

וירא וטהר לבנו

מענה על שאלות רבות בפרשה
זי'דו'ש'ים מקוריים וזי'זוקים ע'צומים

להצלחת ולישועת ה' בכל משאלות לבו לטובה אמן
שותפי לכל זיכוי הרבים של "וטהר לבנו"

ר' אברהם בן שושן גואטה שליט"א

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו

יצאו לאור 5 כרכי "וטהר לבנו"

בראשית - שמות - ויקרא - במדבר - דברים

ואנא התפללו להצלחת שותפי רבי אברהם בן שושן לעשירות בקרוב
ושנוכה אני ושותפי להוציא כך מועדים וכרך הגדה של פסח
ומרחב ים על ב"ב ותמצית מנחת חינוך ועוד בס"ד.

ושיהיה לעילוי נשמת אביו מר שושן בן אברהם וסמינה גואטה זצ"ל

ולע"נ אמו מרת זאיה גואטה ע"ה בת שלמה ורחל כליפי ע"ה

וברכה לבנו היקר שי שושן בן אברהם גואטה נ"ו על מסירותו המושלמת לספרים הקדושים
הקב"ה ישלם שכרם בזה ובבא

חלוקת כרך "בראשית" אצל המחבר יוחנן ריינר 0527120333 בבני ברק, "בחינים" ללומדים בספר

כל ספרי המחבר
בעל "וטהר לבנו"

בראשית

שמות

ויקרא

במדבר

דברים

פרשת

וירא

פרשת וירא

וירא אליו ה'

כתוב במדרש (רבה מ"ז ח') למה זכה אברהם אבינו להתגלות השכינה?? עונה המדרש לפי שאמר אברהם עד שלא מלתי היו העוברים והשבים באים אצלי, אבל אחרי המילה חשש אברהם שמעכשיו העוברים ושבים כבר לא יבואו אצלו. אמר לו הקב"ה גם בעניין האורחים מעשיית הברית רק הרווחת, כי עד עכשיו רק בני אדם ערלים באו לבקר אותך, ומעכשיו גם אני הקב"ה בכבודו בא לבקר אותך.

ובמדרש (במדבר רבה י"ב) כתוב שבורא עולם לא רצה להיגלות לאברהם אבינו כשהיה ערל, ומיד כשעשה ברית נגלה אליו ה', ומשני המדרשים יחד התחדש לי חידוש עצום. שהנה הקשו המפרשים למה אברהם אבינו לא מל את עצמו מיד כשהכיר את בוראו, הרי אברהם אבינו קיים את כל התורה כולה לפני שניתנה כפי שכתוב שאכל מצות בפסח, ואם כן מדוע אברהם המתין שנים רבות עד שציווהו ה' לעשות ברית מילה??

ונראה לתרץ שלאברהם אבינו היה פחד לעשות ברית מילה וכפי דברי המדרש שחשש שזה יבריח ממנו את האורחים, ואולי החשש היה שמא יבהלו ממנו שעושה דברים לא הגיוניים ומכאיבים לגוף לעצמו ולכל אנשי ביתו שהתקרבו לדרכו, עד כדי כך שכתוב ברש"י בסוף פרשת לך לך שאנשי דורו אמרו אילו ראינו אותו מל לא היינו נותנים לו לעשות זאת!!! וממילא אברהם אבינו כשמל את עצמו הוא הרגיז את כולם שעשה נגד דעתם ורצונם בלי להתחשב בדעתם כלל!!

ומחמת חשש זה שיתכן ועוברים ושבים יפסיקו לבקר אצלו, הוא הסכים לוותר על שלמותו ועל גילוי השכינה אליו במשך שנים ארוכות, כי גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, עד כדי כך שגם אחרי שכבר מל את עצמו עדיין היו לו חששות שמא הפסיד בגלל זה את מצוות הכנסת האורחים ואת הקירוב שקירבם לעבודת ה'.

ללמדנו עד כמה חשוב לחזק אחרים גם על חשבון הקרבת עצמך, אמנם כמובן לא על חשבון שתחטא או שתדד ברוחניות, שהרי אמרו חז"ל אין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך, אבל כן על חשבון ההתעלות העצמית שלך, שבוודאי עליך לחזק אחרים גם אם תתעלה פחות!! כפי שראינו ושמענו על הרב מפונוביז' זצ"ל שהיה גאון אדיר לפני השואה והקריב את גאונותו בתורה עבור הקמת ישיבת פונוביז' בארץ ישראל, ובכך לשקם את חורבן עולם הישיבות שבליטא, לתקווה טובה לישיבות המשך בארץ הקודש!!!

וירא אליו ה' באלוני ממרא

הקב"ה הציל את כל רמ"ח איבריו באור כשדים, ועכשיו על הצלת מקצת אבר אחד שבך אתה מתקשה לתת לו??

וכתבתי שהדבר תמוה עד למאוד, מדוע גם אחרי שאברהם אבינו נצטווה לעשות ברית מילה הוא עדיין ראה לנכון להתייעץ עם בעלי בריתו בעניין, ורבים מהמפרשים תמחו מה היה לו לאברהם צורך להתייעץ אחרי שנצטוו מאת ה'??

ולפי מה שכתבתי בסוף פרשת לך לך אפשר להבין ולתרץ הכל, שהבאנו שם ממדרש תנחומא: אמר לו הקב"ה עד שלא תמול היה שמך אברהם, שזה כנגד רמג' אברים שבגוף א' ב' 1 ר' 200 מ' 40 ביחד זה 243, ומניין אברים שבאדם רמ"ח – 248, לכן אמר "מול" ותהיה תמים, וכשמל א"ל הקב"ה לא יקרא עוד שמך אברהם, אלא והיה שמך אברהם הוסיף לו ה' – 5, והושלם שמו למניין רמ"ח אברים, לפיכך

בתחילת הפרשה הבאנו מה שכתב רש"י, שהיות וממרא נתן עצה לאברהם על המילה, לכן התגלה ה' לאברהם דווקא באלוני ממרא, והקשנו שהרי אברהם היה גר באלוני ממרא וכמובן ששם ידבר אתו ה' ולא במקום אחר, ואם כן מה המתנה והכבוד המיוחד כביכול שקיבל ממרא???

כמו כן הבאנו הכתוב במדרש תנחומא ששלשה אוהבים היו לו לאברהם ענר אשכול וממרא, והלך לקחת מהם עצה בקשר לברית מילה, ענר אמר לו: לא כדאי שתמול כי תהיה בעל מום ויהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באים והורגים אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם!! הניחו, והלך אצל אשכול, א"ל אשכול: אתה זקן אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה ולא תוכל לסבול ותמות, הניחו והלך אצל ממרא, ענה לו ממרא: מול עצמך שהרי ה' ציווה אותך ואתה עוד עומד ותוהה?? והרי

אבל אין בזה כמעט ערך לאדם הלוחץ, לעומת זאת אדם שהתאמץ שטרח והתעמק וחקר ובסופו של מאמץ הצליח להמציא ולבנות מכונה חכמה שבלחיצת כפתור הכל ייעשה מאליו, בוודאות היחס לאדם זה היא לא רק לחיצת הכפתור אלא ההשקעה הרבה שהשקיע בהמצאת ובהכנת מנגנון חכם שכזה, ולכן פעולת המכונה הרבה יותר מתייחסת לאדם זה.

ולפי הסבר זה, מובן נפלא מדוע כתוב שהתגלה ה' אליו באלוני ממרא, שהרי פשיטא שיהיה כן שהרי אברהם אבינו התגורר שם?? ולהסבר הקודם הדברים מובנים, כי בעצם ממרא שעמו התייעץ אברהם אבינו על קיום מצוות הברית, למרות שממרא נתן עצה טובה לאברהם למול עצמו, ולסמוך על הבורא שיצילו מסכנה, בכל זאת אולי יש כאן קצת חילול ה', שממרא התפלא איפה האש קודש של מסירות נפש של אברהם אבינו?? הרי אברהם קפץ לכבשן האש למען שם ה', מדוע פתאום פוחד אברהם להסתכן על קיום מצוות ה'?? ואולי נפלה מחשבה בליבו שמא התקרר חלילה אברהם בדביקות בה' ובאהבת ה' חלילה??

לכן מודגש שהקב"ה נגלה לאברהם באלוני ממרא אחרי קיום מצוות הברית, שיתכן שממרא נוכח שאהבת ה' לאברהם חזקה היא ועזה היא כמקודם, עד כדי כך עזה וחזקה היא אהבת אברהם לה' וכן ה' לאברהם, שאברהם מרוב עוצמת קרבתו לה' היה מסוגל לומר לה' להמתין לו עד שיסיים לכבד את האורחים שהזדמנו לו,

והיה תמים. והגמרא נדרים (לב') שלאברהם נוסף ה' לשמו שזה כנגד ה' אברים – המילה, 2 עיניים וכן 2 אוזניים:

וכאמור שם ברית המילה תיקנה את אברהם אבינו שגופו יפעל רק לטובה מאליו כמכונה אוטומטית, כביכול בלי בחירה כלל, ואכן אברהם אבינו כשהיה שלם לאחר קיום מצוות ברית מילה, גופו המושלם רץ מאליו לקראת המלאכים שנדמו כאורחים למרות שהקב"ה בא לבקרו, ומריצת אברהם נלמד שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה, כי גופו המושלם הבין וידע מעצמו שכך ההלכה, ולכן מאליו רץ לקראת האורחים.

והיות וברית המילה שעשה אברהם טמנה בחובה עוצמה של קיום הרבה מצוות באופן מושלם בלי בחירה, לכן רצה אברהם להגביר את ניסיון וקושי קיום מצוות המילה, לכן התייעץ אברהם עם חבריו על הסכנות והפחדים שיש לו בקיום מצוות ברית המילה, והגביר והעצים את פחדיו לעשות את הברית מכמה שיותר סיבות, כך ניסיון מצוות הברית הייתה עוצמתית יותר, ואברהם עשה את המקסימום שפעולת הברית וניסיונה אכן תחשב לו כפעולת קשה וחזקה, כך שכל מה שיפעל גופו אוטומטי לה' ובלי ניסיונות יחשב לאברהם כפעולתו שבאה מתוך ניסיון.

ויש להמשיל זאת שיש אדם שקנה מכשיר חשמלי ובכדי להפעילו הוא לחץ על כפתור הפעלה של המכשיר, נכון שאולי אפשר לייחס את כל פעולת המכונה אל פעולת הלחיצה של האדם,

ומרובה, למרות שאחרי ההכנה המצווה נעשית בקלות, כי עיקר המצווה היא בהשקעה ובעוצמת ההכנה שקדמה למצווה.

ולכן חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קודם התפילה במקום התפילה ורק לאחר מכן היו מתפללים, כי הכינו את מקום התפילה כראוי שעה קודם התפילה, בקידוש המקום על ידי הכנות קדושות ולימוד תורה ומוסר כהכנה לתפילה.

כמו כן יתכן שממרא ראה את אברהם ביום 3 למילה יום בו הכאב עז ביותר, שבכל זאת מסכן עצמו ורץ אחר הבקר ולא הסתפק בבני בקר הנותרים, זה הוכיח למעלה מכל ספק שהאש קודש בערה באברהם אבינו ולא כבתה לרגע.

ולכן מסר נפש על מצוות הכנסת אורחים בהידור מושלם להאכילם 3 לשונות של מ-3 בקר, ולא לחסוך ולא לוותר ולומר סכנה היא לי לרוץ בגיל 100 ביום שלישי מהברית ועוד ריצה בחום היום.

ובדרך נוספת יתכן שלכן אברהם התייעץ עם חבריו, בכדי להרוויח עוד זיכוי הרבים, לזכות את מי שיעודדנו לעשות ברית מילה כציווי הבורא במצוות של מסייע לדבר מצוה.

דבר שרק מי שמקורב ממש בשיא האהבה יכול לבקש כן ממלך מלכי המלכים, ואכן ה' המתין לו מרוב אהבה וחיבה, וזה הוכיח לממרא שחלילה לא היה פגם בדבקות אברהם אבינו בה' יתברך, כי אהבה הייתה מוחשית בכל עוצמתה.

ועוד יש להוסיף שאדרבא ממרא ראה שרגלי אברהם מאליהם רצו לקראת האורחים, בלי בחירה של אברהם אבינו, שמזה ידע אברהם ולמד שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, והבין שעל כן היה על אברהם צורך להגדיל את ניסיון הברית בכדי להעצים את הניסיון ובכך להכשיר גופו שיהיה כמכונה מושלמת שפועלת מאליה כרצון הבורא יתברך בלי בחירת האדם.

ודווקא על פעולות החסד הללו שעשה בזמן זה עם המלאכים למרות שהם לא אכלו ושתו אצל אברהם לצורכם, ולמרות שפעולות אלו גופו של אברהם פעל מאיליו בלי בחירה וניסיון כלל, הם אלו שבגינם זכו ישראל למתנות חשובות כמתואר בגמרא.

כי חשוב לכל יהודי לדעת עד כמה עוצמה יש במצוות הנעשים מתוך הכנה ראויה ומתוך הכנה בהשקעה עצומה

וירא אליו ה' באלוני ממרא

כתב רש"י, שהיות וממרא נתן עצה לאברהם אבינו על המילה, לכן התגלה ה' לאברהם דווקא באלוני ממרא, ולכאורה קשה שהרי אברהם אבינו היה גר באלוני ממרא וכמובן ששם דבר אתו ה' ולא במקום אחר, ואם כן מה המתנה והכבוד המיוחד כביכול שקיבל ממרא???

אבל התשובה פשוטה היא וזכיתי בזה לכוון לדעת הרא"ם, שאם לא היה זכות לממרא אז בורא עולם היה דואג שאברהם אבינו לא יגור שם בתקופת הברית והביקור, כי חלק מהנסים וחלק מההשגחה העליונה זה איך שמסובב הסיבות מסובב לנו את החיים בכל זמן ובכל מקום ואין מקרה בחיים כלל וכלל.

זה מזכיר לי על נס עצום שהיה לקרובת משפחתי שהייתה מאושפזת בבית חולים, ובבית חולים רצו לשחררה לאחר 3 ימים מתחילת האשפוז, אבל הבעל התעקש ודרש מהנהלת בית החולים שישאירו אותה עוד יום כך שהיא תגיע היישר מבית חולים לבית החלמה, ורק לאחר אין ספור שיחות טלפון הוא קיבל את הסכמת בית החולים ואישרו לה שהות של יום נוסף. ובדיוק לקראת סוף היום הנוסף האישה איבדה את הכרתה וכמעט מתה, כי כלי דם התפוצץ לה בגוף, והיא אבדה את כל דם גופה, והרופאים טענו שאילו לא הייתה בבית חולים אלא במקום אחר בלי צל של ספק היא הייתה מתה, כי רק בבית חולים היה להם את כל כמויות הדם שהיא הייתה צריכה ועירו אותם לגופה עד שגילו את מקור הבעיה.

ובעצם התברר שבורא עולם נתן החלטה לבעל להתעקש על שהות של יום נוסף ובזה ניצלה אשתו, וכל המהלך כולו זה נס עצום ומדהים!!!! כמה עלינו להודות למסובב הסיבות והנסיבות, המרחם כי לא כלו רחמיו, ולא תמו חסדיו!!!! הודו לה' כי טוב!!!

ללמדנו, שבורא עולם קובע את מקומו של האדם ואת מקום לימודיו ומקום עבודתו, וראיתי אברכים שהם מרגישים שהם לא מסופקים ופסגת עולמם המושלם הוא להיות ראש ישיבה או רב עיר או דיין ואז הם מאמינים שימצו את יכולתם הלימודי ויתעלו במעלות התורה והיראה, אבל עליהם לדעת שגם כאשר מקבלים את התפקיד, גם אז מרגישים החמצה, כי בתור ראש ישיבה טרודים להשיג תקציבים לישיבה ועוד טרדות אחרות הקשורות לישיבה, וכן דיין שומע סיפורים מסמרי שער שממש מחלישים ושוברים את הלב,

ומתעסק במריבות של אנשים במקום ללמוד בניחותא, וכן רב עיר שעות עליו להתעסק בצורכי העיר, ובעצם לאברך הכי קל להתעלות במעלות התורה, ועליו לשמוח שזכה לשבת באור ה'!!!

כי תמיד אדם יכול למצוא חסרונות במקום בו הוא נמצא ולבכות על מצבו, אבל באמונה תמימה בבורא עולם הוא יכול להפוך את החסרונות למעלות, למשל אם אתה מלמד בישיבה חלשה מאוד שהתלמידים שם בקושי לומדים ואתה מרגיש שאתה לא ממצה את יכולותיך, זכור שבכל מקום יש חסרונות ויש מעלות, ובינתיים בורא עולם רוצה שגם תלמידים אלו יזכו לקבל רב תלמיד חכם ובעל כישרונות כמוך, כי גם לתלמידים חלשים צריכים רב מוכשר שיקרבם בכישרון עד כמה שאפשר ללימוד ולעבודת ה', ותמיד נזכור מה' מצעדי גבר!!! שמח במקום בו אתה נמצא בשליחות בורא עולם ותוציא את המקסימום שניתן להוציא לטובה במקום ובמשכצת בה אתה נמצא.

באלוני ממרא – המשך

כתב רש"י שממרא נתן עצה לאברהם לעשות ברית מילה, ובמדרש הגדול מסופר שאברהם ניגש לממרא וסיפר לו על ציווי הברית ושאל אותו לדעתו, ענה לו ממרא הרי בורא עולם ציווה אותך ואתה עוד עומד ותוהה?? והרי הקב"ה הציל את כל רמ"ח איבריך באור כשדים, ועכשיו על הצלת מקצת אבר אחד שבך אתה מתקשה לתת לו??

והדבר תמוה עד למאוד, מדוע גם אחרי שאברהם אבינו נצטווה לעשות ברית מילה הוא עדיין ראה לנכון להתייעץ עם בעלי בריתו בעניין, ורבים מהמפרשים תמחו מה היה לו לאברהם אבינו צורך להתייעץ אחרי שנצטווה מאת ה'?? וראיתי שמפרשים שחשש אולי בגלל זקנותו הוא ירעד ולא ימול את עצמו כראוי, ואולי התייעץ האם הוא מסוגל למול את עצמו בעצמו או רק על ידי אחר כדוגמת שם בן נח.

ולפי האמור קודם יש דרך נוספת לבאר על מה התייעץ אברהם בקשר לברית מילה, וכפי שכתוב במדרש שאברהם פחד שמא בגלל הברית מילה אנשים יעזבו אותו ולא יתקרבו יותר אליו, ויתכן שלכן הוא התייעץ עם חבריו מתי לעשות את הברית והאם יעשה את הדבר בחשאי או בגלוי, ואכן התורה מבליטה שאברהם אבינו מל את עצמו דווקא

בצהרי היום. וגם יתכן שהוא הוא התייעץ האם בעצמו ימול את עצמו וכאמור, או שמא ע"י אחר.

ממרא שנתן עצה על המילה

פלא עצום מדוע היה צורך לאברהם אבינו שממרא יתן לו עצה לעשות ברית מילה, הרי ראה ניסים בכבשן האש שיצא מסכנה ברורה חי ושלם??

ואולי אברהם פחד למרות שהיה חזק בכבשן האש, או הקב"ה גרם שיכנס בו פחד עצום, בכדי שעשו הרשע נכדו ילמד ממנו להתגבר על פחדו לעשות ברית מילה, ולא יטען שאברהם מל עצמו בגיל 100 כי לא פחד, שהרי יצא חי מכבשן האש.

אומנם מיעקב ומיצחק לא למד כי הם נימולו בגיל 8 ימים ולא היה להם ניסיון, ואילו מישמעאל לא למד כי הוא פרא אדם, וראה שהארכתי בפרשת תולדות על ניסיון המילה של עשו, ובסיבה שפרק עול דווקא בעת פטירת אברהם אבינו.

ניסיון הברית של אברהם – כל כך קשה היה לו, למה?

ניסיון אברהם בברית מילה היה קשה מאוד, שעד כדי כך היה קושי היה צריך לקבל עצות ע"ז מחבריו ענר אשכול וממרא, **ויתכן** שכל זה בגלל שכלול במצוות הברית שעשה אברהם גם כל ניסיונות עם ישראל משך כל הדורות לשמור על קדושת הברית.

ושידע כל יהודי שלאברהם אבינו זה היה קשה, ובכל זאת התאמץ ועשה ברית מילה, גם מתוך התבזות שהיה צריך להתייעץ עם חבריו שצעקו עליו הייתכן שאתה שניצלת מכבשן האש ע"י נס גלוי מה' ובכל זאת עכשיו מברית מילה אתה מפחד??

ומכוח אברהם, גם אנחנו נתאמץ ונקבל אומץ להתבזות גם אם לא נעים לנו לקבל עצה מחבר טוב או מרבותינו שיתמכו בנו לשמור על ברית קודש בשלימות אמן ואמן.

גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה

הגמרא בשבת קכז' לומדת מכך שאברהם אבינו באמצע ביקור הקב"ה אותו רץ לקראת האורחים, מכאן שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה.

ורבים השואלים איך ידע אברהם את כלל זה שהכנסת אורחים גדולה מקבלת פני שכינה??

ונראה לתרץ על פי קושיית מרן ראש הישיבה זצ"ל, שהוכיח מהגמרא נדרים (מ') שעיקר מצוות ביקור חולים זה סיוע לחולה, ולפי זה הקשה מרן במה סייע ה' לאברהם כשהגיע לבקרו בעת חוליו??

ואולי שאלתו של מרן מיישבת את השאלה הקודמת, שהקב"ה עזר לאברהם אבינו בחידוש הלכה זו שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה, שאברהם ראה שהקב"ה בא לבקרו ומזה אברהם לא התרפא רק אח"כ ע"י המלאך רפאל, וממילא תמה אברהם במה התקיים הביקור חולים של הקב"ה.

וברגע שראה סוף סוף אורחים ביום כה לוחט במדבר, שמטבע הדברים הם לא היו אמורים להתנייד ביום כה חם, ובדיוק עברו לידו כשה' נפגש עמו, ולא רק שעברו לידו, אברהם אבינו למרות התגלות ה' עליו שבעצם הוא היה אמור להתנתק מכל הסובב ולא לראות ימין ושמאל, אלא דבוק במחשבה עליונה, בכל זאת מול עיניו הוא רואה 3 אנשים, מכך הבין שהקב"ה רוצה שיקבל את אורחיו למרות שה' נראה עליו, כי גדול הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה.

וחיזוק במצוות הכנסת אורחים לאברהם אבינו זה תועלת עצומה שחייתה אותו בעת חוליו, כי זה כמו לתת לחולה מתנה דבר שכל חייו השתוקק לו, וזה נותן לחולה חשק להתגבר ולהתרפאות בכדי להנות מהמתנה שקיבל.

גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה

בס"ד התחדש חידוש נפלא, שהנה כתוב "ואני קרבת אלוקים לי טוב", ולכן כאשר בורא עולם ביקר אצל אברהם אבינו אברהם אבינו ביום שלישי למילתו, הרגיש דבקות בה' ולא כאב לו למרות שהיה ביום השלישי למילתו, אבל הרפואה שלו הייתה על ידי המלאך רפאל בהמשך, ולא על ידי ביקור הקב"ה.

ואומנם כאשר רץ לאורחים אז הכאבים גדולים יותר מישיבה או שכיבה, ואם עזב את ה' בכדי לטפל באורחים אזי אינו דבוק בה' כי מרוכז באורחים בכל פרט ופרט, ואם כן

הכאבים היו עוצמתיים ואיך הצליח אברהם להסתיר את הכאב מפניו ולחייך לאורחים שלא יברחו ממנו אם יראו כאב על פניו?

והיות ואברהם הצליח לרוץ ולחייך בפה מלא לאורחים, ולהתגבר על כאביו הטבעיים, זה הוכיח שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה, שיכול לרוץ ולחייך בעוצמה למרות שאינו דבוק כרגע בה', כי חביבות מצוות הכנסת אורחים שימחה את אברהם אבינו יותר מקבלת פני השכינה.

וביתר הסבר, כשאברהם היה בשיא הרוחניות מדבר עם הקב"ה ודבוק בה', פשוט שלא כאב לו, כי הוא היה מנותק מהגשמיות של העולם, אבל כאשר רץ לאורחים חזר לעולם הגשמיות ועשה דברים גשמיים וציווה על דברים גשמיים כפי שכתוב **"ואל הבקר רץ אברהם"**, אזי אז אמור היה לכאוב לו כי ירד לעולם הגשמי כביכול, והיות והצליח בשמחת מצוות הכנסת אורחים להתגבר על הכאב באופן מושלם מזה למד שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה.

ואכן במציאות היו לאברהם כאבים קשים ולא התרפא רק לאחר מכן ע"י המלאך רפאל, ולא ע"י הקב"ה בעצמו כשבא לבקרו, כי הקב"ה רצה שירוך לאורחיו עם כאביו להגדיל הניסיון, שייגביר בעצמו שמחת מצוות הכנסת אורחים ובכך יגלה בעצמו שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, כי לפתע לא הרגיש כאב בעת הריצה לבקר עבור האורחים.

ואומנם כאמור אם האורחים היו רואים פרוץ חמוץ של אדם המתקפל מכאביו בוודאי היו מסרבים לאירוח, בכדי לא לייסר את אברהם החולה, אלא בוודאי אברהם לא הראה כאב על פניו אלא רץ עם חיוך לאורחים כי התגבר לגמרי בכוח המצווה המיוחדת על כאבי התופת שסבל בשלישי למילה.

ויתכן שבמצווה אחרת הכרוכה בפעולות גשמיות והתעסקות גשמית, יהיה קשה להתנתק מהכאבים בעת קיום המצווה, ולמרות שמסופר על **האדמו"ר ממודזיץ זצ"ל** שהיה עליו לעבור ניתוח אז ביקש מהרופאים לא להרדימו אלא התרכז כולו ברוחניות, וניגן לפני הניתוח עד שנכנס עמוק לעולם הנגינה ובאמצע הניתוח חיבר והלחין שיר **"ווי פליגמעגאלע א גלות"**, ואכן מרוב דבקות רוחנית לא הרגיש בכאב הניתוח כלל, אבל כאמור אינו דומה התרכזות גמורה במצווה ומתיקותה בלי עשיה גשמית, למצווה הכרוכה בפעולות ומחשבות גשמיות, שאז באופן טבעי קשה להתגבר לגמרי על הכאב החזק.

ובעצם יתכן שברגע שאברהם ראה את האורחים, למרות שדיבר עם הקב"ה שאז לא כאב לו מחמת קרבת אלוקים לי טוב, שוב התחיל לכאוב לו הכאב של היום השלישי למילה, ומזה **הבין שהקב"ה רוצה שיפרוש מקרבת אלוקים לי טוב**, וילך לקיים מצוות הכנסת אורחים, אבל זה עדיין לא מוכיח שהכנסת אורחים גדולה יותר מקבלת פני שכינה

אלא אולי שווה היא לה, (ולמרות שהעוסק במצווה פטור מהמצווה, אבל יתכן שקבלת פני שכינה לא נחשב כעוסק במצווה לעומת מצוות הכנסת אורחים ויל"ע).

אלא כאמור ברגע שהצליח לרוץ ולחייך לאורחים מזה למד שהכנסת אורחים גדולה היא מקבלת פני שכינה, שאפילו בפעולות גשמיות הצליח להתגבר לגמרי על הכאב העצום, ואולי בגלל התגברות מיוחדת זו של אברהם אבינו לחייך לאורחים בלי כאב בפנים, לכן כל פעולה שעשה או אמר ציווה לעשות לאורחים זכה למתנות גדולות לבניו יותר מכל פעולות החסד וההכנסת אורחים שעשה לבני אדם אמיתיים (ולא למלאכים שאינם זקוקים באמת לאכילה ושתייה) כמפורט בהרחבה בגמ' ב"מ (פו').

וירא וירץ לקראתם, ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך

כתב רש"י שאברהם אמר להקב"ה להמתין לו עד שירוץ ויכניס את האורחים, ומקשה שהרי בפסוק הקודם כבר כתוב **"וירץ לקראתם"**, ומתרץ שאכן האמירה הייתה קודם לריצה, אלא שדרך פסוקי התורה לפעמים להקדים ולכתוב את הפסוקים שלא בדיוק לפי סדר האירועים.

עוד ראיתי שמתרצים בשם **רבי נתן אדלר רבו של החתם סופר זצ"ל**, שמבאר שאברהם אבינו בוודאי התכוון לבקש רשות מבורא עולם לגשת לאורחים, אבל הוא הרגיש שרגליו רצות כמו מאליהם לכיוון האורחים, כי הוא קידש את כל גופו שיעשו רק טוב, ומזה נלמד שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה.

ולפי דברינו קודם נוסף, שאברהם אבינו כבר ידע זאת עוד קודם שחשוב יותר הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה ומפני כן גם לא מל אברהם אבינו את עצמו בעשרות השנים שעבד את בורא עולם, למרות שקיים את כל התורה כולה לפני שניתנה, כי לא רצה להרחיק ממנו את האורחים המתקרבים דרך האירוח והקירוב לבורא עולם. אבל עכשיו הוא נוכח לראות כמו תוצאה של מבחן כביכול שאכן לא טעה בדבר, כי גופו הקדוש רץ לאורחים בזמן ביקור בורא עולם אצלו, זה הוכיח לו שצדק כל השנים שהכנסת אורחים וקירוב זה קודם להקבלת פני שכינה.

הלוואי ואזכה להתקדש עד כדי שגופי לא ייתן לי להימשך בטעות לעבירה, וברחוב באופן אוטומטי העיניים כבר ידעו לקפוץ ולחמוק ממראה עבירה, וגם שגופי מעצמו ירוץ לדבר מצווה ולפחות שרגליי יהיו קלים לרוץ לדבר מצווה וחלילה שלא ארגיש את כובד הגוף והחומר שמעכבים את האדם להתעלות בקדושה ולשמוח בהתלהבות בתפילה ובעת הלימוד ובעת קיום מצוות, אלא אדרבא כל מהותי תהיה כמגנט לכל דבר שבקדושה זה עונג אמיתי וזה עולם הבא ממש בחיי העולם הזה!!!

יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם

כתב הרמב"ן, שאברהם הכיר באורחים שהם עוברי דרך שאין חפצם ללון שם, ולכן לא בקש מהם רק שיוקח מעט מים לרחוץ רגליהם מעט מפני החום, לתת מים קרים על נפש עייפה, וישענו תחת העץ לרוח היום, כי לא רצו להתעכב באהל.

וקצת נפלאתי שאם כבר היה על אברהם להציע לאורחים הממהרים מעט מים קרים **לשתות**, שזה הרבה יותר חשוב לעוברי דרך ביום לוהט משטיפת רגליהם?

ורש"י פירש ע"פ **הגמרא ב"מ** (פו') שאברהם חשב שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם, והקפיד שלא להכניס עבודה זרה לביתו, ועי' לעיל שהסברנו מה הרעיון בע"ז משונה זו.

והתפלאתי וכי מדוע שאורחים שכביכול ממהרים יסכימו לרחוץ רגלם במים, הרי אין להם כוונות כמו אברהם, שהרי אדרבא הם מעריכים את אבק רגליהם, ומה גם שמיד הם יקומו ויתלכלכו שוב מאבק חדש ובעצם עבודה זרה מחודשת, ומה הועיל אברהם בשטיפת רגלם?? ומצאתי שמרן רה"י זצ"ל מקשה כזאת וברוך שכיוונתי לדעתו הרמה.

ואולי אברהם אבינו חשב שהערביים יסכימו לשטוף רגלם במים למרות שהם ממהרים ומי שתיה ברשותם, כי אדרבא הם ירצו לחדש את העבודה זרה שלהם באבק חדש, אבל אברהם אבינו לא עזר להם לחטוא,

כי אברהם ידע מניסיון, שמי שנפל אצלו להכנסת אורחים, אחרי שיסעד לבו כראוי בתיבול דברי אמונה שהחדיר אברהם באורחיו, ממילא הם יתגיירו או עכ"פ יעזבו את העבודה זרה.

ורחצו רגליכם

יתכן, שבגלל שדרש אברהם שירחצו רגליהם מאבק רגליהם כי חשש שמא הם עובדים את החול שמסמל את עוצמת הערבים – המדבר!! לכן זכינו – בני אברהם, ל"הוי מתאבק באבק רגליהם של תלמידי חכמים".

יוקח נא מעט מים

בליל שבת וירא תש"פ – התעוררתי מעט אחרי 3 בלילה וביקשתי מהבורא יתברך שיתן לי חידוש שיחזקני להתקרב אליו יתברך.

והקב"ה נתן פסוק זה בפיו – "יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ"

ותכף התחדש בס"ד, שהרי אין מים אלא תורה, אז "מעט תורה" כבר מנקה את הטומאה, שהרי באבק רגליהם היה חשד עבודה זרה ככתוב ברש"י שהישמעאלים משתחוים לאבק רגליהם, ולאחר שמתנקים מהטומאה על ידי תורה, זוכים להישען ולהתחבר לעץ החיים, ככתוב "עץ חיים היא למחזיקים בה".

ובמוצאי שבת התקשר אלי ש"ב צדיק בנש"ק, וסיפר לי שבשבת בלילה בשעה 3 הוא התעורר ורצה ללמוד תורה, ובחר לפתוח בספרי "וטהר לבנו", ולמד בספר זמן מה ומאוד נהנה והתחזק הודו לה'.

ואני משתומם ונדהם ביותר, ומודה לבוראי על ניסיו ונפלאותיו עמדי, כי רבו רחמיו והשגחתו המיוחדת והנפלאה תמיד אמן ואמן.

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם

לכאורה לא תמיד הנתינה היא המצווה שהרי כתוב בגמרא (ב"ב ט') שירמיהו ביקש על אנשי ענתות שלמרות שיתנו צדקה בכל זאת הם יכשלו ויתנו לאנשים לא הגונים וכך לא יזכו לקיים מצוות צדקה. ואם כן כאן שהיו האורחים מלאכים שאינם זקוקים לאוכל אם כן זה כביכול כמו צדקה לאנשים שלא זקוקים, ולמה כתוב שעל כל פעולה שעשה קיבל שכר???? עוד יש להבין למה לא כתוב שקיבל שכר על כל החסדים שעשה כל חייו, ודווקא בחסד שעשה עם המלאכים בזה דקדקו בגמרא מה קיבל על כל פעולה??

אלא ידוע שבגלל החסד שעשה עם המלאכים הם היו חייבים לו הכרת הטוב, וכפי שהוכחתי בעבר שכבוד וקנאה שיין גם בעולם הבא וגם בעליונים, לכן למרות שלא אכלו ממש בכל זאת הם נהנו מהכבוד שכיבד אותם, וכפי שכתוב **במדרש** (רבה שמות כ"ח) שכאשר משה עלה למרום דמו פניו לאברהם וכך הוריד את התורה כי המלאכים כהכרת הטוב לא עצרו אותו, וראה עוד מה שכתבתי **בפרשת וישלח "בזכות איסור אכילת גיד הנשה"**, שלכן נחשב להם אכילתם כאכילה ממש וממילא נחשב להם כאילו אכלו בשר וחלב.

ולכן חסד זה מודגש ביותר, כי חסד זה הביא לנו את הורדת התורה מהשמים. ובעצם השכר על הפעולות כאן זה בגלל שזה היה פעולה חוזרת ומורגלת אצל אברהם עם כל אורחיו, אלא שכאן קיבל שכר על כל ההרגלים שהרגיל את עצמו בהכנסת אורחים.

ועוד הוספה קטנה שבזכות כל חסדי אברהם אבינו, הוא זכה וקיבל שכר עצום שאין כדוגמתו!!! והוא, שאפילו השטן החליט להמליץ על אברהם אבינו כצדיק שאין כמוהו, בניגוד לדברי בורא עולם שהמליץ על איוב!!! וכל זה בגלל חסדי אברהם!!! והרווח הגדול הוא שבגלל החסד הייתה המלצת השטן, ולכן זכה אברהם וקיבל את העקידה, ובזכות זה יש לנו מצוות שופר בראש השנה, ואולי בגלל זה השופר מבלבל את השטן, כי בעצם השטן גרם לעקידה ולמצוות שופר, ובגלל העקידה הגאולה מובטחת בכל מצב לעם ישראל.

ואל הבקר רץ אברהם

כתוב במדרש וכפי שכתב הבעל הטורים ואל הקבר רץ אברהם, דהיינו שבקר אחד ברח לאברהם עד למערת המכפלה שם גילה את קבר אדם וחוה ושם התאוה אברהם להיקבר.

וזה פלא עצום, כי איך ייתכן שאברהם אבינו יעזוב את בורא עולם הממתין לו, וגם את האורחים עזב בשביל לרדוף אחרי בהמה שברחה לו, וכי חסר בהמות לאברהם אבינו שהיה עשיר ולא היה מקום למרעה שלו ושל לוט יחדיו מרוב צאן, אז על אברהם היה לוותר על בהמה זו??? וגם איזה בהמה תימלט מלהיות חלק ממצות הכנסת אורחים בעת שבורא עולם נמצא כביכול בביקור במקום???

נכון שאפשר לפרש שבחיים לא ברחו לאברהם בהמה, והבין שזה מקרה נדיר וצריך לימוד, אבל אולי דווקא זה ניסיון שעליו להפסיד כסף ולא לרדוף אחרי הבהמה???

ונראה לתרץ שאברהם אבינו בחר 3 בהמות הכי רכים והכי טובים שהיו לו מכל הבהמות, ולכן הבהמה שברחה לו היה צורך לכבוד האורחים לרדוף אחריה בכדי להגיש לאורחים את הטוב ביותר, וכאן היה ניסיון קשה לאברהם אבינו שלמרות יום השלישי למילה שהיה חולה עם כאבים בכל זאת היה עליו לרוץ ולרדוף אחרי בהמה ולא החליפה בבהמה פחות טובה מעדרו.

ולכן זכה שקיבל שכרו על כך בעצמו ולא לזרעו אחריו, שזכה לגלות את הקבר הטוב ביותר "מערת המכפלה", וגם לראות את מקומו שהוא כביכול מקום שני לאדם הראשון יציר כפיו של בורא עולם.

ואל הבקר רץ אברהם

להאכילם 3 לשונות עם חרדל

אברהם אבינו שחט ל-3 האורחים 3 עגלים שלמות, רק בשביל להוציא מהם 3 לשונות של עגל רך עם חרדל, כמובא ברש"י ע"פ הגמ' ב"מ (פו').

ואברהם אבינו חי במדבר ביום חם ביותר, בלי מקפיא ומקרר, והשקיע כה הרבה כסף כי יתכן שכל בשר הבהמות ייזרק, או שיצטרך למלוח כל כך הרבה בשר שיישאר לו כמויות של בשר לא טרי וכפי שטען השפתי חכמים, רק בשביל לפנק את האורחים שנדמו לו כערבים.

וקצת פלא, הרי יש אחוזים גבוהים בעולם שלא מסוגלים לאכול חרדל, ואיך אברהם אבינו שהשקיע כל כך הרבה, כביכול סיכן את ההשקעה אם האורחים כולם או חלקם לא אוהבים חרדל?

ומובא במפרשים שאברהם רצה בישול מהיר לאורחים לכן בישל להם לשונות של שמתבשלים במהירות, כפי שמשמע **במלבי"ם**, וכתב רש"י **בגמרא ב"מ שם** שחרדל היה מעדן מלכים בזמן אברהם אבינו, וכן מובא **בחולין קלב'** אמר רב חסדא מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי ואין נאכלות אלא בחרדל, **"למשחה"** לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים. **(אגב לא ראיתי בגמרא מה זכו בשכר השקעה גדולה ומיוחדת זו?)**

ואולי אנשים בתקופת אברהם לא היו מפונקים ואכלו גם מה שלא אהבו, אבל זה עדיין לא מתרץ כי א"כ אברהם אבינו כיבד אותם במעדני מלכים, אבל אולי זה נחשב יפה אבל בטעם זה כנחות וירוד, כי לא לסבול חרדל זה דבר מולד? **וכפי שטען הרמב"ן בחולין שם** **שלא יתכן שכהן שלא אוהב צלי וחרדל לא יאכל מתנות כהונה, והאם**, נלמד מזה שיותר חשוב צורת ההגשה המכובדת לאורחים יותר מהטעם הטעים ביותר?

או שנפרש שאברהם אבינו רק הניח את החרדל בצד הבשר ולא בשלו יחד? **אבל** ממשמעות דברי החזקוני **כאן**, שכתב **בחרדל אבל לא בפלפלין**, כמובא **בעירובין כח'** לא כמידת [כדורות] הראשונים שלא היה להם פלפלין, ובגמרא **עירובין** משמע שמדובר **בתבלין להכנת ותיבול צלי בשר**.

ואולי חרדל כשהוא משמש רק כתבלין ללשונות בשר עגל בצליה לא מרגישים את טעם החרדל אלא את טעם הבשר הגובר על טעם החרדל, **ויתכן** שגם מי שלא אוהב חרדל יאהב מאוד את הבשר הצלוי עם תיבול חרדל? (ואכן אצלי הסבר זה מתקיים, למרות שאני לא אוהב חרדל, אבל כתיבול עדין לדג וכו' זה ערב לי מאוד).

ולמה אני מתעמק בזה, כי אם אברהם אבינו השקיע כל כך בהכנסת אורחים, וגם ידע פרקים בבישול רק בשביל לפנק את האורחים בשלימות, רצוני אם כן להבין את פועלו של אברהם אבינו כראוי, והאם חשוב יותר הגשה מכובדת גם על חשבון הטעם שיהיה פחות טעים, כמו יפה ומרשים אבל קר ולא חם וכו', ורצוני ללמוד מאברהם אבינו לכבד אורחים כראוי ובכבוד.

קטניות בפסח לאורחים שנדמו לו כערבים

הגמרא ראש השנה דף יא' אומרת שבפסח הגיעו האורחים לאברהם אבינו כי אמרו לו "למועד / פסח הבא בן לשרה אשתך", ואברהם אבינו צלה / או הגיש להם לשונות עם חרדל שהוא קטניות? והרי מובא בגמ' יומא (כח') שאברהם אבינו קיים את כל התורה כולה ואפילו עירובין תבשילין שזה תקנה מדרבנן?

והרי בשו"ע (אור"ח תסד' א') כתב הרמ"א: הגה: והמנהג שלא לאכול חרדל כלל בפסח אפילו נתערב קודם פסח דהוי כמיני קטניות שנוהגין בו איסור (הגהות מיימוני ריש פרק ה' ותרומת הדשן סימן קי"ב)?

ובפשטות לדעת הרמ"א אכן אברהם אבינו לא אכל קטניות, אבל היות וקטניות זה לא חמץ האסור בבל יראה ובל ימצא, רק נאסר באכילה בלבד, לכן אברהם אבינו השתמש בקטניות להאכיל מי שנדמה לו כערבים כי רצה להגיש להם אוכל משובח ביותר למרות שזה קטניות, ובפרט שזה לפני מתן תורה, אולי לכן לא החמיר עכ"כ (גם אם יביאו מקור שיש להחמיר) על חשבון הכנסת אורחים מושלמת.

האם המלאכים אכלו בשר וחלב? ולמה? הרי אברהם הגיש להם חמאה לפני הבשר?

וכלפי בשר וחלב שנתן להם אברהם אבינו, וצריך להוסיף, שהנה אברהם אבינו לא בישל להם בשר וחלב, וגם לא הגיש להם בשר וחלב ביחד, אלא כדברי רש"י אברהם הגיש להם קודם חלבי ורק אחרי זה בשר.

ובכל זאת משמע מהגמרא שהמלאכים אכלו את החמאה יחד עם הבשר, שלכן דנו בגמרא האם המלאכים אכלו בשר וחלב או לא אכלו ממש, ואולי הסיבה שהם אכלו חלב ובשר יחדיו יתכן כי הם ידעו שהם מלאכים ואין אכילתם אכילה כי רק נדמין כאוכלים וזה נשרף בפיהם כדברי הגמ' ב"מ שם, ולכן הם התירו לעצמם לאכול יחד את החלב / חמאה עם הבשר, כי חשבו שזה לא נחשב לאכילת איסור כי זה נשרף בפיהם.

אבל כפי שהארכתי בפרשת וישלח בזכות איסור אכילת גיד הנשה שנאסר על עם ישראל למרות שאינו ראוי לאכילה, כי עם ישראל החשיבו גיד הנשה שלא ראוי לאכילה כאילו הוא אוכל, כך נחשב אכילת המלאכים אצל אברהם אבינו כאכילה רגילה למרות

שנשרף בפיהם, ולכן בכוח זה ניצח משה את המלאכים והתורה ניתנה לעם ישראל ולא למלאכים, ועי' עוד בעניין בפרשת וישלח.

והוא עומד עליהם תחת העין ויאכלו

שמעתי חידוש נפלא מידידי הרב הנעלה ר' רפאל קליין שליט"א מאשדוד, שהיות והיה חם ויתכן שהעץ לא נתן מספיק צל לכן אברהם בגופו הגן עליהם לצל, ואולי יש להוסיף שאברהם רצה להישאר עמם להרגשתם הטובה ולא לברוח לאהל מחום היום ולא להיות כמי ששמח שסיים את המצווה ונפטר ממנה.

ויתכן עוד שהתורה מדגישה שעמד ולא ישב עמם, כי גם בקירוב רחוקים צריך קצת מרחק, שלא יקרר המקרב, ואכן מצאנו שהמלך חזקיהו הצדיק נענש על שהביא על שולחנו לסעודה את שליחי מלך בבל, שבאו בעקבות ההתפעלות העצומה על ניסי ה' לחזקיהו שהוא היה הראשון שהתרפא מחלוי המסוכן – ישעיהו כט'.

ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה

התחדש בס"ד ב"שלום זכר"

בפרשתנו כתוב ששרה צחקה ותמהה על מאמר המלאך שהיא תלד כאשר היא ואברהם זקנים!! **וקשה** שהרי עוד לפני הברית הקב"ה בשר לאברהם שייוולד לו משרה בן ושמו יהיה יצחק, וכי הוא לא סיפר זאת לאשתו שרה?? וכי שרה שמעה זאת לראשונה בהפתעה מפי המלאך??

ויתכן שאברהם כן סיפר לשרה, ובכל זאת נשלח מלאך לבשר לה על כך למרות שידעה, כי כל מהותו של יצחק זה צחוק עשה לי אלוקים כל השומע יצחק לי, שעצם השמיעה על פלא זה אפילו שכבר ידעו אותו גורם לצחוק על גודל הפלא!!!

ולכן על אף ששרה שמעה בפעם הראשונה מאברהם, כשהמלאך בישר לה היא צחקה, וכאמור שלמרות שידעה קודם היא צחקה כי זה מהות שמו של יצחק - השומע יצחק!!! ולמה א"כ שאל וכיחשה לא צחקתי?? ויתכן כי התפלאה על עצמה שנראה שכביכול פקפקה בהבטחת ה' והתביישה שיחשדו אותה בחיסרון של אמונה וביטחון.

יצחק נקרא על שם הצחוק

קצת קשה הרי יצחק היה פחד יצחק עמוד היראה?? ואיך נקרא שמו על שם צחוק?? ואולי הצחוק האמיתי זה "צחוק עשה לי אלוקים", שה' כבר הכין את הצחוק העתידי, של העתיד לבוא - בזמן הגאולה השלימה, ככתוב בתהילים "יושב בשמים ישחק למו", ו"אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רינה", צחוק של ניצחון היראת שמים המושלמת.

ותכחש שרה לאמר לא צחקתי, כי יראה, ויאמר: לא כי צחקת, היפלא מה' דבר?

פלא עצום איך כחשה שרה הצדיקה שסוכה ברוח הקודש, ואמרה לה' שלא צחקה, הרי היא ענתה זאת כלפי טענת הקב"ה היודע כל סתרי לב??

ויתכן, ששרה צחקה כי התפעלה מגודל הנס שהם יולידו בגיל זיקנה, אבל כשה' שאל למה צחקה שרה, כי היפלא מה' דבר?? הכוונה שכשיש הבטחת ברורה מהקב"ה אין מקום להתפעלות, כי הכל קל לבורא עולם וכל חפצו עושה בלי שום קושי ואין נסתר מפניו, וכאמור במאמר הקודם.

ויתכן, שלכן חזרה בה שרה לומר שלא צחקה, כי חזרה בתשובה מתוך "כי יראה" היראת השמים שבה, על הצחוק שצחקה, כי צחוקה הראה שהתפעלה מהנס, ועכשיו הבינה מטענת ה' למה צחקה, היפלא מה' דבר? שהיה עליה להבין שאין מה להתפעל, כי לה' כל נס זה פעולה פשוטה ואין כאן מקום לצחוק והתפעלות כי בידו הכל.

וזה כמו שאין להתפעל מאדם שמגהץ בכרטיס אשראי כשאין לו שום מגבלה כמה לגהץ לעולם, כי אצלו קניית ארמון וקניית מסטיק זה אותו פעולה פשוטה של גיהוץ.

והיות וברגע שחוזרים בתשובה זה מתקן את העבירה, לכן **העבירה נכחשה ונחלשה** ועל כן טענה שרה כלפי הקב"ה לא צחקתי, כי חזרתי בתשובה על טעותי.

אבל הקב"ה עונה לה: **"ויאמר, לא כי צחקת"**, דהיינו שהתשובה שלך על הצחוק לא התקבלה, כי לא הייתה עבירה בהתפעלות שלך על גודל הנס, וחשוב שאדם יתפעל מניסי ה', ורק כלפי הקב"ה אין מקום לפליאה כי בידו הכל, ואין להקב"ה מקום בעצמו להתפעל מנס שעשה.

ולכן נקרא שמו יצחק על שם הצחוק, ואם הצחוק היה עבירה או פגם באמונה, כי לא הייתה סיבה מוצדקת וראויה לצחוק, לא לאברהם ולא לשרה, ובפרט ששרה עוד כיחשה לה' שלא צחקה, א"כ מדוע ייחרט פגם זה כשמו של הצדיק, ע"ש מאורע זה??

אלא כאמור, לא הייתה כאן עבירה לא בצחוק ולא במה שכיחשה, אלא מסר של התפעלות האדם מהנס, לעומת אמונה בכוחו של ה', שכלפיו יתברך אין שום התפעלות וסיבה לצחוק, כי הכל קל לפניו לעשות כי הכל בידו, כפי שכתבתי וביארתי במאמר הבא.

כי הקב"ה רצה לחדד לשרה, ולנו, שעלינו להתפעל מניסי ה', ולהאמין בניסים, **אבל** קודם שמגיע הנס עלינו החובה לזכור **"היפלא מה' דבר"**, שכל נס אפשרי להקב"ה **שהכל קל בידו**, ורוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו, ותמיד נייחל לישועת ה' גם מעל דרך הטבע, כי לה' טבע ומעל דרך הטבע הכל שווה וקל בעיניו.

וכשנקבל נס מאיתו עלינו להתפעל ולהודות ולספר ניסיו ונפלאותיו, כי חלק גדול ביהדות זה סיפור הניסים והנפלאות שעשה ה' לאבותינו במצרים, ולהתפעל מהם.

ומורי ורבותי משך שנים בשער עלוני **"וטהר לבנו"** הבאתי פסוק זה **"היפלא מה' דבר"** וכתבתי שזקוק אני לרצון והסכמת ה' שאזכה להדפיס את 7 כרכי וטהר לבנו, כי בדרך הטבע אין לי דרך להשיג מאות אלפי שקלים להדפסת 7 כרכי ספרי **"וטהר לבנו"**, אבל טענתי באמונה תמימה **"היפלא מה' דבר"??** הרי להקב"ה הכל קל ובידו הכל, ואצל הקב"ה שקל 1 ומיליון שקל זה אותו דבר בלי שום קושי והבדל.

ובמשך שנים אנשים ראו שעדיין הספרים לא הודפסו, אבל לא נפלתי ברוחי, וטענתי שלא רק שאני בטוח בישועת ה', אלא תודה לבורא עולם שבינתיים התווספו חידושים שלא הייתי רוצה שבספרים הם לא יזכו להיכלל, אבל

ברבות השנים כבר היה נראה בעיני בשר כפלא עצום וכלא הגיוני שאצליח לקבל כפי בקשתי ואמונתי בכוח ה' "היפלא מה" דבר"!!

ופתאום הקב"ה ברחמיו מסובב כל הסיבות, בהפתעה מעל הטבע, הקב"ה הכיר שותף נאמן ר' אברהם גואטה שליט"א, שביחד הודפסו כרכי וטהר לבנו בהשקעה עצומה ומפוארת: דברים, שמות, ויקרא, במדבר, בראשית בקרוב, ובס"ד גם מועדים, הגדה של פסח, כשאיפת לבו של שותפי היקר שה' יתן לו שכר בעשירות בזה, ושכר טוב לעולם הבא אמן ואמן.

וכל השומעים יצאו מגדרם, שראו בחוש מעל הטבע שאכן גם בימינו אלה שיש הסתר פנים נורא, בכל זאת בניסי הדפסת כל הכרכים בנס פלאי מעל הטבע, התחזקו כל השומעים, שאין עוד מלבדו, והיפלא מה' דבר, וקווה אל ה' חזק ואמץ לבך וקווה אל ה', ולא לאבד תקווה ואמונה, כי רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו, וכפי שהתחייבתי אני מפרסם את הנס, ומבקש מכל מי שיכול להפיץ האלאה את סיפור הנס העצום ושכרו יהיה בזה ובבא אמן ואמן.

היפלא מה' דבר

בעת לומדי עם תלמידי המצוינים ביותר כיתה ז' בת"ת תורת אמת ב"ב בנביא זכריה (ח) פסוק ו') עוררוני תלמידי בפסוק שכתוב "כה אמר ה' צבאות, כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם, גם בעיני יפלא נאם ה' צבאות".

וכתב המצודות דוד "כי יפלא" - ריבוי הטובה שיהיה בזמן הגאולה יפלא בעיני שארית העם, כי הנפלאות הידועות יהיו כאפס מול הנפלאות החדשות, והפלא שאעשה לעתיד יהיה נחשב גם בעיני - בעיני ה' לפלא, כי הוא יהיה גדול מכל הפלאים הידועים והנסתרים:

והקשוני תלמידי ששמעו מרב חשוב, שאין פליאה ואין התפעלות לה?? ובעצם גם כאן בפסוק "היפלא מה' דבר", כתב רש"י: וכי שום דבר מופלא ומופרד ומכוסה ממני מלעשות כרצוני, ועי' רמב"ן בביאור דברי רש"י, ובפשטות כלול בדברי רש"י, שאין פלא כלפי ה' שבידו הכל.

ואכן דעת הרמב"ם במורה נבוכים (חלק א' פרק נה') שאין לייחס להקב"ה שום "התפעלויות" ושינוי, ושום דימוי לשום דבר מן הנמצאות, וכבר גלה בספרי הנביאים בהרחקת הדמוי "ואל מי תדמיוני ואשוה" - ישעיהו (פרק מ' כה'), ועוד שם כתוב "ואל מי תדמיון קל. ומפורש כן ביסודי התורה (פרק א' יא' יב'), ואינו משתנה ולא כעס ולא שחוק ולא שמחה ולא עצבות ולא שתיקה, וכל הלשונות שנאמרו בתנ"ך הכל משל ומליצה כי דברה תורה כלשון בני אדם, כי הקב"ה מרומם על כל זה.

אבל מכל מקום, יתכן שגם על צד שאין פלא והתפעלות כלפי הקב"ה, כתב רש"י שרבותינו דרשוהו על שחיטת יצר הרע לעתיד לבוא **סוכה נב'**, שלא רק הצדיקים מתפעלים איך נצחו את היצר הרע שנדמה להם כהר, אלא גם הקב"ה מתפלא עמם איך הצליחו הצדיקים לעמוד כנגדו בחייהם.

והנה לרשעים נדמה היצר הרע כחוט השערה, והם יבכו איך לא התגברו כנגדו, ואילו לצדיקים היצר הרע נדמה כהר עצום בכדי לתת להם הרגשה טובה שמגיע להם שכר על עמלם הקשה, וחלק מחסדי הקב"ה לתת הרגשה טובה לצדיקים לעומת ההרגשה הרעה לרשעים, שהקב"ה כביכול בעצמו מתפעל יחד עם הצדיקים, איך הצליחו הצדיקים להתגבר על קושי עצום מאוד - לנצח את היצר הרע, כך שהצדיקים מרגישים שהם מקבלים שכר עמלם ולא נהמא דכיסופא.

עוד אפשר לפרש, שכמו שקשים מזונותיו ושידוכים כקריעת ים סוף, והרי מה שיין קשה להקב"ה?? אלא כנתבאר הכוונה שהקושי להתערב בבחירה של בני אדם, שזה כביכול לא נח לה', שזה נגד הנהגתו בעולם לתת לאדם בחירה, ובפרשת בשלח הארכתו בעניין, עי"ש.

ואכן כמו שבקריעת ים סוף הקב"ה השתלט על החלטת המצרים שיחליטו להיכנס כמשוגעים לים, וכדברי הרמב"ן שזה היה עיקר הנס בקריעת ים סוף, כך יהיה בעת מלחמת גוג, שילחמו איש באחיו, כמובא בחגי (פרק ב' פסוק כב').

והמלחמה איש באחיו במלחמת גוג ומגוג יהיה פלא עצום, כי המלחמה איש באחיו תמשך זמן רב יותר מהחלטה חד פעמית של קריעת ים סוף, שמיד אחרי שנכנסו לים נבהלו ורצו לחזור בהם רק ה' קלקל מרכבותם.

ולוט ישב בשער סדם

הארץ שלו. וגם הוכיח זאת מכך שבורא עולם ציווה על אברהם לבוא לארץ ישראל, כי כבר עכשיו הוא קנה אותה ומעכשיו היא שלו, וייתכן שאפילו בתוך ליבו חשד והאשים את אברהם שהוא לא מפרגן לו את הירושה, ובגלל הוויכוח הזה אברהם זרק אותו!!

ולכאורה תמוה, וכי עוון זה חמור מעבירות אחרות שעשה לוט שלכן בורא עולם התרחק מאברהם ולא נגלה אליו? ומדוע רק עתה החליט אברהם להרחיקו??

ונראה שכאשר אדם יודע שהוא לא בסדר אפשר לחזק אותו, אבל לוט שידע את האמת ובכוונה עיוות את האמת לצד הרוע רק בגלל הנגיעות והאינטרסים שיש לו, אדם שכזה הוא חסר תקנה ותעיק אותו!! כי הוא יקלקל את כולם.

כי שקר גמור אפשר לגלותו ולהראות ששקר הוא, אבל שקר הבנוי על בסיס אמת או שמעורבים בו חלקים שיש בהם אמת צרופה או מעוותת, קשה מאוד לגלותו ולתקן עיוותו, וכיון שכן הדבר משפיע גם על הסביבה כי יש לשקר זה תדמית של אמת ומתוך כך זה מבלבל גם את האחרים, ולכן מתפללים "השיבה שופטינו ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה".

אברהם אבינו המחזק הגדול זרק את לוט, ואמר הפרד מעלי, ולמה?? הרי אברהם אבינו חיזק את כל העולם, ודווקא בלוט בן משפחתו, שהוא בן אחיו הרן שהיה הראשון שמת על קידוש השם, וגם היה אחי אשתו, דווקא בו נכשל??? ומה כביכול היה הקש ששבר את גב הגמל??

הרי ידע שבורא עולם מתרחק ממנו בגלל הרשע לוט כפי שכתב רש"י על הפסוק "וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו" (י"ג י"ד) שכל זמן שלוט הרשע היה עמו לא התגלה אליו בורא עולם, אז מה גרם לו פתאום לשנות דעה ולגרשו??

ורש"י כתב שגרשו בגלל המריבות והוויכוחים, שלדעת לוט היה מותר לתת לבהמות לרעות בשדות אחרים כי מותר לגזול מתושבי ארץ ישראל, שהרי הארץ ניתנה לאברהם על ידי בורא עולם, ואילו אברהם טען שזה גזל כי אף על פי שקיבל הבטחה אבל עדיין לא הגיע זמן פרעונה ואיננה שלו, אבל לוט לא הקשיב.

וככל הנראה אף טען בהגיון רב שכל מה שטוען אברהם הוא כיון שעדיין הוא מחכה לבן שיירש אותו ולכן סובר שיש להמתין, אבל לוט לא האמין שלאברהם ושרה הזקנים יהיו ילדים, נמצא שהוא זה שאמור לירש את אברהם וכבר מעכשיו

ולכן אדם שחושב שהוא מבין וצודק יותר מהרב שלו, זה רק בגלל שהוא מלא בנגיעות אישיות, והוא חסר תקנה!! ואל תתווכח אתו, כזה אחד עלינו להעיף ולהרחיק ולהתרחק,

כמו שיש היודעים שאסור לדבר על רבנים, ויכולים לדרוש דרשות ארוכות בעניין ביזוי תלמידי חכמים, אבל הם מדברים בגסות ובאופן מחפיר ומזעזע על גדולי ישראל ורבנים חשובים, אבל הם לא מרגישים שום נקיפות מצפון, כי תירוץ חד בפיהם, שברור שאסור לדבר על רבנים, אבל זה ממש לא רב!! והם ממש לא גדולי ישראל!!! אלא להיפך הם מחריבי והורסי הדת, וככה הכל מותר להם רח"ל!!

וכן יש כאלו שחושבים שברור שאסור לחטוא ואסור להיטמאות חלילה, אבל אם נכשלת לא נורא רק תלך למקווה והכל נמחק ואתה נקי מהעבירה, זה עיוות האמת וטיפשות, עליך לדעת שעבירה לא נמחקת במקווה, אלא בתשובה וחרטה על העבר וקבלה בלב לא לחטוא בעתיד, וגם זה לא מספיק!!

אלא בעיקר עליך לשכנע את בורא עולם וגם את עצמך באמת שסגרת את כל הפתחים בפני היצר הרע, שכך באמת לא תיגרר ולא תימשך שוב לחטוא כמו שנכשלת בעבר, ואחרי תשובה מושלמת כזו הטבילה במקווה תוסיף לך טהרה וקדושה, ובעזרת השם יזכנו ה' לשוב אליו בתשובה שלימה ובטהרת הלב אמן ואמן.

וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה

וממשיך בורא עולם ואומר: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, ויאמר ה' זעקת סדם ועמרה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד". וצריך להבין מה הקשר בין הדברים??

ואולי, כדי שהבנים ועם ישראל ידעו כמה הרסני זה מקום עבירה אפילו בארץ ישראל!!! עד כדי כך שהאדמה עצמה נהפכת מגן פורה שכולה משקה לארץ מלחה, ולכן אברהם שמחנך לדורות ישרים, יחנך אותם עד כמה עליהם להתרחק ממקום שיש שם בעלי עבירה אפילו שהמקום נמצא בארץ ישראל!!!

ולכן בורא עולם המחיש לאברהם אבינו על ידי המשא ומתן והמשפט שאין זכות והגנה למקום כזה, וכשבן אדם רואה במוחש זה נחרט יותר בליבו ולדורי דורות.

ועוד נקודה חשובה המחיש הבורא לאברהם ולדורות, וכמו שכתב בפנים יפות: "זעקת סדום ועמורה כי רבה" שהעבירות שנעשות מחמת ההרגל נהפכות בעיני האדם להיתר (וכבר אין צורך ביצר שיגרה אותו לחטוא ועיין שם).

וכן שישיריש להתרחק ממידת סדום - "שזה נהנה וזה לא חסר" שבסדום עברו עבירות אפילו בלי הנאה, ולכן זו התשובה לאברהם שאין זכותו מגן עליהם.

ללמדנו, עד כמה עלינו לברוח מהיות בחבורה רעה ומקום רע, ולהיזהר מאוד ממצב שהעבירות נהפכות לנו כהיתר, שאז עלינו לעצור מיד!! כי זה מכביד את העבירה פי כמה, ועל זה לא נזכה לזכותו של צדיק וכד', לכן סור מרע ועשה טוב אמן.

אברהם דואג לכל הדורות בשביל שיתקיים הבטחת ה' שהבטיח לתת לו עצמו - מה פשר הדבר?

ומדוע ה' מחשיב אנשי סדום הרשעים לבני אברהם אבינו, וכן 2 הסברים ל"והיה ברכה"

וממשיך הפסוק "כי ידעתיו למען אשר יאִוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו".

והנה תמוה למה כתוב "דרך ה'" ולא "לעשות מצוות ומשפטי ה'" וגם לא מובן סיום הפסוק שמטרת אברהם לחיזוק הדורות הבאים שישמרו דרך ה' בכלי שהוא עצמו ירוויח ויקבל מה שה' הבטיח לו

לפני שה' משמיד את סדום ועמורה, ה' טוען שעליו לדון עם אברהם על השמדת סדום, ומפרש רש"י, כי אנשי סדום גרים בארץ ישראל, וגם שנחשבים בני אברהם, וזה פלג אדרכא אברהם ישמח לנקות את ארץ ישראל מלכלוך, וכי אנשי סדום שנלחמו בתורת אברהם והיו רעים וחטאים לה' מאוד, ה' מחשיבם לבני אברהם? וכי זה מתנה וברכה לאברהם אבינו?

מאווה את הדורות שאחריו שאכן שומעים בקולו ושומעים ללכת בדרך ה', וזה לא מדובר על יחזקאל שכל נולד ואילו על ישמעאל שנולד הרי ישמעאל רק בסוף ימיו חזר בתשובה והדורות שאחריו לא שמרו דרך ה'.

ובפשטות אפשר לתרץ שאותה השקעה שהשקיע אברהם כשנולד יחזקאל בחינוך לכל הדורות סיהיו לדקים עד ביאת המשיח, כן השקיע אברהם בישמעאל, והקב"ה כתב על סם העתיד שזה ילכיד ביחזקאל ובזרעו עד סוף הדורות.

אבל נראה לתרץ על פי חידוש מדהים ברש"י בנביא ישעיהו (נא) שזיכיתו אחרי תפילה לבזרע עולם בפני התלמידים בכיתה ז' בת"ת תורת אמת בני דרך, ביום חמישי פרשת לך לך השנה (תשפ"ה) שאזכה לחדש בנביא בסדר לימודנו הקבוע משהוא שיתקשר לפרשת השבוע ושאוכל לדרוש אותו כלילה בשבע ברכות של ש"ב הגאון הנדיק רבי יוסף טויב שליט"א באשדוד.

ואכן כתוב שם חיזוק מיוחד לדליקים רדפי לך מבקשי ה', "הביטו אל נור חכמתם ואל מקבת בור נקרתם" ומסביר הפסוק הבא "הביטו אל אברהם אביכם, ואל שרה תחוללכם, כי אחד קראתיו ואזכרהו ואזכרהו".

ובתב רש"י שרה תחוללכם – אשר תלד אתכם, וזה פלא עצום איך רש"י

איטית, ככתוב "למען הביא ה' על אברהם, את אשר דבר עליו" על אברהם.

ואכן רש"י כתב שלא כתוב "שיביא ה' על בית אברהם" אלא על אברהם, ללמדנו שהמעמיד בן לדיק כאלו חי: ומוסיף רש"י שידעתיו "למען אשר יאווה" לפי שהוא מלוא עכשיו בהווה ולא בעתיד!! כמו שכתוב באיוב (א') "ככה יעשה איוב", שבהווה אברהם מאווה את בניו לשמור דרכי ה'.

וטוען רש"י שאם נפרש כדברי התרגום שיודע אני בו שיאווה בעתיד את בניו וגו', טוען רש"י שהיה צריך להיות כתוב "כי יאווה" ולא "למען אשר יאווה".

ואומנם בפסוק זה שמדובר שמאווה את בניו ואת ביתו אחריו לא מדובר על רשעי דורו כמו אנשי סדום ועמורה, שהרי גם הם נקראים בני אברהם וכדברי רש"י קודם בפסוק יד' "המכסה אני מאברהם אשר אני עושה" – בסדום לא יפה לי לעשות דבר זה שלא מדעתו, שהרי קראתי אותו אברהם אב המון גוים, ואשמיד את הבנים ולא אודיע לאב שהוא אוהבי:

ופשוט שבפסוק "אשר יאווה" מדובר על בניו בני ביתו אחריו - דהיינו הדורות שיואלים מזרעו, שהם כן שומרים דרך ה'.

ומצד אחד כתוב דורות שאחריו, ומאד שני כתוב לשון הווה, שבהווה אברהם

המדקדק העצום, כתב לשון עתיד, במקום ילדה אתכם?

אלא התחדש בזכות תלמידי היקר דוד **אפשטיין** ני"ו, שטען שרש"י מחדש שאכן שרה יולדת את האלדיקים כל הזמן וכל הדורות, והסברתי את הדברים שכתוב ברש"י שאם בדורות שאחרי אברהם ממשיכים בדרכו של אברהם אבינו, אזי כזיכור אנחנו נולדנו ונולדים כל רגע משרה אמנו ומאברהם כאילו שניהם חיים בזכותנו כדברי רש"י בפרשתנו.

ואכן יחזק לא נולד בזמן שה' אמר על אברהם אבינו "אשר יאווה", אבל מתקיים כל רגע ורגע בהווה גם בימינו "אשר יאווה" וכדברי רש"י "למען אשר יאווה" לשון הווה, חיבור ישיר על אברהם אבינו ושרה, שהם כחיים ממשי והם מאווים אותנו ללכת בדרך ה', וכוחה של שרה מתחדש בנו כל יום להתעלות עוד ועוד.

ועוד ממשיך רש"י בנביא, "אחד קראתיו" – כי אברהם אחד היה, יחידי בארץ כנען אשר הגליתיו שם מארצו וממולדתו (לך לך), קראתיו רביתו וגליתיו, וכשם שהוא היה יחיד וגליתיו כן אגדל אתכם שאתם יחידים לי:

ולפי זה מובן הלשון "והיה ברכה", שהברכה שה' נתן לאברהם אבינו, מתחדשת כל רגע ורגע לכל אדיוקי הדורות המשתווים לאברהם אבינו. וראה עוד הסבר בסיום המאמר.

ואולי זה הכוונה בפרשתנו "למען הביא ה' על אברהם, את אשר דבר עליו" על אברהם, שהברכה שה' נתן לאברהם "והיה ברכה" תתקיים שמחיים את אברהם יהיה כחי בזכות האדיוקים שמחיים את אברהם כי הם אדיוקים הממשיכים דרכו, וברכת אברהם שניתנה לו בתחילת פרשת לך לך כי היה יחידי נמשכת לאדיוקים היחידים בכל דור ודור.

ובעצם בהבטחת ה' לאברהם "והיה ברכה", הקב"ה קבע שאם ימשיכו הדורות הבאים ללכת בדרך ה' אזי אברהם וברכתו חיים ומתחדשים לאותם אדיוקים, וכאילו אברהם ושרה חיים ולא מתים.

אומנם עדיין קשה, וכי היחידים האדיוקים שצדור זה האם אפשר להשוות אותם לאברהם אבינו, הרי כתוב בשבת קיד' חס ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים ולא כחמורו של רבי חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר אלא כשאר חמורים.

ובי האדיוקים בני דורנו נחשבים כממשיכים בדרכו של אברהם אבינו רק ב-5 אחוז, האם לפי זה אברהם נחשב כחי רק 5 אחוז? וכי זה חיים לאברהם אבינו?

אלא התשובה היא כפי מה שלמדתי לפני השינה כמנהג שקיבלתי וביקשתי מתלמידי יחד עמי להקפיד כל לילה לפני השינה 5 שורות כקטע קטן של מוסר מספר המדבר ללב.

ממש, דהיינו ששרה אמנו כאילו ממשיכה ללדת בכל הדורות את יחידי הסגולה ומחזקת ומחיה אותם ברוחניות.

וברבת אברהם מתחדשת שוב לכל היחידי סגולה, כך האדוקים יכולים לחיות את העתיד ולהנות כבר מתחופת הגאולה העתידה כאילו היא הווה האלם, ככתוב "כי נחם ה' ליון", שזה לשון עבר למרות שעדיין לא הייתה הגאולה והנחמה, אבל לאותם אדוקים הם כביכול מעל הזמן, שהעבר והעתיד כהווה האלם לטובה ולברכה.

ואולי בחסדי ה' החשיב אפילו את אנשי סדום ועמורה הרשעים שהיו ההיפך המוחלט מדרכו של אברהם אבינו כמוצא בפרקי אבות, בכל זאת ה' החשיבם לבניו של אברהם אבינו שלכן ע"פ רש"י ה' בא לדון עם אברהם לפני שמעניש את בניו, א"כ בוודאי יתקיים הבטחת ה' לאברהם אבינו בבטחון בן הבטחה שביא גאולה לבני ישראל בכל מצב גם אם יהיו רשעים, ואומנם עדיין ההבטחה הייתה לבני אברהם אבל אם נהיה רחוקים מאוד מדרכו של אברהם אבינו מדוע נחשב בני אברהם?

אבל כאן ה' חיזק את ההבטחה לגאולה שנחשב בני אברהם בכל מצב, כי אם ה' החשיב את אנשי סדום לבני אברהם כ"ש אנו בני ישראל נחשבים בכל מצב בני אברהם.

ולפי זה בבחינה זו מתקיים "אשר דיבר עליו" שיתקיים הבטחת ברית בין

ואכן ראיתי בשערי תשובה שער השני י' ששאל איך יתכן שאדם יהיו מעשיו מרובים מחוכמתו? ותירץ שאם אדם אפילו שהיה רשע קודם, מקבל על עצמו דרך חדשה שהוא מחליט בקבלה גמורה לקיים כל מה שיאמר לו רבו מעתה ועד עולם, הרי שבו יתקיים מרובים מעשיו מחוכמתו, כי קנה לעצמו זכות ושכר על כל המצוות אפילו שעדיין לא שמע עליהם מרבו אלא שישמע אחר כך או אפילו לא יספיק לשמוע, כי קיבל עליו דרך שלימות.

וממילא, מובן שכתוב שאברהם אבינו מלווה את בניו אחריו לא לקיים תורה ומצוות, אלא לקבל עליהם "ללכת בדרך ה'", שאם מקבלים ללכת בדרך ה' בדרכו של אברהם אבינו ככל אשר יאווהו רבותיו, הרי שהוא כהולך בדרכו המושלמת של אברהם אבינו, ולכן כתוב בתנא דבי אליהו (פרק כה' א') שעל אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, וזה לא גוזמא ולא מופקע, כי מי שמקבל על עצמו ללכת בדרך אברהם יצחק ויעקב על פי ציווי רבותיו, אזי הוא זוכה לשכר כמקיים כל מעשי אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב.

ואכן הנביא ביסעיהו ממשיך בפסוק (ג) "כי נחם ה' ליון נחם כל חרבתיה וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ה' ששון ושמחה ימלא בה תודה וקול זמרה", ולכאורה מה ענינו לחיזוק ליחידי סגולה שצכל דור, אלא כשם שהעבר כאילו הווה

הצחמים גאולה מוצטחת לצני אברהם, כי
ה' קיים כאן שנחשצ בני אברהם צכל מלכ.
סדום, כי נחשצו כצניו, כך לעתיד לצוא
אברהם ישתמש בלימוד זכות שלימד על
סדום הרשעים הגמורים, ויבקש גאולה לעם
וכן כסם שאברהם לימד זכות על רשעי
ישראל למרות שהם רחוקים מדרכו מאוד.

מדוע צעקת בת לוט שהרגוה בעקיצות דבורים היא שהכריעה את הכף להשמדת סדום

חסד למה הפכתם אותו לפושע!!! ולפושע
הכי גדול שמקבל מוות הכי אכזרי!!!

והרגו אותה בדבש שציפו אותה בדבש
בכל גופה, ודבורים עקצו אותה בכל גופה,
והיה לאנשי סדום רעיון במוות אכזרי זה,
שכולם יבינו את שיטתם מדוע הם נגד
חסד, כי נכון חסד זה מתוק כמו דבש, אבל
יש את החלק של העקיצות של הדבורים
שמייצרות את הדבש ואוספות אותו, ואכן
עקיצה של דבורה אחת לא מסוכנת אבל
הצפה של דבורים הורסת וקטלנית, וכך
העניים שיציפו את סדום יהרגו את כלכלת
סדום ויהיו כולם עניים עד שערי מוות.

וכפי שכתבתי שגם את לוט ניסו לקלקל
להוציא ממנו את טבעו לעשות חסד מה
שינק ממשפחת אברהם, ולכן עשו אותו
שופט עליהם בסדום למרות שבתו הייתה
פושעת מחרידה נגד חוקי המדינה
שהצילה עני מרעב.

ובדרך דרש אמרתי לאנשים שיש
שמקיימים "התעללו בשם קודשו" שהם
מתעללים ביהודים כביכול לשם שמים ועוד

החברותא למנחת חנוך הרה"ג אלדר
נתנזון שליט"א שאל הרי סדום ועמורה
עשו דברים מחרידים ואכזריים ביותר
מדוע דווקא צעקת הריבה שהיא בת לוט
שהרגוה על מעשה חסד שעשתה עם עני
וציפו אותה בדבש ומתה מעקיצות
הדבורים, דווקא זה גרם להכריע את הדין
על סדום?

ונראה ע"פ ישעיהו (נט' טו') שהמכה
בפטיש לכעס ה' עצום הוא "סר מרע
משתולל" שמי שכבר כן צדיק הורסים
אותו ומחזיקים אותו למשוגע, זה הכי
גרוע!!! כי מילא אתה רשע אבל להרוס
צדיק זה הכי הכי גרוע, וטוען הרב נתנזון
שזה מעיד על החינוך הרע לרע שהוא טוב
בעיניהם, לכן רודפים אדם צדיק כביכול
לעזור לו להיות מהטובים!!!

וכשהרגו את בת לוט הצדיקה
באכזריות כפושעת הכי מסוכנת, הרי הם
הרשיעו באופן הגרוע ביותר, כי מילא אתם
לא רוצים לעשות חסד ולהיות נחמדים
לבני אדם, אבל אם יש אחד שרחמן ועושה

הקשים וזכותם עצומה ביותר שאולי מעיב על רשעותם של בני העיר.

אבל בורא עולם דואג שלא יהיו 10 צדיקים במקום שרודפים צדיקים ומנסים לקלקלם, כי כמו שהם רצו להרוס צדיקים אכן הם לא יזכו להנות מהגנה שיש להם 10 צדיקים, כגון שחלק מהצדיקים יעברו לעיר אחרת כך יחסרו 10 צדיקים בעיר.

מרגישים טוב עם עצמם "ישמח לב מבקשי ה'", שבטוחים שכל כולם אכפתיות לה' יתברך.

ובכל זאת חסדי ה', שאפילו שרודפים צדיק, ורוצים לקלקלו בכל זאת הכלל ש-10 צדיקים מגינים תקף בין במבול ובין בסדום, כי זה מדהים שנשארים בכל זאת 10 צדיקים שלא נשברו למרות הלחצים

זעקת סדם ועמרה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד

אורח ולפגוע בו בעבירות קשות, כי סדום הייתה ארץ טובה ושמנה כגון ה' שלא חסר בה כלום, ורצו למנוע את העניים שלא יגיעו ליהנות מסדום, לכן תקנו שלא יבא שום אדם לארצם.

ואמרו חז"ל שהיה באנשי סדום כל מדות רעות, אבל נגמר דינם על שיד עני ואביון לא החזיקו, בשונה משאר מדינות שהיו עושים צדקה וחסד, ולכן נגזר על סדום ונחרבה.

נשאלת השאלה איך הם הגיעו למצב נורא ואכזרי שכזה?? ואם אכן כך היה מנהגם עוד קודם שנפלו בקרב מדוע הצילם ה' ולא השמידם כבר במלחמת המלכים??

ואולי הקלקול שלהם לפני המלחמה היה רק בענייני תועבות וכפירה ועבודה זרה אבל בעניינים שבין אדם לחברו ושנאת עניים בזה עדיין לא חטאו, ועוון

במשנה באבות (פרק ה' משנה י') "האומר שלי שלי ושלך שלך, זו מדה בינונית, ויש אומרים, זו מדת סדום". ופלא עצום איך לתנא קמא במשנה, זו דרך בינונית ורגילה, ולדעה השנייה זו מידת סדום! שהיו רעים וחטאים לה' מאוד, איך יתכן שינוי חד כל כך בדעות התנאים???

ובתפארת ישראל כתב שלתנא קמא היות והשווה את חבירו לעצמו, לכאורה גם קיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך", ולכן לדעת הראשונה במשנה זה מידה בינונית, אומנם התנא השני טוען שזו מידת סדום, כי למרות רעיון השוויון, בגלל התנהגות כזו תתבטל האהבה שבין אדם לחברו, כי כך נהגו בסדום שמנעו רגל אורחים, למרות שידעו שכך יתנהגו איתם בכל מדינה, ומזה נגררו להתאכזר גם על עניים.

ומוסיף האברבנאל ומביא מדרש: שאנשי סדום תיקנו ביניהם לשדוד כל

חטא זה נוסף להם רק אחרי שחזרו מהשבי במלחמה והתחילו חיים חדשים.

אבל זה לא נכון, שהרי רש"י מפרש את הפסוק שנכתב עוד קודם המלחמה "ואנשי סדם וערים וחטאים לה' מאד", שרעים בגופם, וחטאים בממונם, שלא הכניסו אורחים, ואם כן עוד קודם המלחמה הם היו מושחתים גם בעבירות שבין אדם למקום וגם בעבירות שבין אדם לחברו, ולמה אם כן למה לא השמידם ה' במלחמה??

ויותר מזה יש לשאול, מדוע הציל אברהם את מלך סדם הרי היה רשע מחריד ברשעותו, ולכאורה על כזה רשע וודאי שב ואל תעשה עדיף, ולמה הצילו??

וגם תמוה, מדוע אברהם החזיר לו את אנשיו, הרי הם נכבשו על ידי אברהם כשלל מהמלחמה, וכשמחזיר אותם למלך סדם הרי במקום להחזיר אותם בתשובה ולקרבהם לבורא יתברך הוא זורק אותם שוב לדרך של חטאים, וכאילו זרק אותם מאורה לאפילה?? ואכן כתוב בגמרא (נדרים ל"ב) שאמר ר' יוחנן שלכן נגזר על בני ישראל להשתעבד למצרים 210 שנים!!

אלא ייתכן שבורא עולם נתן להם זעזוע עצום ומשמעותי, בכך שהם נכבשו במלחמה וכל רכושם נשדד והם עצמם נשבו במלחמה, ומלכם שכמעט מת בבורות הטיט ניצל בנס רק בזכות אברהם אבינו, וכפי שמסביר הרמב"ן על הפסוק "ויצא מלך סדם לקראתו", שיצא על ידי כוח הצדיק אברהם כשהביט בבור בכדי להצילו.

וכך הם נוכחו לראות את כוחו של

הצדיק, שאברהם מנצח בניסים גלויים את המלכים החזקים. על כן בכוח כל אלו היה מקום שמלך סדם ואנשיו ישנו את תפיסת עולמם ומלך סדם ואנשיו יתחילו דף חדש ומתוקן, ולכן יתכן שהשאינם הבורא בחיים.

והיות ואברהם ראה שהם לא מתו במלחמה, לכן הציל אברהם את מלך סדם כדי שהוא ועמו יפתחו כרצון בורא עולם דף חדש ומתוקן, ובפרט כשראה אברהם שמלך סדם ויתר על הכסף!! שזה היה הדבר הכי חשוב בסדום, כסף ועוד כסף ועוד כסף!!! ורק ביקש את אנשיו - ולא את הכסף, זה הוכיח לאברהם שאכן מלך סדם מתנתק מהתאוות שלו, ומתחיל דף חדש ונקי.

אבל סדם ומלכם השחיתו דרכם שוב, כי הם הלכו כביכול בדרך בינונית, שלי שלי שלך שלך, דרך טובה יחסית למידת הרשעים ששלי שלי ושליך שלי, (ואולי בתקופה הראשונה לשחרורם הם עדיין לא פגעו בעניים), אבל מדרך בינונית זו הם הידרדרו חזרה לשחיתות ואכזריות לאורחים והתעללות בעניים וכל מרעין בישין.

ולמה?? כי כבר כתב הרמב"ם שעל האדם לבחור בדרך הבינונית, אבל אם היה אדם בדרך רעה אז בכדי לתקן את עצמו חייב במשך תקופה לנקוט בקיצוניות הפוכה לטובה, ורק אחרי תקופה לחזור לדרך הבינונית, דרך האמצע, אבל אנשי סדם לא עשו כן, אלא מיד פנו לדרך האמצע הבינונית, במקום לתקן בקיצוניות את דרכם הרעה, לכן כשלו ונפלו.

קודם, והיות ולא עשו כן לכן הם כשלו והרשיעו, אומנם דעת היש אומרים יתכן שברגע שזה היה סמל נפילתם המוסרית של סדום זה נהפך למהות פסולה לכל העולם ועדיין יש לעיין.

ויתכן בדעת תנא קמא, שאכן שלי שלי שלך שלך היא מידה בינונית ולא רעה, ורק בסדום מידה בינונית זו לא התאימה להם כי היה עליהם בתקופה הראשונה שלאחר המלחמה ללכת בדרך קיצונית וכאמור

ללמדנו, עד כמה חשוב לתקן נכון את דרכנו, ואם זכינו לקבל הזדמנות שניה לפתוח דף חדש ונקי, אתה חייב בתקופה הראשונה להתנהג בקיצוניות ההפוכה מהטומאה והחטא בו נכשלת, ורק לאחר מכן להתאזן לדרך האמצע והבינונית, וכמובן כל אחד לפי עניינו, לכן עליך להיות צמוד לרב שמכיר אותך ושישקיע בך מחשבה ומעקב עקבי ונכון המתאים בדיוק לכוחות הנפש שבך, ורק כך תצליח לא לחזור לנפילה הקודמת שלך אמון.

וחטאתם כי כבדה מאד

מלך סדום מחשיב עצמו לתלמיד של אברהם אבינו

לעיל שאלנו איך ייתכן שמלך סדום ועמו גם לאחר המכה הקשה שחטפו בכל זאת חזרו לסורם והרשיעו עוד, עד כדי כך שהפעם הם הגדישו את הסאה, ובורא עולם הפך אותם והשמיד אותם?? וגם יש לבדוק האם בפעם השנייה הרשיעו יותר, או רק חזרו לרשעות הקודמת שהייתה להם קודם המלחמה??

וייתכן שמלך סדום החשיב את עצמו כתלמיד של אברהם אבינו, והפיץ דרך חיים שהלביש אותה כאילו אותה קיבל אותה מרבו אברהם אבינו, והיא "שלי שלי שלך שלך", שמכוח הרשעות שלו הוא פירש באופן מעוות את מה שאמר לו אברהם אבינו "הרמתי ידי אל ה' אם מחוט ועד שרוך נעל, ואם אקח מכל אשר לך, ולא תאמר אני העשרתי את אברם", והוא הוציא מזה דרך חיים, שכל בן אדם יחיה ממה שיש לו ולא על חשבון השני, אפילו לא חוט פשוט כלום לא מהשני, בקיצור שלי שלי ושליך שלך!!!

אבל רשע זה לא סיפר את העיקר!! כי את"ולא תאמר אני העשרתי את אברהם" הוא לא סיפר, כי האמת הייתה שאברהם בז למלך סדום אישית, ולכן לא רצה את כספו. וכפי שביארנו בפרשה הקודמת, שאברהם נגעל מהחוצפה כי מלך סדום אמר "והרכוש קח לך", במקום לאמר "תשאיר לך", שהרי אברהם לא היה צריך לקחת מה שהוא כבר שלו (תוס' גיטין ל"ח) כשלל מהמלחמה, רק היה לו להשאיר אצלו, ובפרט שמלך סדום בעצמו נחשב לרכוש אברהם וכעבדו, שהרי הוא ניצח וכבש והציל אותו!!

ולכן דרך חיים זו מעולם לא נאמרה מפיו של אברהם אבינו, והכל היה שקר מעיקרו, כי לא היה כאן שלי שלי שלך שלך, אלא היה כאן "הכל שלי", ובכל זאת אברהם אבינו אמר לו מה שהתגלגל לי להיות שלי מרכושך לשעבר קח ממני, כי אברהם אבינו ויתר על הכסף!! ולא היה אכפת לו להפסיד מה שזכה בו מן הדין, כי יותר חשוב לו ששום אחיזה אפילו דמיונית של מתנה ממלך סדום לא תהיה לו.

שלא יפרסם את דמיונותיו, שהוא - מלך סדום תרם משלו והעשיר את אברהם, למרות שברור שזה שקר מוחלט, ורק דמיון קלוש ביותר אולי אפשר לדמיין כאן, כי אפילו חיבור דמיוני עם רשע סדומי לא רצה אברהם.

ואכן מצד אחד אברהם חשב שיתכן שמלך סדום יחזור בתשובה ויפתח דף חדש ולכן החזיר לו את אנשיו, אבל **מצד שני** חשש ופחד שמלך סדום יחזור לסורו ולדרך חטאים, לכן אברהם נזהר שגם על צד הרע לא תהיה למלך סדום שום נגיעה של כביכול מתנה שנתן לאברהם.

והנה למרות זהירותו הרבה של אברהם אבינו, בכל זאת מלך סדום שיקר וצנזר חלק מהמילים של אברהם ועיוות את דברי אברהם, ועל ידי זה ניצל לרעה והמציא דרך חיים "מידת סדום" בטענה שכביכול למד זאת מרבו אברהם.

ללמדנו, שאת הרוע הכי אכזרי אפשר לקבל על ידי עיוות התורה ועיוות דברי צדיקים, ולכן עלינו לקבל את דברי התורה ודברי רבותינו בלב טהור, בלי נגיעות ובלי סילופים ולא לקבל רק חצי מדבריהם אלא את כל דבריהם, וכמובן עליך החובה להיות בקשר עם רבנים לשמוע את דעתם הרחבה והנקייה, ולא תהיה כשה טועה המדמיין שעושה רצון הבורא והולך בדרכי רבך, ובעצם אתה מושחת ורשע ומשחיר ומבייש את התורה ואת רבותיך בלי

נקיפות מצפון כאנשי סדום ועמורה, שפתרון הטיפול בהם היה רק להפוך אותם לגמרי בלי להשאיר מהם שום זכר, לכן נתחזק באמת ובדרכי רבותינו.

ואנכי עפר ואפר

כתוב שלתלמיד חכם צריך שתהיה שמינית שבשמינית של גאווה, ובגאווה כזו התלבש אברהם להגן על סדום, כשאמר "האף תספה צדיק עם רשע - חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט". והנה לפתע אברהם מתבטא ואומר: "ואנכי עפר ואפר" שזו ענווה עצומה במקום השמינית שבשמינית של גאווה שהיה עליו לנקוט?? אלא הוא נקט בענווה רק כשדיבר על 45 צדיקים, שזה 9 לכל עיר והעשירי יושלם על ידי הקב"ה.

וכל כך למה?? התשובה פשוטה היא, שהיות שבמקום שיש גאוותן אומר בורא עולם שאין אני והוא יכולים לעמוד בכפיפה אחת (גמרא סוטה ה').

לכן אברהם ביטל את גאוותו שנקט בה אך זה עתה, כדי שבורא עולם יוכל להישאר כביכול במקום ובכפיפה אחת ולהשלים לעשירי, וכך ינצלו אנשי העיר.

אומנם יש מצב שאדרבא תישאר גאוותן ובורא עולם ישמח כן להישאר במקום, למרות הגאווה!!! כי יש גאווה שבורא עולם מחבב ואוהב מאוד. גאווה דקדושה!!!

והוא שכשיש ניסיון קשה תתגאה ותגיד בשבילי נברא העולם, אני כמו אברהם ויצחק אני גדול הדור, אין מצב שאני חוטא ונופל כפשוטי העם, ובורא עולם נמצא לידך ונהנה מהגאווה שלך.

ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בקרבח???

רבים תמהים (ותודתי נתונה לאחי הצעיר ר' ישראל שהעירני בעניין) איך יתכן שאברהם אבינו למרות היותו איש החסד יבקש רחמים על סדום המפורסמת ברשעותה ובאכזריותה???

ואולי אברהם אבינו רצה להציל רק את הצדיקים, כפי שטען תחילה וסוף "האף תספה צדיק עם רשע" "חלילה לך מעשת כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע, חלילה לך השפט כל הארץ לא יעשה משפט", אלא כחלק מכללי המשפט זה מה שאברהם

הכניס באמצע דבריו, שברגע שיש מניין של צדיקים בעיר זה מציל גם את הרשעים שבעיר!!! כי בכוח המניין לחולל מהפכה קדושה בעיר ולהחזיר את כל בני העיר בתשובה, וזה חלק ממשפטי ה'.

ומזה נלמד קל וחומר כמה חשוב להתפלל במניין של 10 צדיקים מעם ישראל, איזו עוצמה יש ל-10 צדיקים יהודים ועוד בזמן תפילה ודבקות בבורא עולם!!! קדימה נתחזק תמיד להתפלל במניין ובכוונה יש בזה הרבה יותר מסגולה!!! זה כוח עצום ובדוק!!! שכינה עמהם!!!

אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה

בפסוק הבא כתוב "וילך ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם, ואברהם שב למקמו". נשאלת השאלה הרי אברהם ידע שלוט גר בסדום ולמה לא נשאר לבקש רחמים על לוט שלפחות יינצל הוא לבדו??? וגם צעקת סדום זה בעצם בתו של לוט קרובת משפחה של אברהם שנרצחה באכזריות על מעשה החסד שעשתה, והיה צורך בנקמת גואל הדם, ודווקא אברהם מלמד זכות על סדום במקום לדרוש נקמה???

וייתכן שהיות ולוט כבר היה לו הזדמנות לחזור בתשובה ולהתחיל דף חדש, כאשר נשבה במלחמה עם נמרוד, ובכל זאת חזר לסורו והתגורר שוב בסדום לכן אין עליו פתחון פה להצילו, כי הוא ככלב שב אל קיאו!!!

אבל מוכח במפורש שזה לא נכון, שהרי אם כן מדוע אברהם ניגש להילחם ולהגן על סדום, הרי גם להם זו הזדמנות שנייה שנכשלו ולא תיקנו את דרכם למרות המלחמה, הרי לנו שגם אחרי הזדמנות שנייה יש מקום לבקש רחמים, אם כן תתעורר שוב השאלה מפני מה לא ביקש למצער על הצלתו של לוט?

ולכן נראה, שכשאברהם התחיל וטען "האף תספה צדיק עם רשע", כבר ביקש רחמים על לוט, וכל המשך הדיון היה כי אברהם ביקש הגנה גם לאחרים. וכאמור לוט נחשב כצדיק ביחס לאחרים, כי עדיין מידת החסד הייתה טבועה בו, ולכן הוא היה פחות גרוע

מאחרים באופן משמעותי, ואפילו אם זה לא נחשב כזכות כי החסד בטבעו היה, בכל זאת היתה לו זכות אביו, ובעיקר זכות דודו אברהם.

ללמדנו, שבזמננו לא סוגר שער גם בהזדמנויות שנייה שכשלה, נכון שאז צריכים עוצמה של צדיק גדול שילמד זכות, אבל עדיין יש פתח, אומנם אם אין שום לימוד זכות אז זהו ה' ירחם כי אז הכל עלול להתהפך לגמרי כמהפכת סדום ועמורה!!! אז זהירות קיבלת הזדמנויות שנייה אתה חייב לנצל אותה ולתקן ולהשתפר, חובה!!!!

לחמית צדיק עם רשע – השופט כל הארץ לא יעשה משפט

כשלמדתי עם תלמידי המצויינים בת"ת תורת אמת בני ברק, נשאלה שאלה מצוינת, הרי יש כלל כשניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע, ומה אם כן טענת אברהם אבינו שלהרוג צדיק עם רשע לא מתאים לשופט כל הארץ?

ואחד מהתלמידים טען שיש לחלק בין הקב"ה לשלוחו, וכפי שכתב רש"י בפרשת קרח (י' יא') שעל מה שמוסיף השטן מעצמו על זה מועיל הקטרת הקטורת לעוצרו, ולכן מתאים טענת אברהם שעל דין ומשפט ה' לא מתאים שה' ימית צדיק עם רשע.

ועל פשט זה קצת קשה מדוע משה רבינו בעת חטא העגל ובזמן חטא המרגלים כשהקב"ה אמר לכלות את כל ישראל מדוע משה רבינו לא טען כאברהם אבינו שזה חילול ה' להרוג צדיק עם רשע??

וכמו כן קשה על אברהם וכי לא ידע שאם ה' שולח שליח אזי אצל השליח המשחית אין משפט אלא הורג צדיק עם רשע? והרי גם שם המלאכים אמרו הופכים אנחנו?

אבל התשובה היא, שאברהם טען להקב"ה שהיות וה' ירד כדין לראות מקרוב כביכול ולשפוט, אם כן במשפט רק לרשע מגיע עונש ולא לצדיק, ושופט אסור לו להרשיע צדיק במשפט וכ"ש הקב"ה שופט כל הארץ, והקב"ה שירד בעצמו ולא שלח את השטן

כבמגיפה שהייתה בפרשת קרח, זה כי ה' רצה להוכיח שכל אנשי סדום רשעים שאפילו במשפט מדוקדק גם אין להם זכות קיום כלל.

עשרה צדיקים – צדיק בסדום

כתב רש"י: שעל פחות מעשרה צדיקים אברהם לא ביקש שתהיה הצלה לעיר, כי ראה שדור המבול לא ניצל בשעה שהיו רק 8 צדיקים, שהם נח ובניו ונשיהם, וגם 9 ובצירוף בורא עולם כעשירי חיפש ולא מצא, (שהיו רק לוט ומשפחתו - חזקוני.) ונשאלת השאלה, וכי ללוט יקרא צדיק?? הרי כתב רש"י על הפסוק "וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו" (פרק י"ג י"ד) שכל זמן שלוט הרשע היה עמו לא התגלה אליו בורא עולם, וכמו **רש"י שם** (י"ג י"א) הביא **מדרש** אגדה שלוט עזב את בורא עולם, אמר: אי אפשר לא באברם ולא באלוקיו.

וגם ידו של לוט הייתה קלה מאוד על ההדק, שכשצרו אנשי סדום על ביתו מיד הפקיר את בנותיו הנשואות לזנות, ובפרט שיש ראשונים שכתבו שהמלאכים מיד נראו ללוט **כמלאכים**, ואם כן למה מיהר להציע להוציא בנותיו לעבירת זנות, היה עליו לבדוק את כוחם של המלאכים ודעתם, אלא היות והיה ידו קלה על ההדק של זנות לכן לוט הציע זאת מיד. לאור כל זאת תמוה עד מאוד שיכנו את לוט בשם צדיק.

אבל בכל זאת הוא ומשפחתו נחשבים לצדיקים בסדום, כי עדיין נשאר בו שורשים טובים של חסד וכאמור לעיל, וגם בזכות אביו הרן שהיה הראשון שמת על קידוש השם, וגם בזכות בתו שמתה על קדושת מצוות הצדקה, ולכן הוא נחשב **צדיק בסדום**, **שביחס** לרעים הוא היה פחות רע, ולכן עדיין יש בו נקודת זכות עד כדי כך שיש כוח בידו להציל את השאר אם היו כמוהו עשרה בעיר.

ללמדנו, שאל תיתן ליצר לשקר שאתה חוטא חסר תקוה, אלא תנצל את הנקודות הטובות שבך כי יש בהם עוצמה ואדרבא תתעלה דרכם, ותשאף תמיד להיות טוב יותר מאחרים – יותר טוב מאנשים טובים ולא מאנשי סדום ואנשי רשע.

תפילת אברהם על סדום

ואולי יש בתפילה גם מושג לדון עם הקב"ה האם כדאי או לא כדאי, מגיע או לא מגיע, ויש זכות או אין זכות, "למענה, אלוקים חיים", וכמובן להזכיר את הזכויות.

וכפי שמצאנו שחזקיהו בעת שנטה למות ממחלתו התפלל מעומק לבו, ובתפילתו טען שמגיע לו הצלה בזכות מעשיו הטובים, וכמו ויפלל פנחס שזה תפילה – ברכות ו' ומלמד שעשה פלילות עם קונו בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבונו של עולם על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף – סנהדרין מד',

וכן יהושע בא וחבטם לפני המקום אמר לפניו רבונו של עולם על אלו תיהרג רובה של סנהדרין – ע"פ הגמ' שם.

ואולי תפילה לרחמים לא מגיע לסדום ולאנשי המבול, ורק צדיק גמור מגן על אנשי מקומו, אבל לוט שלא היה צדיק גמור אינו ראוי לרחמים ולא להגן בפחות מי'.

ואולי נח הוא הי"א שדרש עצמו לגנאי שאינו צדיק גמור לעומת אברהם לכן אין ראוי להגן על דורו בפחות מי' אפי' בתפילה, ואולי לכן הקפידו עליו כדברי הזהר שמי המבול נקראים על שמו, כי לא היה לו לנהוג ענוה כשיש צורך בהצלת הדור.

שאלני החברותא הרב אלדר נתנזון שליט"א, מדוע אברהם לא טען על פחות מעשרה צדיקים בסדום, ואם תאמר כי במבול לא היו לנח עשרה צדיקים ולכן לא הצילו את בני דורם, א. שם היה מדובר להציל את כל העולם, וכאן רק עיר אחת. ב. שם לא התפללו אבל כאן אברהם גם התפלל, ואולי בכוח התפילה גם פחות מעשרה צדיקים זה מועיל ומגן, ויש לי ראייה לדבריו, כי הנה משה אמר למרגלים היש בה עץ וכתב רש"י צדיק – איוב המגן עליהם, ורואים שאפילו צדיק אחד עוזר?? ועל זה לא הייתה בידי תשובה!!!

אומנם כעבור שנה כשראיתי שאלה זו בספר "חן השולחן" מהגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א התעמקתי בעניין, שהנה בעצם צריך עיון איזה תפילה התפלל אברהם אבינו על אנשי סדום, והלוא הוא כביכול דן במשפט עם הקב"ה שלהרוג את אנשי העיר כשיש 10 צדיקים בעיר זה לא ראוי לשופט יישר וכ"ש לא מתאים לבורא עולם שופט כל הארץ לנהוג כן??

ואכן ברגע שהוכיח לו ה' שאין אפילו בעיר אחת 10 צדיקים מיד פרש אברהם כי הוכרע הדין, ואפילו לא מצאנו שאברהם התפלל על לוט ומשפחתו, אלא הם ניצלו בלי תפילת אברהם.

לוט יושב בשער סדם

כתב רש"י שמזה שכתוב יושב ולא יושב זה מלמד אותנו שבאותו יום אנשי סדום מינו אותו שופט עליהם. ודבר זה פלאי הוא בעיני וממש אינו מובן, שהרי אנשי סדום הרשעים שונאים חסד, עד כדי כך שרצחו באכזריות את בתו של לוט רק בגלל שעקבו וגילו שהיא גמלה חסד עם עני, ולכן הרגו אותה בכך שמרחו את גופה בדבש והדבורים עקצו אותה כשהיא צורחת מכאבים, וזהו שרומז הכתוב **"הכצעקתה הבאה אלי"** - הצעקה של אותה נערה, (כפי שדרשה הגמרא בפרק חלק).

ולהפתעתנו דווקא הם, אנשי סדום, לוקחים וממנים עליהם כשופט את לוט!!! האבא של בעלת החסד, שהוא גם האחין של אברהם איש החסד המפורסם בכל העולם, וכי זה הגיוני?? הרי היה עליהם לקחת אדם אכזרי בן של שטן ושכל משפחתו מתחרים על שיאים של רשעות???? ובעצם מתברר שאכן גם לוט עצמו הוא בעל חסד עצום, שבאותו יום שנהיה שופט עליהם בסדום הוא מוסר נפשו להכניס אורחים, אז באמת לא מובן מה ראו אנשי סדום לשטות זו???

ובבחרותי דרשתי בשבע ברכות ועניתי על כך תשובה בס"ד, והאדמו"ר מסדיגורא זצ"ל שהיה באירוע נהנה, וצחק מהנאתו מהתשובה שהקב"ה זיכני בה, **שבעצם** אנשי סדום פשוט רחמו על לוט!! **מסכן** לוט הרי הוא עזב את אברהם הצדיק כי רצה להתקלקל ולכן בא לסדום, אבל רחמנות, לא 'הולך לו' להתקלקל לגמרי, הוא לא מצליח, כי הנה עדיין יש בו מידת החסד במשפחה, עובדה שבתו מסרה נפש לגמול חסד למרות הסכנה!!

וזה מזכיר לי סיפור, שבשכונתי הייתה אישה קשת יום שלא הלך לה שום דבר בחיים, ולכן החליטה לקפוץ מהמרפסת שלה שהייתה בקומה שמינית ולמות, אבל כשהיא קפצה לא נפלה ישר לאדמה, אלא היא נחתה על גגון בד של שכנה מקומה א' והגגון התעקם וספג את המכה שלה, וככה החליקה לאדמה חבולה ופצועה אבל לא מתה אלא חיה ונושמת, והיא בוכה וצועקת **"אפילו למות לא הולך לי בחיים"** מה יהיה?? אבל זה לא נגמר, השכנה מקומה א' יצאה וצעקה עליה הרסת לי את הגגון תשלמי על זה ביוקר!!!! אוי רחמנות ממש!!!

ולכן ישבו זקני סדום וחכמיה ואמרו כנראה גמילות חסדים זה בגנטיקה שלו ושל משפחתו - משפחת אברהם אבינו, והפתרון החכם שמצאו הוא שמינו אותו להיות שופט בסדום, שכך כשיש לו מעמד וכבוד הוא ישתנה לרעה, וכמו שאומר הפתגם **[ביידיש זה נשמע יותר טוב]** **"תנו לו כיסא (בממשלה) והכל יסתדר"** שתוך זמן קצר הוא יהיה מושחת.

ואכן תכנית זו הייתה אמורה לפעול, כי הכבוד והמעמד הורסים כל חלקה טובה!!! גם את התכונות הטבועות לנו בגנים, אבל המזל הרע של אנשי סדום שהיות ולא עבר לילה, כמו שאומרים: הוא לא ישן על זה!! אז עדיין הגנים של החסד הטבוע במשפחת אברהם אבינו השפיעו, ולכן עדיין לוט עשה חסד עם האורחים.

בורא עולם הציל את לוט ברגע האחרון לפני שיקלקל אצלו מידת החסד, בכדי שלא יפסיד את המתנה הטובה המושרשת בקרבו, היא מידת החסד, שהרי דוד יצא מזרעו, וחייב שיהיה מושרש החסד במשפחה זו.

ללמדנו, שעלינו להתחבר לשורשים הטובים שלנו, וחלילה לנו להתבייש בהם, באבותינו ובזקנינו הצדיקים!! ואדרבא היראת שמים התמימה שבהם חייבת להיות הגאווה שלנו ונר לרגלינו, וחלילה לנו להתרוקן ממעלת משפחתנו, אדרבא נוסיף טוב על הטוב שירשנו, שנהיה במגמת עלייה טובה וכך גם הדור הבא אחרינו ימשיך את מגמת העלייה אמן ואמן.

ההרה המלט פן תספה

אולי המלאכים רמזו לו כאן, שהוא נמלט וניצול בזכות ההר - ההורה שזה אביו הרן הקדוש, שהוא הראשון שמסר נפשו ומת על קידוש ה', וכפי שמובא במדרש רבה ויצא, רבי שמואל בר נחמן פתח (תהלים קכא) "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים" - אשא עיני אל ההורים.

ובזכות אביו הרן, בורא עולם הקים ממנו אומות שמהם יצא דוד המלך ומשיח בן דוד ועוד צדיקים, כי מצדיק שפעל כזאת בארץ למות ראשון על קידוש השם, עוצמה שכזו לא נמחקת ויש לה רושם עז, ואכן לא פלא ששרה הייתה בתו, ובעצם כל האימהות יצאו ממנו.

ללמדנו, עד כמה עלינו למסור נפש על כל מצווה ומצווה, ועלינו לקדש שם שמים בגלוי ובסתר, וזה לא הולך לאיבוד, כי גם אם בן שלך נפל הרחק ממך, ואתה שבור ורצוץ מזה, דע לך שכל מסירות נפש שלך עוצמתית ותאיר את הדורות הבאים אחריו ולנצח, כי כל מסירות נפש וכל שמירת עיניים היא עוצמתית רק חזק ואמץ ולך בכוחך זה והושע את ישראל.

וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים

התחדש בשלום זכר

כתב רש"י תחילה ירד גשם אולי יחזרו בתשובה כמו במבול ואחרי זה זה נהפך לאש וגופרית, ומבאר השפתי חכמים בכוונת רש"י, שהרי מטר זה רק גשם ולכן כאשר כתוב "וה' המטיר" זה מוכיח שתחילה ירד גשם וממילא רק אחרי זה היה גפרית ואש.

ועל הסבר זה שאלני הרה"ג גבריאל אלטמן שליט"א מראשי ישיבת עטרת צבי באשדוד, הרי בתהילים סח' כתוב שה' המטיר לנו מן וכן המטיר לנו עופות - שלו מן השמים, ומוכח שלא כל מטר זה גשם וא"כ מה מקורו של רש"י ע"פ ההסבר הקודם???

ותירצתי שיתכן ומטר הכוונה דבר חיובי, כמו גשם מן ושלל, ואילו אש וגופרית זה שלילי ועל שלילי לא יכתב מטר אלא ויתן או והוריד וכדו' ויל"ע.

נציב מלח

הרווח הגדול לעם ישראל שיצא מזה

חידוש שהתחדש כשעליתי בעליית רביעי, שקנו לכבדני הודו לה'

לולי אשת לוט הייתה נהפכת לנציב מלח אז לוט היה בא על בנותיו וממילא לא היה יוצא מואב ולא היה יוצא רות ולא דוד המלך.

וכמו כן, לוט ביקש מהמלאך להגן על צוער, והמלאך הסכים שלא יהפוך את לוט בזכות לוט כדברי רש"י, ובכל זאת כתוב שלוט פחד כנראה מתוך ענווה שאולי לא מגיע לו הגנה והצלה למרות הבטחת המלאכים, לכן לוט יצא מצוער ועבר למערה, ושם במערה הוא מצא יין והשתכר, ומכל זה נוצר דוד המלך.

כי דוד המלך נוצר מענווה שלוט למרות ההבטחה על הגנת צוער בכל זאת פחד שאין לו מספיק זכויות לכן עבר למערה.

ואולי ברית מלח בקורבנות, ועל שולחן האכילה שהוא כמזבח שלפני ה', קשור לברית שלא יכבה נרו של משיח בן דוד לעולם ועד, וזה קשור לנציב מלח שבזכות זה נוצר דוד, וכאמור.

ולא ידע בשכבה ובקומה ותשקין גם כלילה ההוא את אביהן יין

כתב רש"י: באות ו' של ובקומה יש ניקוד, לומר שבקומה של הבת הבכורה ידע, ואעפ"כ לא נשמר לילה ב' מלשנות, והוסיף רש"י מדרש, א"ר לוי: כל מי שהוא להוט אחר בולמוס של עריות לסוף מאכילים אותו מבשרו.

ולהמחיש העניין, הנה לכם פלא עצום, אדם איבד את כל הכסף שלו ביום אחד, שמעשיר גדול וממליונר הוא הפך לעני ואביון וחסר כל!!! ובאותו יום גם אשתו מתה במיתה משונה שנהפכה לנציב מלח, וגם חתניו מתו, ואולי גם עוד 2 בנותיו הנוספים ובעליהם מתו בהפיכת סדום. וגם הוא - לוט בקושי שרד הוא ושתי בנותיו, כאשר כל ידידיו ותושבי עירו מתו, והוא יודע שניצל רק בזכות אברהם.

וגם לוט ידע שהעיר **מצער** עדיין שלימה, וכן עוד ערים אחרות שלא קשורות לסדום, בכל זאת הוא זונה עם בנותיו במערה בלילה שאחרי יום פטירת אשתו ואובדן רכושו???

אבל לגבי בנותיו יש דעות בין המפרשים שהייתה כוונתם לשם שמים, שחשבו שכל העולם קרס ולכן מצווה עליהם להקים עולם חדש, אבל הוא - לוט ידע שיש חיים מחוץ לסדום, וכמובן יש את אברהם שבזכותו הוא ניצול וכל הצדיקים שהיו עם אברהם וידע שהעולם יתקיים גם בלעדיו, איך נפל עד כדי כך לזנות עם בנותיו???

ונראה שהיות ולוט נפרד מסדום בשיא התאוה של אנשי סדום לטומאה ולזנות, זה מאוד השפיע על נשמתו, כי ראה שאפילו כשהם בפתאום נהפכו לעיוורים במקום להיבהל מעצמם ומהעיוורון, הם מנער ועד זקן, כולם בלי יוצא מהכלל!!! לא מתעוררים לחזור בתשובה, וגם לא מתאששים ולא עוזבים את האורחים.

אלא הם ממשיכים ומתעקשים למצוא את הדלת בכדי לחטוא בזנות חמורה, ושיא הרוע ואווירת הטומאה הדביק את לוט, וגם הוא נטמא במערה אפילו ביום עצוב וקשה בו אשתו וחלק ממשפחתו מתו ורכושו התנדף וכל חבריו מתו.

ללמדנו כמה עלינו לברוח ממקום טומאה, מחברים טמאים, כי זה משפיע ומטמא וזה יפיל אותנו השם ירחם. לכן אדרכא נידבק בצדיקים, נשמע סיפורי צדיקים וגם אנחנו נעשה מצוות בעזרת השם אמן ואמן.

ותשקין את אביהן יין

כתב רש"י "הבכורה פתחה בזנות", לומדים המפרשים מדבריו שבנות לוט לשם זנות התכוונו ולא לשם שמים, ונשאלת השאלה אם כן מדוע בורא עולם זימן להם יין במערה?? **ותירצו** שאפילו לדברי האומר לדבר זנות התכוונו בכל זאת זימן להם הקב"ה יין, כדי להוציא מהם שתי האומות.

ובדומה לזה ראיתי ששואלים למה לקח לאברהם להגיע להר המוריה במשך 3 ימים, בשעה שזה מהלך של 8 שעות?? **והתשובה** שראיתי, שכמו שיש קפיצת הדרך לקצר את

הדרך יש גם קפיצת הדרך להאריך את הדרך, ולכן לפעמים יש עיכובים שלא בדרך הטבע, אולי זה סוג של קפיצת הדרך של עיכובים ולטובתך רק שלא תמיד ידועה הטובה מיד, שדרכי השם והסייעתא דשמיא שהוא נותן לנו זה לא בדיוק לפי מה שאנחנו חושבים שמתאים ולפעמים זה בדיוק ההיפך ממחשבתנו.

ללמדנו, שגם בכוונות רעות יש סייעתא דשמיא, ואפילו כשעושים דבר לשם זנות!! ושלא נטעה לרגע שאם יש סייעתא דשמיא זה מוכיח שזה לא עבירה אלא מצווה, אלא זה נשאר עבירה רק התוצאה חשובה לבורא עולם לכן הייתה סייעתא דשמיא ובאמת היית יכול להגיע לתוצאה גם בלי כוונות רעות ומחשבות זנות, רק אפשר לבחור להגיע לתוצאה הרצויה גם בדרך הטמאה.

וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם

הקובע מקום לתפילתו – מתפילת אברהם על סדום

התחדש בדיבוק חברים ב"שלום זכר"

בגמרא ברכות (ו): אמר רבי חלבו אמר רב הונא: כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו, וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו, ואברהם אבינו קבע מקום לתפילתו ככתוב "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם" ואין עמידה אלא תפילה.

ובעצם זה היה המקום שהתפלל בו לראשונה על סדום, ובעצם לא התקבלה תפילתו להציל את סדום, ובכל זאת אברהם אבינו חזר להתפלל שם, ולמה ?? כי תפילה לעולם לא הולכת ריקם גם אם נראה לך שהתפילה לא עזרה, היא תעזור בהמשך או לדורות הבאים כמו תפילת אברהם אבינו, וכן מצאנו במוסר הראשון שניתן בעולם על ידי בורא עולם לקין נכון לקין זה לא עזר אבל זה עוזר לנו לדורות להתחזק!!!

כמו המוסר הראשון שהקב"ה בעצמו נתן לקין, נכון לקין זה לא פעל למונעו מהחטא

אבל חיזוק זה מחזק אלפי שנים ומחק עד ביאת המשיח, "הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ ואלריך תשוקתו, ואתה תמשל בו" – שחייבים לסגור כל פתח ליצר הרע ואפשר וחייבים להאמין שאתה יכול 100 אחוז לנצח במלחמה נגד היצר הרע".

ויסע משם אברהם

כתוב במדרש (בראשית רבה (וילנא) נ"ב) שנסע משם מפני ריח רע, שהיו אומרים: לוט בן אחי אברהם בא על שתי בנותיו, וממשיך המדרש שעל לוט נכתב הפסוק **במשלי "אח נפשע מקרית עוז"**, ואח זה לוט שהיה בן אחיו של אברהם.

ללמדנו, שאין ביטוח לאף אחד, הנה ראו את לוט, אבא שלו הרן, קדוש וטהור!!! הראשון שמת על קידוש השם, במיתה קשה שנשרף על קידוש השם, איזה זכות אבות!!! וגם אחותו שרה הנביאה הראשונה שהייתה גדולה בנבואה יותר מאברהם, והוא עצמו חי כבן אצל אחותו, ודודו היהודי הראשון מכל העולם אברהם אבינו המחזיר באהבה בתשובה אימץ אותו כבן, וזכה ובעצמו ראה ניסים ונפלאות, ובכל זאת כלום לא עזר, כשלא התגבר על היצר הכל קרס הכל התנדף.

לכן נלמד קל וחומר כמה עלינו להתאמץ להתגבר על היצר, ולא להסתמך על שום דבר ועל שום זכות, כי רק בידך הדבר, אם אתה רוצה אתה מושל בו.

כי אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני

כתבו במפרשים, שהיו לאבימלך ואנשיו נימוסים ותרבות טובה, רק הייתה חסרה להם יראת שמים, ועל זה אמר אברהם אבינו שכל המידות והתרבות הטובה מתנדפים כשאין יראת שמים, כי בגלל אינטרסים יהרגו בני אדם על פי כללי הנימוס וחוקי התרבות, וכפי שראינו שדווקא הגרמנים שהיו שיא התרבות והנימוסים הם אלו שרצחו מיליוני יהודים בשיטתיות ובאכזריות שלא תתואר!!!!

ויש להוכיח זאת בפשטות, שהרי אבימלך וכל עמו סבלו ייסורים קשים מעת לקיחת שרה ועל פיה ודיבורה כפי שכתב רש"י, והסבל נמשך עד הבוקר עת בו התפלל עליהם אברהם לאחר שהחזירו לו את שרה. והסבל שלהם היה **"כי עצר עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך"**, וכפי שכתוב ברש"י שכל פתח בגוף נעצר, ובמדרש (רבה נ"ב סימן י"ג) כתוב בפירוט **עצירה בפה עצירה בגרון עצירה באוזן, עצירה מלמעלה, עצירה מלמטה**.

ולמרות הסבל הנוראי שכל הפתחים היו סגורים, והם ייסורי תופת שכנראה היו צעקות כאב בכל העיר, בכל זאת אבימלך לא קם באמצע הלילה להחזיר את שרה ולבקש סליחה בפני כולם, **כי זה לא נימוסי להפריע באמצע הלילה**, אז הוא וכולם סבלו ייסורי תופת והתאפקו, אבל בבוקר **"וישכם"** כמובן קם מוקדם במהירות לטפל בעניין בדחיפות.

וגם אחרי התקרית הוא הציע לאברהם לגור שם ולא גירשו כפרעה, כי הם היו בני תרבות ומוסר, אבל בכל זאת אומר אברהם אבינו שהיות וחסרה יראת שמים אז כל המוסר קורס כי המוסר הוא לפי הרצונות עד כדי רציחה.

לכן עלינו להתמקד בתורה ויראת שמים, ועם זה נתקדם לכל הערכים הטובים והאמיתיים, כי אין ערך מושלם לערכים בלי יראת שמים.

ויכרתו ברית ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל אריץ פלשתים אבימלך מלך אביון

תלמידי היקר נהוראי שריפי נ"ו מכיתה ו' שובו ראשון לציון, שאלני, איך אבימלך לא התגייר? הרי התגלה עליו ה' וראה יד ה' הקשה במשפחתו ובעמו, והוא התחצף לה' ולאברהם?

ועניתי לו שגאוותו הכשלתו שטען שהוא צדיק, ולכן אברהם ניפץ לו את זה בפרצוף שאין יראת שמים במקום הזה והרגוני.

ועל הפסוק "ויכרתו ברית ויקם וישבו", שאלני תלמידי שמוליק וסרמן נ"ו מכיתה ד' מת"ת תורת אמת, מדוע כתוב **"ויקם"** מספיק שייכתב **"וישבו"** אל ארץ פלשתים? וגם מדוע כתוב **"ויקם"** בלשון יחיד לעומת **"וישבו"** בלשון רבים שזה אבימלך ושר צבאו?

אלא התשובה היא שיש כאן תביעה נגד אבימלך שנהיה בן ברית של אברהם אבינו, כי ראה שה' עמו בכל אשר עושה, ואכן **"ויקם"** הייתה התעלות רוחנית לאבימלך, וכפי שכתוב **ויקם שדה עפרון**, שזה לשון של התעלות וחשיבות, כפי שכתב רש"י ויקם שדה עפרון - תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך.

משתה גדול של אברהם אבינו

קידוש גדול!!!

בשבת וירא תש"פ בקריאת התורה התבוננתי במה שכתוב שאברהם עשה משתה גדול ביום הגמל בנו - יצחק, וכתב רש"י שזה היה בגיל 24 חודש.

וחשבתי שמשתה גדול הכוונה לסעודה ענקית, כמו שראיתי בשהותי בשבת בווינה אוסטריה, שהיה קידוש עם כל סוגי הקוגלעך והערינג ועוגות ומיני קצפות וצולנט' עם קישקע ועצמות מח ובשר רך כחמאה, וגעלה וארבעס ובובעס ומוסים בטעמים שונים, עם משקאות מכל הסוגים כדי המלך, והייתי בשוק ובהלם, אבל אמרו לי שזה רק קידוש בינוני שיש קידושים הרבה יותר גדולים.

אבל זה לא הכוונה במשתה גדול שעשה אברהם, למרות שלשלוש אורחים שנראו לו כערבים ואברהם שחט 3 בהמות שלימות בכדי לפנקם בלשונות בקר, ובאמת לא היה קושי לאברהם לעשות קידוש כיד המלך, כי רש"י מפרש: "משתה גדול" משתה שגדולי הדור היו שם.

ובשפתי חכמים מפרש שלא הכוונה לאוכל רב, א, כי אין לתורה צורך לספר על סעודה גדולה, ב. מה ערך ותועלת וחשיבות יש בזה??

אבל אם כן קשה מדוע לא נוהגים לנהוג בימינו לחגוג בסעודה את גיל שנתיים של ילדינו??? כמו כן כמה פסוקים קודם כתוב על ברית יצחק ולמה שם לא כתוב שאברהם עשה סעודת ברית שזה סעודת מצווה הנוהגת כל הדורות??

ונראה שבסעודת יום הגמל יצחק הייתה מטרה מיוחדת לקיום הסעודה בזימון גדולי הדור, בכדי שיפרסמו שמאברהם נולד יצחק, כי בגיל שנתיים כבר חד וברור למי דומה הבן, וגדולי הדור כבר יפרסמו לעמם ויצמצמו את דברי הליצנים שמאבימלך נתעברה שרה, ובפרט שאבימלך עצמו היה נוכח בסעודה.

אבל בברית יצחק לא הייתה מטרה לזמן לסעודה כי עדיין אין הבן ניכר למי דומה כי בד"כ ההורים עדיין מתווכים למי דומה הילד לאבא או לאמא או לדוד וכו', ואדרבא סעודה אז הייתה הופכת לסעודה עם ליצנות שירכלו שמאבימלך נתעברה שרה.

כמו שהיה לי לפני 24 שנים שלום זכר לבני בכורי, ואז התחיל מחלוקת מסויימת ומשני הצדדים באו לשלום זכר שהתקיים בבית אבי זצ"ל, והציבור דש בעניין המחלוקת, וכאב לי מאוד הדבר, וקמתי ודפקתי על השולחן ובקול רם וברור אמרתי מורי ורבותי כאן זה שלום זכר ולא מחלוקת זכר, ותשקט הארץ 40 שנה על כל פנים הפסיקו לדבר בעניין המחלוקת ב"ה.

ומאז מקפיד אני לדבר בדברי תורה בכל שלום זכר בו אני משתתף שאהיה נאה דורש נאה מקיים, וגם לגלות לאנשים שהחויה של המפגש על מיני טעימה יכולה להיות על התפלפלות והנאה מחידודים וחידושים ושאלות מעניינות על הפרשה.

וזכיתי שהשתתפתי בקידוש של בן מעולי רוסיה, ובקידוש ישבו הסבא האבא והבן, וכולם היו חרדים לדבר ה' יראים ושלמים, ואמרתי להם שחידוש זה התחדש במיוחד להם, כי זה סיבה למסיבה, לעשות סעודה כשרואים שהבן דומה לאבא, וכאן 3 דורות שבן דומה לאבא בתורה ויראת שמים טהורה עומדת לעד.

יצחק על שם הצחוק - לעומת "בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק"

אש קודש מול אש טומאה

היות ויצחק נקרא על שם הצחוק, כמובא ברש"י, וכפי הנכתב קודם, **משמעות השם יצחק יש בו 2 צדדים**, שמצד אחד טמון בו אמונה שהקב"ה כל יכול בלי שום קושי, בלי שום התפעלות כי הכל קל לו, ולכן נאמין בו גם במצב שנראה בעיני בשר כקשה ביותר, ומצד שני עלינו להתפעל מניסיו ולפרסם חסדיו וניסיו ונפלאותיו.

והיות זה היה מהות שמו של יצחק, ואכן הקב"ה גם הרבה והגדיל פרסום הנס "כי הניקה בנים שרה" שהרבה עקרות הולידו והתרבה פלא וצחוק בעולם ככתוב ברש"י שם.

ויתכן שהיות והיה ביצחק צחוק של פרסום הנס ואמונה עצומה בכוח ה', לכן מה שכתוב בתורה מיד אחר לידת יצחק, שבא ישמעאל לצחק בצחוק וקלות ראש של עבירה, וכפי שכתב רש"י שבא ישמעאל להחטיא את יצחק בעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים, הצליח יצחק להינצל מצחוק היצר.

כי כבר קדם לזה צחוק שחידד חיזוק באמונה תמימה, וגם צחוק של התפעלות ופרסום ניסי ה' וכוחו העצום שהוא כל יכול, ואש קודש זה של יצחק ע"ש הצחוק ביטל והציל מפני אש הטומאה של צחוק עבירה.

אחרי בלותי הייתה לי עדנה ואדוני זקן

האם באמצע חייו הרגיש אברהם אבינו את עצמו זקן וחלש??

שנים קודם שלא יראה את עשו נכדו מתקלקל, וגם אבא של אברהם תרח חי 205 שנים.

ולמרות שכתב רש"י שבימי אברהם הצטמצמו שני חיי האדם, וגם כתב רש"י שהולידו בשליש ראשון של החיים ואפילו הרבה קודם.

בכל זאת אברהם שנפטר בגיל 175 אז

בפרשה הקודמת כתוב על אברהם "ויאמר בליבו הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד", וכן בפרשתנו כתוב ששרה צחקה שאברהם זקן בשביל להוליד ילדים.

והתפלאתי מאוד שהרי אברהם אבינו חי 175 שנה והוא היה אמור לחיות מאה ושמונים שנה כמו יצחק בנו, רק נפטר 5

עשה אותו זקן בגיל 99 להגדיל את הניסיון של ברית המילה.

ולכן אברהם אבינו לא חזר גופו להיות צעיר בלידת יצחק כמו שאצל שרה חזר גופה להיות צעיר אלא אברהם נשאר זקן הן בזמן הלידה של יצחק והן בזמן ברית המילה, כי כך הניסיון של המילה היה גדול יותר.

ואכן בפרשת חיי שרה כתוב ברש"י על הפסוק "ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חי מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים", שלכן כתוב בנפרד 100 שנה ושבעים שנה וחמש שנים, לומר לנו שהיה בן 100 כבן 70 בחוזק גופו, ובן ע' כבן ה' בלא חטא: ואם אברהם היה חזק בגיל 100 כמו שהיה בגיל 70 שניצח את ה-4 מלכים, זה מוכיח שמה שאברהם אבינו היה זקן בגיל 99 שנה זה היה רק לניסיון זמני שירגיש זקן בשביל ניסיון ברית מילה כשהוא זקן ורועד, ובשביל נס הולדת יצחק בזקנותו.

אבל לאחר הניסיונות שהיה לו בגיל 99 אברהם אבינו חזר להיות חזק ובריא ואולי בלי זקנה כלל אלא כבן 70 פחות מחצי ימי חייו שהיה גיבור שרדף אחרי 4 המלכים עד דן שזה ליד החרמון.

בעצם יחסית הגיל שהוא נפטר גיל 99 זה כמו היום להוליד בגיל 40 שזה לא בכלל מחוץ לדרך הטבע וגם גיל 45 זה עדיין בדרך הטבע ולמה אברהם אבינו קורא לעצמו זקן שהוא לא יכול להוליד בגיל 99.

ובעצם גם שרה הייתה בת 90 ונפטרה בגיל 127 אז בעצם שרה ביחס לגיל פטירתה הולידה כמו היום בגיל 60 שזה אכן גיל מבוגר ואולי מתחיל להיות נס בלידה בגיל כזה.

אבל אצל שרה היה נס שחזרה בנס להיות צעירה כנערה כמו שאמרה אחרי בלותי הייתה לי עדנה אבל אדוני זקן, וגם שרה הניקה בנים הרבה כי חזרה לנערותה.

אומנם אצל אברהם לא חזר להיות גוף צעיר אלא נשאר זקן ועובדה שבברית המילה מתייחסים אליו שעמד בניסיון בסכנה שנימול בגיל מבוגר מאוד.

והתשובה היא שהיות ואברהם אבינו התנסה לעשות ברית מילה בגיל מבוגר שזה היה חלק מהניסיון הקשה, לכן ה'

ישמעאל – באשר הוא שם

ואילו תפילות המוסלמים לא יתקבלו ולא ישמע קל

כתוב בפסיקתא זוטרתא (מדרש לקח טוב, במדבר פרשת חקת דף קכה ע"ב) "כמוש":

על הפסוק בחוקת "אוי לך מואב אבדת עם כמוש, נתן בניו פליטים ובנותיו בשבית"

שבמכה, ותפילות המוסלמים שבכל העולם כולו הם לכיוון אותה אבן שחורה שבמכה

והתשובה לכך היא ע"פ מה שכתב הרמב"ם (בתשובה תמח') שכתב אלו הישמעאלים אינם עובדי ע"ז כלל, וכבר נכרתה אמונת הע"ז מפיהם ומלבם, והם מייחדים לה' יחוד כראוי, יחוד שאין בו דופי, ואם יאמר אדם שהבית שהם מקלסים בו בית ע"ז הוא, וצפון בתוכו ע"ז שהיו עובדים אותה אבותיהם "כמוש"?? מה בכך!! כי אלו המשתחווים כנגדו היום אין לבם אלא לשמים, וכבר אמרו בסנהדרין (סא) שהמשתחוה לבית ע"ז וכסבור בית הכנסת הרי לבו לשמים, ולכן אלו הישמעאלים היום כולם נכרתה ע"ז מפיהם, רק טעותם וטפשותם בשאר דברים, אבל ביחוד ה' אינם טועים כלל. ואמת שהיה לישמעאלים מקודם 3 מיני ע"ז, פעור ומרקוליס וכמוש, וכולם מפורשים וידועים לפני דת הישמעאלים, עכת"ד.

ובפסקי דין - ירושלים דיני ממונות ובירורי יוחסין (י עמוד שט) מביאים את הפסיקתא זוטרתיא (לקח טוב) על דמות הע"ז כמוש, שעבדו אותה בכך שסיפרו את שערם לע"ז, וממנו העתיקו ההינדים את אופן העבודה לע"ז שלהם. ועיי' גמ' ע"ז (ח') דנהגו לשמוח ביום התגלחת ולהודות לע"ז.

וייתכן להוסיף שלמרות שמתקופת האיסלם ועד ימינו הישמעאלים משתמשים במכה לשם שמים ולא לשם עבודה זרה כעדות הרמב"ם, בכל זאת היות ומקום זה ואבן שחורה זו שורשה בעבודה זרה, יתכן שלמרות שאין זה נחשב

שקוץ ע"ז במדבר, והוא אבן שחורה דמותה כדמות אשה שחורה והיא בתוך הבמה והיו הולכים אליה להשתחוות לה מואב וכל סביבותיה, והוא בלשון ישמעאל "מכה" עבודה זרה שהיא במדבר והולכים אליה עמים רבים ואחד מאלף אין חוזרים וכבר התחיל להיבטל, לכך נאמר אבדת עם כמוש, נתן בניו פליטים. שזה להתל ולבייש את הע"ז שאינו יכול להושיע את מאמיניו.

ובספר פענח רזא במדבר חקת מוסיף שהוא אבן אחת במדבר מששת ימי בראשית בדמות אשה שחורה, והולכים אחריו לטעות וא' מני אלף אינו חוזר, זהו אבדת עם כמוש, ובימי סיחון לא טעו אחריו כי אם מואב:

ובדומה כתב בילקוט ראובני חקת בשם ספר ציוני "כמוש": הוא שקוץ מואב, וקבלה בידם שהייתה אבן שחורה דמות אשה ועמדה שם מזמן קדמון ובנו עליה במה וכו' ע"ש: ובספר אור החיים דברים (פרק לב לא) כתב שהתוקף של ישראל אינם כתוקפם של האומות, שאין לך עבודה זרה שעמדה ימים רבים, וצא ולמד מעבודה זרה של כמוש אשר תעו אחריה רוב האומות וכמה "הפליאה עשות" ככתוב בדברי רבינו סעדיה גאון ואף על פי כן והיה כלא היה!!

ולכאורה קשה איך כתב האור החיים שהיא כלא היה והרי עד ימינו האבן השחורה שבמכה היא המקום המקודש ביותר לדת האיסלם, ועד היום המוני אנשים משתחווים לבמה השחורה

וממילא חסד ה' הוא עלינו שהאסלאם בחרו להמשיך לקדש את האבן השחורה שבמכה, כי כך כל תפילתם לא תתקבל לעולם אמן.

ודווקא שמו שמהותו ישמע קל אכן היה פועל ומועיל שה' שמע תפילותיו, אבל זה רק באשר הוא שם קודם שהתאכזר לעם ישראל, וברגע שהתאכזר לעם ישראל מהות שמו נפסק וה' לא שומע תפילתו.

ואדרבא הכתוב "באשר הוא שם" משקף את מהות נפילת ישמעאל שה' לא שומע את תפילתו, כי בכל מקום שהוא – באשר הוא, הוא מכוון תפילתו "לשם"/למכה שזה מקום עבודה זרה ולכן בכל מקום אין תפילתו מתקבלת, ולהיפך לעם ישראל שמכוונים לבם לבית קודשי הקדשים אזי תפילתם מתקבלת כאילו הם בבית המקדש.

לחטא עבור המוסלמים, אבל בכל זאת מקום זה שנה ה', כפי שיש איסור מפורש בתורה דברים (טז' כב') על "מצבה" אפילו לשם שמים, למרות שבתקופת האבות זה היה רצוי לפני הקב"ה, וכל זה רק כי בהמשך עשו ממצבה עבודה זרה, ולכן כל שכן הקב"ה שונא שישתחוו אפילו לשם שמים בעבודה זרה ממש.

וייתכן שהגויים מעולם לא ביטלו מע"ז, וגם אם ביטלו המוסלמים משימוש לע"ז עדיין למרות שע"ז שביטלה עכו"ם מותרת בכ"ז אסורה לגבוה, הכוונה לשימוש עבודת ה', ועי' **מחרשת** (ח"א ה'), וגם ראיתי בחכמת אדם **שער איסור והיתר** שישמעאלים שאינם עובדים ע"ז כלל אינם יכולים לבטל עבודה זרה וא"כ ע"ז של כמוש לא נתבטלה מעולם ויל"ע בזה,

ולכן נראה ברור שה' לא יקבל את תפילתם שמתפללים במקום ששונא ה',

ויטע אשל

ראיתי בספר "ברוך מרדכי" להרב ברוך מרדכי פריינד זצ"ל, שהביא מאמר בשם הגאון, שכתוב במדרש תהילים (קי') שאמר רבי עזריה ש"אשל", ראשי תיבות אכילה שתיה לויה, וכפרש"י בסוטה י' על פי דברי האמוראים שאברהם אבינו נטע פרדס שיאכלו ממנו עוברים ושבים, ובנה פונדק שילוונו שם אורחים, ור"ת אש"ל אכילה שתיה לויה, שהיה מאכילם ומשקן ואח"כ מלווה אותם.

ומבאר הגאון שאברהם בחדש שנתן לאכול רצה לתקן חטא אדם הראשון שחטא באכילה שאכל מעץ הדעת, ובחדש שנתן לשתות רצה לתקן מה שקלקל נח ששתה יין

והשתכר, ובלילה שנתן לאורחים רצה לתקן מה שקלקלו אנשי סדום בלינה, שהיו משכיבים אדם גבוה במיטה קצרה והיו חותכים לו את הרגליים שיתאים למיטה, ואדם נמוך היו משכיבים במיטה ארוכה, והיו מותחים את רגליו בכדי שיתאים לאורך המיטה, וככה האורחים היו מתים באכזריות, ומאז אף אורח לא העז לישון בסדום.

אבל התקשתי לפי זה שהרי אש"ל ר"ת אכילה שתיה לויה, ולא לינה? ובעצם יש לשאול זאת על רש"י הנ"ל בסוטה שהרי הביא דברי אמוראים שדברו רק על אכילה ולינה, ובכל זאת רש"י כשכתב על הלינה שנתן אברהם אבינו כתב ע"ז שאש"ל ר"ת אכילה שתיה ולויה, ולא כתב לינה שהתחיל בו המובא בדברי האמוראים?

ואולי ליווי אחרי אכילה ושתיה לפעמים יכול להתפרש כגירוש מהבית, ומלווים בכדי להיות בטוח שאכן האורח הלך ולא יאכל עוד על חשבננו, אבל ליווי אחרי שנתתי לאורח אכילה שתיה ולינה חינוך, שלא גירשתי אותו אחרי האוכל אלא אפילו נתתי לו לישון אצלי, ממילא הליווי לא מתפרש לרעה רק ככבוד לאורח.

ולכן דווקא נבחר המילה ליווי להשלים את הר"ת של המילה אש"ל, כי אברהם אבינו לא רק אירח אורחים חינוך, אלא דאג לכבדם מאוד, וזה השלימות של חסד, לתת הרגשת חשיבות וכבוד לאדם שנוזק לחסדיך.

ארץ המוריה

כתב רש"י שזה ירושלים, ושאלני תלמידי היקר אלחנן קולר נ"ו מכיתה ד' ת"ת תורת אמת, הרי ירושלים היא עיר ולא ארץ? ועניתי לו שכתוב שעתידה ירושלים להתפשט על כל ארצות ולפחות על כל ארץ ישראל - ילקוט ישעיה תעב'.

ועוד שאלני תלמידי היקר שמוליק וסרמן נ"ו מכיתה ד', שמדוע כתוב "לך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה" ורק אחרי כתוב על אחד ההרים אשר אומר אליך, ואם כן שייכתב "והעלהו לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך" בלי המילה "שם"?

ונראה לתרץ, שבגלל שאברהם אבינו הגיע לירושלים שזה ארץ המוריה, שיש בירושלים הרבה הרים סביב לה, והיה עליו לחפש את ההר המתאים מבין כל ההרים, בזה קידש

אברהם גם את העיר ירושלים וגם את הר הבית כאשר ימצא את ההר הנכון, ההר שבו יבנה בית המקדש.

קח נא את בנך יחידך אשר אהבת את יצחק

מדוע אברהם לא התפלל כמשה שבנו יחיה ולא ימות

משה רבינו התפלל מאות תפילות לביטול הגזירה ושיוכל להיכנס לארץ ישראל, ומדוע אברהם אבינו לפחות בשביל להציל את בנו היה מתפלל ומבקש מה' שיבטל את הגזירה להעלותו לעולה?

והתשובה, כי ה' בציווי עקידת יצחק אמר לאברהם אבינו קח נא, ואם ה' מבקש בבקשה ממך ממילא זה מוכיח שזה לא גזירה רעה ועונש לאברהם אבינו, וגם כתוב "לך לך" שהכוונה להנאתך ולטובתך כפי שפירש רש"י בתחילת פרשת "לך לך מארצך".

לעומת משה שנגזר עליו גזירה רעה ולכן משה התפלל תפילות רבות שה' ימחל לו ויבטל את הגזירה הרעה.

ורש"י כתב שה' ביקש מאברהם אבינו בבקשה שיעמוד בניסיון שהשטן לא יגיד שכל הניסיונות הקודמים אברהם הצליח כי היו קלים, והנה בניסיון הקשה אברהם כשל.

ובעצם הניסיון של העקידה היה להאמין לה' שזה טוב מכל הבחינות, טוב לה' וטוב לאברהם, ואברהם האמין למרות הבטחת ה' שאמר לו "כה יהיה זרעך", שמיצחק יהיה עם ישראל, בכל זאת אברהם למרות הסתירה הלא מובנת ולמרות שהתייחס אליה כשנפרד מהנערים עם החמור והלך לבדו עם יצחק, בכל זאת אברהם האמין שלמרות ויש סתירה לכאורה בהוראות והבטחות ה', גם בלי להבין איך לתרץ זאת הוא ממשיך בתמימות.

והאמין בה' ויחשיבה לו לצדקה, אמונה תמימה גם בלי להבין איך יתכן הדבר.

ואברהם הלך לעקידה **בשמחה**, ולכן כאשר השטן כמעט הטביעו בנהר, אברהם לא חזר הביתה בטענה אנוס רחמנא פטריה, שניסיתי בכל הכוח והיה אנוס ולכן חזרתי, אלא אברהם התחנן לה' אנא תוריד את האנוס כי רצוני להתקדם ולקיים מצוות עקידת יצחק.

לא כמו שיש הפסקת חשמל בשעות הערב החורפיות שחשוך בשעות מוקדמות, ולכן כשמתמשך הפסקת החשמל שולחים את התלמידים לביתם כי גם ככה חשוך ואי אפשר ללמוד.

ואולי יש מלמדים, שאומרים אוי כואב הלב חבל על ביטול התורה, אבל אין ברירה אין מה לעשות, ממש חבל.

אבל באמצע שהתלמידים יורדים במדרגות, פתאום נדלק האור, והמנהל מכריז שעל כל התלמידים לחזור חזרה לשיעורים, והתלמידים באכזבה חוזרים לשיעורים.

אבל חדי עין, ובעלי שמיעה חדה ביותר, שומעים את אותם מלמדים שטענו אוי איזה ביטול תורה ממש כואב, ופתאום האכזבה שחוזרים ללמד כעננה כבידה על פניהם, ובליבם כאב למה נגמר האונס אוי עכשיו באמת חבל.

ולפי זה מתורץ מדוע השטן גרם לשרה למות מצער או מאכזבה בגלל עקידת יצחק, הרי תפקידו היה להגיד את הניסיון של אברהם, ומה הרוויח השטן בהריגת שרה כשאברהם רחוק משרה ולא יודע על מותה?

ונראה לתרץ שלב מרגיש לב, ובפרט אברהם ושר שהיו קשורים בלב ונפש שעליה אמר אברהם בהספד את מזמור אשת חיל "**בטח בה לב בעלה**", וגם נודע לו מה' כפי שכתב רש"י שנולדו ילדים למילכה שממנה יצא בתואל שילד את רבקה השידוך של יצחק.

וממילא הניסיון היה להמשיך את העקידה וגם לאחר העקידה לחזור בשמחה על עשיית המצווה, כדברי רש"י על הפסוק שלפני העקידה, "**וילכו שניהם יחדיו**" - אברהם שהיה יודע שהולך לשחוט את בנו היה הולך ברצון ושמחה כיצחק שלא היה מרגיש בדבר.

ואת קיום המצווה בשמחה רצה השטן לקלקל בפטירת שרה בעקבות העקידה, ולכן אברהם בכה קצת על שרה שלא להצטער על מצוות עקידת יצחק, ולכן כתוב "**ולבכותה**" בכף קטנה וכדברי רש"י.

ההבדל בין ניסיון ברית המילה לעקידת יצחק

אברהם אבינו לא ביקש רשות מה' לרוץ לקראת האורחים תוך כדי ביקור ה' אותו, אלא רק כביכול הודיע וביקש שה' ימתין לו עד לאחר הכנסת האורחים כהסבר שני ברש"י בפסוק "**ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך**".

ולכאורה זה נשמע כחוצפה, הרי היה על אברהם לבקש רשות מה' ולא רק להודיע ועוד לבקש שה' ימתין לו?

אלא כאמור קודם, אברהם קידש את עצמו כך שגופו כבר היה במצב כמו אוטומטי שפעל מעצמו רק לפי רצון ה'.

ולכן אברהם רץ לאורחים גם בלי רשות מה', כי גופו רץ לקראת האורחים מעצמו, ומזה לומדים "שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה".

אבל בכל זאת אברהם מעצמו גילה דעתו האישית מול גופו שפעל כמו מחשב עם בינה מלאכותית, שהוא רוצה את המשך הפגישה עם ה' יתברך, לכן ביקש שה' ימתין לו.

אבל בעקידת יצחק, שם אברהם אבינו לא חשב אפילו שניה אחת מחשבה אישית מה רצונו מול ציווי ה', כי אם אברהם אבינו היה מערב מחשבה אישית מה הוא מעדיף, הרי שאברהם היה משתמש בידיעה שה' הבטיח "כה יהיה זרעך" שמיצחק יצא עם ישראל.

והיה חושב איך יתכן שה' מצווני עכשיו להקריב את בני יצחק, ומיד אברהם אבינו שהיה פילוסוף כדברי המדרש, היה מגלה שה' לא ביקש לשחוט את יצחק אלא רק להעלות אותו לעולה ומיד להורידו, וכך אין סתירה בדברי ה', וכך בנו יצחק יחיה ויוליד את עם ישראל, וממילא אברהם היה הולך לעקידה בלי סכין שחיטה ובלי עצי עולה.

כמו הסיפור עם שוטר שנסע לצד בעל רכב יוקרתי, והשוטר חיפש במה לקנוס את הנהג שלצדו, אבל הנהג היה חגור ונראה שהכל תקין אצלו, והם הגיעו לרמזור אדום ושניהם עצרו, ולאחר רגע הנהג התניע ונסע באדום, מיד עצרו השוטר בשמחה הנהג לך קנס על עבירה חמורה נסיעה באור אדום!

הנהג מחייך לשוטר ואומר לו, לא משלם קנס כי לא עברתי שום עבירה, והשוטר בכעס אומר לו אתה מתחכם אני מזמין אותך לבית משפט נראה אותך שם מתחכם!!

ובבית משפט, הנהג הודה שנסע באדום אבל טען לשופט שלא עבר עבירה, ותשאל את השוטר שעצרתי באדום, והשוטר צועק נכון הוא עצר באדום אבל תכף ומיד לאחר מכן הוא נסע באדום!!

ענה הנהג, אדוני השופט תראה לי בספר החוקים שעברתי עבירה!! והשופט אומר לו אני יטרח להביא את ספר החוקים אבל אם יתברר כמובן שעברת עבירה תשלם קנס גם על הטרדת בית משפט!!

והנהג מחייך, ואכן הביאו את ספר החוקים, ושם היה כתוב בהגיעך לרמזור אדום עליך לעצור!

ובחיוך של מנצחים טען הנהג, אכן עצרתי כדרישת החוק, אבל לא כתוב שאסור לנסוע באדום אחרי שעצרת!!

השופט לצערו אכן זיכה את הנהג, אבל השופט דאג שיחוקקו המשך לחוק, ולאחר תיקון נכתב "ברמזור אדום עליך לעצור, וחובה להמתין מלנסוע עד שיתחלף לירוק.

ואכן בעקידה אברהם אבינו ביטל רצונו ומחשבתו לגמרי, ורק בגלל שביטל לגמרי מחשבתו כך התקיים ניסיון העקידה בשלימות כרצון בורא עולם.

ובערב זה שמסרתי את החידוש בווארט של אירוסי בת החברותא היקר **רבי אלדר נתנון שליט"א**, הוסיף לי המחותן **הרב יעקב יפתח ויספיש שליט"א** מקריית ספר, שלכן כתוב בתורה בפירוט ובאריכות "**וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו**".

כי הגוף של אברהם לא איפשר להושיט את היד לקחת את הסכין, כי ה' באמת לא ציווה לשחוט את יצחק, והגוף של אברהם מעצמו כמו מכוונה אוטומטית פעלה רק לפי רצון ה', ובכל זאת אברהם אבינו נלחם עם מכוונת גופו, ובמלחמה עצומה נגד גופו, הצליח אברהם בסופו של דבר לקחת את הסכין לשחוט את בנו.

ואברהם התעלם לחלוטין מהאוטומט של גופו שפעל לפי רצון ה', אלא המשיך בתמימות בלי מחשבות כלל של הבנות והצדקות, לא לשחוט את בנו, אלא מסר נפשו בהתבטלות מוחלטת לבורא עולם בלי שום חשבונות כלל.

וכביכול היה כאן מכוונת גוף של אברהם אבינו שפועל רק לפי רצון ה', נגד אוטומט של רצונות ומחשבות של אברהם אבינו שפעל 100 אחוז רק לפי רצון ה', בלי טיפת מחשבה אישית ובלי רצון אישי כלל, ובניסיון העקידה יצר אברהם אבינו את המכוונה הזאת – שגם רצונותיו ומחשבותיו פועלים אוטומטי רק לפי רצון ה' בלבד.

ה' יראה

מלחמת מכוונות בינה מלאכותית - המשך

במאמר הקודם כתבתי, שבניסיון העקידה אברהם אבינו התעלה שלא רק גופו נהפך למכוונה שפועלת אוטומטית רק לפי רצון ה', אלא גם רצונותיו של אברהם אבינו ומחשבותיו פעלו גם באופן אוטומטי - ונוצר מצב שמכוונת הגוף של אברהם אבינו שפועל רק לפי רצון ה', נלחם נגד אוטומט של רצונות ומחשבות של אברהם אבינו שפעלו 100 אחוז רק לפי רצון ה', בלי טיפת מחשבה אישית ובלי רצון אישי כלל.

והתחדש בשיעור תשובה נפלאה תוך כדי שיעור עם תלמידי הצעירים והצדיקים והקדושים, שלפני העקידה אמר אברהם "אלוקים יראה" כי היה בבחינת מידת הדין שלא ראה נכון את דעת ה', כי פירש את רצון ה' לשחוט את יצחק ולשורפו כמו קורבן עולה.

אבל בסיום העקידה זכה להבין באופן מושלם את רצון ה' שאכן יצחק יעלה למזבח כעולה וירד חי מהמזבח, אבל מיד אברהם שחט ושרף במזבח את האיל "תחת בנו", שכל פעולה באיל יהיה כאילו עושה בבנו יצחק, וכך התקיים הגרשתו והבנתו של אברהם קודם העקידה לשחוט את בנו ממש כפי רצון ה' האמיתית, כי ה' רצה שיחשב ממש כאילו יצחק נשחט ונשרף. ורק לאחר העקידה הבין אברהם, שב"תחת בנו" נחשב הקרבת האיל כשחיטת בנו ממש.

והיות ובסיום העקידה התבאר באופן צלול וברור ומושלם כל כוונת ה' המושלמת, לכן אמר "ה' יראה", שהבין רצון ה' במידת הרחמים בשלימות הנכונה שהיא אך ורק לטובה לה' שעמד אברהם בניסיון כראוי, ו"לך לך" התקיים שיצחק בנו חי וממנו יצא עם ישראל וזכות עקידת יצחק עומדת לזכות עם ישראל לנצח.

ונשאלת השאלה, אם גם גופו של אברהם וגם רצונותיו ומחשבותיו של אברהם אבינו פעלו באופן אוטומטי רק לפי רצון ה', מדוע אם כן הגוף לא רצה לקחת את הסכין לשחוט את יצחק כי זה לא רצון ה', וכפי שכתבתי קודם בשם הרב יעקב יפתח ויספיש שליט"א, אז מדוע רצונותיו של אברהם שהפכם לאוטומטי לרצון ה', מדוע אברהם אבינו רצה במחשבותיו שהפכם לרצון ה' בלבד, מדוע לא פעלו באופן אוטומטי כרצון ה' לא לשחוט את יצחק?

הרי רצון ה' היה רק להעלות את יצחק על המזבח ומיד להורידו בלי לפגוע בו כלל, מדוע אברהם אבינו שכיף דעתו ומחשבתו ורצונותיו רק לרצון ה', מדוע לא פעל אוטומטי מחשבותיו ורצונותיו להוריד מיד את יצחק בלי לשחטו?

ונראה לתרץ, על פי שאלת תלמידי אליהו בהרי"ר נ"ו, מדוע בתחילת העקידה אמר אברהם "אלוקים יראה" מדוע לא אמר "ה' יראה" שזה לשון של מידת הרחמים?

וביום שלמדנו את סיום העקידה, מצאנו שאברהם קורא למקום העקידה "ה' יראה", שזה לשון רחמים שישמש רחמים לדורות, שאפרו של יצחק כל שנה מגן על עם ישראל.

לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה

יש לעיין שהרי רש"י בתחילת פרשת "לך אל מארצך", פירש שהכפל "לך" משמעותו **לטובתך ולהנאתך**, והשאלה שנשאלת א"כ כאן בניסיון העקידה גם כתוב "לך" כפול והאם גם שייך לפרש להנאתך ולטובתך?

וטובתך שייך כאן, כי התוצאה היא ממש לטובת עם ישראל וגם הבטחת הגאולה כאמור קודם, אבל הנאתך מה שייך בעקידה?

וב"לך אל מארצך" שם כתב רש"י שההנאה שאודיע טבעך בעולם, שההליכה לארץ ישראל היא שתגרום להפצת דרכך ביהדות, אבל כאן בעקידה מה הנאה יש כאן מעצם העקידה?

אלא גם כאן יש "הנאה", בכל פעולה ונקודה בעקידה, לדוגמה בזכות בקיעת העצים זכו לבקיעת הים, ובזכות שלקח את המאכלת / הסכין ע"פ המדרש רבה (בראשית נו' ג') יש לנו פרנסה אוכל לנו ולמשפחה, אפילו השופר של האיל מזכיר את העקידה וגורם למחילת עוונות כפי שיבוא לקמן, והאפר הצבור מכפר לנו עד היום בתעניות גמ' תענית (טז'), וגם עצם ניסיון העקידה שאברהם כבש רחמיו לשחוט את בנו כך כובש ה' כעסו מעלינו, וכך גם נותן לנו לעצור בעת ניסיון שלא ניפול בחטא גם כשהתחלנו בנפילה שנצליח לכבוש את היצר הרע, וכדברי המדרשים במאמר הבא בס"ד.

והעלהו שם לעלה, כי ביצחק יקרא לך זרע

ניסיון העקידה

בגמרא (ר"ה ט"ז א') אמר רב אבהו: "אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני".

ויש להתבונן למה מכל הפעולות של ניסיון זה נבחרה פעולת הקשירה שהיא העקידה **כסמל** לשיא הניסיון??? ולמה הגמרא אומרת מעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני, ולא אמרו מעלה אני עליכם כאילו הקרבתם עצמכם לשחיטה, שלכאורה זה הרבה יותר קשה וחשוב מהעקידה??

וגם יש במפרשים שמקשים למה ניסיון זה בעיקר נכתב על אברהם אבינו, ולא גם על יצחק שהיה בן 37 והסכים והתמסר לשחיטה??

ואכן כתוב במפרשים שחלק גדול מהניסיון היה דווקא לאברהם אבינו, כי מצד אחד הבטיח לו בורא עולם שמיצחק יקרא לו זרע, ומצד שני עכשיו בורא עולם אומר לו לשחוט את יצחק בנו עוד קודם שהוליד ילדים, ואם כן הדיבור השני סותר את הראשון.

ולמרות זאת לא פקפק אלא בזריזות עשה רצון הבורא בלי וויכוחים, ולא ניסה להתחכם שהולכים אחרי הדיבור הראשון ולא לפי האחרון, ולכן עיקר הניסיון היה אצל אברהם שהתנסה גם באמונה האם היא תמימה ושלימה.

אומנם בעצם אולי אין כאן סתירה, שהרי גם אם יצחק אבינו היה נשחט ומת, אולי בורא עולם היה מחזירו לחיים וכך גם היה מתקיים ההבטחה, שמיצחק יקרא לו זרע.

ואם כן אולי לכן גם לא פחד לשחוט את יצחק, כי היה בטוח שיצחק יחזור לחיים, כי ה' הבטיח לו שמיצחק יקרא לו זרע!!! **ובפרט** אחרי שראה ניסים גלויים שבורא עולם הוציא אותו חי מתוך כבשן האש, אז ככה הוא גם יחיה את יצחק אחרי העקידה, ואם כן מה הניסיון???

ואכן ראיתי שהאבן עזרא בסוף פרשת העקידה על הפסוק "וישב אברהם אל נערו" התייחס לשאלה למה לא כתוב "וישב אברהם ויצחק", וכי לאן נעלם יצחק?? ובתשובתו הוסיף: **ולא כאומרים** שחזר אברהם לבד כי יצחק נשחט וקם לתחייה, ולקמן נראה מי הם השיטות שאמרו כן.

וייתכן שבכל אופן גם אדם שבטוח שבנו יקום לתחייה, בכל זאת את הכאב הזה שהוא בעצמו ישחוט את בנו זוהי משימה קשה מאוד לביצוע, וגם אם הוא חייב לעשות זאת הוא יעשה זאת במהירות שיא בכדי לסיים את הדבר, שדבר שקשה מאוד לנפש האדם, האדם ירצה כמה שיותר מהר להיות אחרי זה, וגם יעשנו בפיזור נפש וסערת רגשות.

וכאן הקושי פי כמה, כי אברהם היה עמוד החסד שבעולם, אז לו קשה פי כמה להתאכזר לבנו יחידו, והנה אברהם נהפך לאכזרי!! וכפי שכתוב **במדרש איכה** (פתיחתא כ"ד), ומבצע הכל לאט לאט ובמתנות, כאילו מדובר בהדלקת נרות חנוכה!!!

ובפרט שראינו במדרש **תנחומא**, שאברהם הוציא **רביעית דם** מבנו, והפסיק כששמע "אברהם אברהם" ובדרך כלל בשחיטה בעיקר במצב שרוצים לסיים מהר כי קשה לאדם לראות ולבצע זאת, הוא חותך במכה מהירה ולא בנגיעה קלה, וכאן שיצא רק רביעית דם זה מלמד שאברהם חתך לאט במתינות ובסבלנות ולא בלחץ, פשוט **מדהים!!** ואכן בן אדם מסוגל לחנוק רגשות ולהתגבר עליהם רק כאשר הוא מתנתק מהסובב ומתרכז במחשבה בעניין אחר לחלוטין וכך הוא מתגבר על רגשותיו.

אבל כאן אברהם התרכז דווקא בענייני העקידה ולא התנתק רגשית ושכלית מפעולת שחיטת בנו, כדלהלן, **כי מתחילה**, הוא בעצמו חתך עצים ובדק אותם שאינם מתולעים, וכך התארכה הדרך עצמה למשך 3 ימים שזה זמן ארוך מידי לחניקת רגשות ולהתנתקות רגשית, בפרט שבדרך השטן דאג לעורר בו את רגשותיו שירחם על בנו. ושיא הניסיון והקושי היה בפעולת העקידה, בפרט שלא נצטווה על כך, כי אברהם קשר את בנו שיהיה קשור כראוי, שחלילה יצחק לא יזוז בזמן השחיטה ויפסל הקורבן.

וכאן היה אברהם אבינו חייב להתרכז ולחשוב ולדמיין כל צורה שהבן עלול לזוז תוך כדי השחיטה, וממילא היה עליו לחשוב איך לקשור אותו בצורה שונה וטובה יותר באופן שימנע את התזוזה, ואם כן לא רק שהיה מרוכז בעקידה ולא התנתק וברח לעולם אחר במחשבותיו, אלא גם מרצונו ראה וחישב בדמיונו כל צורה שבנו נשחט באופן מוחשי. ולכן הפעולה הגדולה ביותר של ניסיון עקידת יצחק היא **"עצם העקידה"**, כי כאן כביכול דמיין אברהם והמחיש לעצמו איך נשחט בנו בכל המצבים ומספר פעמים.

ללמדנו, שעיקר הזכויות שלנו זה מה שאנחנו עושים מעל הנדרש, שבעצם עשינו זאת מרוב דאגה שנבצע את חובתנו כנדרש ובלי טעויות ושגיאות, ועד כמה שנשקיע להכניע את הטבע שלנו לרצון בורא עולם מעל מה שחייב אותנו זה יגדיל את אהבתו אלינו ואת אהבתנו אליו, כי כגודל הניסיון והקושי וההתנדבות לעשות רצונו בשלימות כך גודל השכר וחיזוק האהבה.

ולכן נקבל על עצמנו, להתרחק יותר ממה שנראה כחובה ממראות אסורות ונעשה סייגים ומחסומים אפילו שזה לא באופי שלי ובסגנון שלי בחיים ככה להחמיר ולהקפיד ולהיזהר ולהתרחק, אבל ככה תצליח ובכך תגבר האהבה בינך לבורא עולם אמן.

וירא את המקום מרחוק

במדרש (תנחומא וירא כ"ג) מובא, שביום השלישי כשהלכו אמר לו אברהם ליצחק רואה אתה מה שאני רואה, אמר לו רואה אני הר נאה ומשובח וענן קשור עליו, אמר לנערים

רואים אתם כלום, אמרו לו אין אנו רואים כלום אלא מדברות והרים, אמר להם שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור, מה החמור אינו רואה אף אתם אינכם רואים. שבכך ידע אברהם שזה ההר הנכון ששם זה הר המוריה, ומפרשים שלכן לכל מי שלא ראה, אמר לו: אתה כמו חמור תישאר כאן, כי מי שלא מתחבר לקדושה הוא חמור.

אבל דבר כזה קשה לומר על אליעזר שהיה ענק בתורה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים??? אמנם במדרש כתוב, שכשהלך אברהם עם יצחק לעקידה, כל ההולכים ידעו את מטרת ההליכה, כי ראו עצים ואש ולא ראו שה והבינו שיצחק הוא הקורבן.

ובפרט שישמעאל קלט שהעקידה היא תוצאה של הוויכוח שלו עם יצחק בקשר לברית מילה, שטען לו ישמעאל זכותי גדולה משלך שהרי נימולתי בבגרותי בגיל 13 שנה ואילו אתה בעודך פעוט בן 8 ימים, ויצחק ענה לו שמצדו הוא יקריב את כולו לבורא עולם.

וכשישבו עם החמור אליעזר התווכח עם ישמעאל מי יהיה היורש אחרי שיצחק ישחט, ולכן הוא נמשל גם לחמור, שבמקום להתפעל מהמסירות נפש של רבו ושל בנו, במקום זה הוא דן על ירושה. ואדרבא היה עליו לדון האם תפוס לשון ראשון ש"ביצחק יקרא לך זרע" או תפוס לשון אחרון "והעלהו לעולה", ואולי היה מגלה שאין סתירה בין הדברים, כי לא היה ציווי לשחוט רק להעלות למזבח, וממילא אין כאן ירושה כלל.

ללמדנו, שעל יהודי להפסיק להיות מגושם ומרוכז בכסף ואינטרסים צרים גשמיים, אלא תשתדל להוציא את הפן הרוחני מכל דבר וכל מהותך תהיה מרוכזת בתורה ובקדושה ובמצוות ובגמילות חסדים, ולא בשטויות וקל וחומר לא בעבירות, כי מותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל.

נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם

פסוק זה נכתב כשאברהם ויצחק פנו ללכת לעקידת יצחק, וכתב רש"י ומדרש אגדה: אראה היכן הוא מה שאמר לי המקום כה יהיה זרעך:

ונשאלת השאלה מה הכוונה? הרי כה יהיה זרעך היא הבטחת ה' בברית בין הבתרים (שזה לפי המקובל בגבול הצפוני של ארץ ישראל) שעם ישראל יתרבה ויאיר ככוכבים, ואם כן לא מובן מה זה קשור להראות את מקום עקידת יצחק, הנמצא בירושלים??

ונראה שהבטחת "כה יהיה זרעך" ביאורו כדברי הרבנו בחיי שכלול בו הבטחה לחיי העולם הבא של עם ישראל, שהברכה היא שיתרבו בריבוי עצום ככוכבים הללו אשר לא יספרו מרוב, כך יהיה זרעך במדרגות החכמה, כי כשם שיש ככוכבים מי שאורו מזהיר ומבהיק יותר מחברו, וממדרגותיהם חלוקות זו למעלה מזו באורה ובהשגה, כך עתידים חכמים שבישראל שיהיו מדרגות חלוקות, אור תורתו של זה למעלה מאור תורתו של זה, והשגתו של זה למעלה מהשגתו של זה, וגם מה דרשו חז"ל **בספרי** (דברים י) "**לשבע שמחות**" פניהם של צדיקים דומות לעתיד לבוא לחמה ללבנה לרקיע לכוכבים לברקים לשושנים למנורת בית המקדש.

ואכן כפי שכתבתי קודם, אכן הקב"ה הבטיח גאולה לעם ישראל גם בלי זכות אבות רק למען שמו באהבה, ובכל זאת בזכות שעקד אברהם את יצחק כתב **הרמב"ן** שזכו להבטחת הגאולה בכל מצב גם כשאין להם זכות, והכוונה היא שזכות אבות מחמת העקידה גורמת שניחשב לבני האבות הקדושים למרות המרחק העצום בדורות והמרחק העצום שבנינו לדרגת האבות הקדושים.

ויתכן שאכן זה בבחינת מידה כנגד מידה, שהיות ובניסיון העקידה טמון שאברהם הסכים בלב שלם לשחוט את בנו יחדיו יצחק למרות שה' הבטיח לו שמיצחק יקרא לו זרע, ואם ישחט יצחק ממילא אין קיום לעם ישראל, לכן זכה אברהם ויצחק שהסכים עם אביו, שגם במצב לא הגיוני שעם ישראל אמור להיות מושמד בלי תקווה, בכל זאת ינצלו לחיים טובים, ולחיי העולם הבא בביאת משיח צדקנו בקרוב בימינו ממש אמן ואמן.

שבו לכם פה עם החמור

עם הדומה לחמור

ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם:

וכתב רש"י (דברים (כג' יח') ע"פ הגמרא בכמה מקומות **יבמות סב'** כתובות קיא' קידושין סח, ב"ק מט' נדה יז' עם הדומה לחמור.

ובפשטות הכוונה לא רק לעבדים כי ישמעאל היה אחד מהנערים והוא לא היה עבד לעומת אליעזר שכן היה עבד (**ואולי** מפני הצנזורה נכתב בגמ' **יבמות** (כג') שעבדים דומים לחמור), ואכן יש פסוקים מפורשים שכל הגויים הם כחמורים.

בכל זאת יש כאן חידוש נפלא, שהרי כתוב **ברש"י** והמקור **מפרקי דר"א** (פרק ל"א) שהחמור שרכב אברהם לעקידה הוא חמורו של משה וחמורו של המשיח.

ואם כן בוודאי יש משמעות עמוקה שבעת עקידת יצחק שהיא משמשת הבטחה לגאולה השלימה, החמור המיוחד של המשיח נשאר בידי הגויים, ומה משמעות הדברים? **וענה** תלמידי היקר **איתמר זבורוב שיח"י** - **מבי"ס שובו ראשון לציון**, שאכן גם בימי המשיח יזכו גויים לחיות ולא כל הגויים יושמדו.

ואכן תשובתו נפלאה ביותר וישר כוח עצום לו, שאכן יש הבדל בימות המשיח בין היהודים לגויים, הגויים יחיו ויעבדו את ה' כחמור שעובד את בעליו מתוך אימה ופחד, ולא מתוך אהבה, וזה בבחינת שבו לכם פה עם החמור, ואילו עם ישראל יעבדו את ה' מתוך שמחה והתלהבות ואהבה מיוחדת.

כפי שאומרים בתפילות ימים נוראים, **"תן פחדך על כל מעשיך ואימתך על כל מעשיך"** ואילו על עם ישראל כתוב **"ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו"**, וכמבואר בישעיהו **מה' כד' ברש"י ומצודת דוד**.

ויקה אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו

אברהם אבינו שמר על בנו שלא יינזק מהשטן, וכפי שכתוב **בחזקוני** על הפסוק **"ויבן שם אברהם"** שיצחק לא בנה את המזבח, כי אברהם הטמינו בשעת הבניין כדי שלא יפיל עליו השטן אבן לפסלו במום, אם כן יש להבין מדוע הטיל אברהם על יצחק לסחוב את העצים ולא חשש שמא יפצע?? וייתכן שלפי שהשטן חיפש לעשותו בעל מום, לכן נתן אברהם לבנו להתאמץ במצווה של כיבוד אב ולסחוב את העצים וזה שמר עליו מהשטן.

אבל ברגע שהגיעו למקום ששם יש יותר סכנה, מקום ההקרבה, שם היה צריך מקום מוגן יותר, ולכן לא נתן ליצחק לעזור בבניית המזבח והמערכה של העצים, ואדרבא שם הייתה ההגנה גם בדרך הטבע שלא יגע בכלום בשום דבר שעלול לפצוע אותו. ואדרבא עצם הדבר שיצחק רוצה להמשיך ולעזור ובכל זאת הוא מקשיב לאביו ונשאר טמון מרצונו, זה היה גם כיבוד אב בשב ואל תעשה.

אגב שמעתי סיפור על איש ת"ח צדיק ובעל חסד עצום ומפיץ תורה מאשדוד שאומר לבנים שלו תאכלו ממתק גם בגלל שזה טעים, אבל גם בגלל שאני אבא אומר לכם לאכול וכך גם תקיימו כיבוד אב, וזה נקרא לתפוס 2 ציפורים במכה, וכך גם מרגילים לקיים מצוות כיבוד אב.

ביום השלישי – ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו

קצת קשה מדוע רק ביום השלישי מסר אברהם אבינו ליצחק את העצים לסחוב? ולמה רק ביום השלישי שאל יצחק את אברהם "הנה האש והעצים ואיה השה לעולה"? וגם מדוע אברהם אמר לנעריו "ונשתחוה ונשובה" ולא גילה להם שבדעתו להקריב קורבן??

וראיתי במלבי"ם שאברהם התבייש לעשות את מצוות העקידה בפני ישמעאל ואליעזר שלא יבינו נכון וכראוי את מצוות העקידה שנגדה את דרכו של אברהם ודרך ה' שהטיף לה כל חייו, לכן אברהם אבינו הסתיר זאת מהם, וכפי שכתוב בחזקוני שלפי צורך השעה אפשר לשנות הדיבור ולכן אמר להם "ונשתחוה ונשובה אליכם".

ויתכן שיצחק אבינו כבר מהיום הראשון שראה את אביו דואג מראש לקחת מהבית עצים ואש וסכין ולא הסתמך שימצא בדרך לקנות, ובכל זאת אביו לא לקח איתו שה, ממילא הבין יצחק שיתכן שהוא עצמו יהיה הקרבן, אבל יצחק אבינו לא שאל את אביו מאומה כי אביו לא סיפר לו על כך, למרות שזה מאוד משמעותי כלפיו אז מחמת כבוד אביו לא חקר ולא שאל מאומה במשך יומיים.

ורק ביום השלישי כאשר אברהם העביר ליצחק לסחוב את העצים, והשאיר בידו את האש והמאכלת, זה שימש כרמז ליצחק לשאול מה פשר הדברים, כפי שמצווה לעשות רמזים בליל הסדר בכדי שהילדים ישאלו מה נשתנה.

ללמדנו, שעלינו לקיים את המצוות בגאון ועזות דקדושה ולא יבוש מהמלעיגים עליו, אומנם חייבים להקפיד מאוד שלא יצא חילול ה'

מהנהגותינו שאנשים לא יסלפו את כוונתך והתנהגותך מטובה לרעה וילמדו
מזה דברים רעים, עד כדי כך כתוב בגמ' שת"ח שיש כתם של שומן – רבב
על בגדו חייב מיתה! כי זה עושה חילול ה'! כי עלינו תמיד לקדש שם שמים.

ואיה הישה לעולה??

שאלות על פרשת העקדה

אמר לו הקב"ה אברהם (תהלים פט) "לא
אחלל בריתי ומואל שפתי לא אשנה"
כשאמרתי לך "קח נא את בנך" לא אמרתי
"שחטהו" אלא "והעלהו", לשם חיבה
אמרתי לך העלאת אותו כמלותי וקיימת
דברי ועתה תורידו מהמזבח.

ובעצם קשה שהרי אברהם הכיר את בוראו
בכוח המחשבה, וכדברי המשך
חכמה שכתב שאברהם חקר את כל
הספיקות באמונה ונתווכח בפילוסופיה עד
כי הכיר את בוראו מעצמו כנגד כל העולם
כולו, ואז נגלה עליו ה' ואמר לו: אני בעל
הבירה (בראשית רבה לט-א), ואיך יתכן
שאדם חכם ומעמיק כאברהם לא תירץ
לעצמו בפשטות את ראו ה' שרק יעלה את
יחזק לעולה ולא שישחטנו??

ובפרט כאשר בורא עולם אמר לו להוריד
את יחזק מהמזבח שכיכול יש כאן
סתירה שוב ושוב, היה על אברהם לקלוט
שטעה בכוונת דברי בורא עולם, ולמה לא

שאלה זו שאל יחזק את אביו ביום השלישי
כשהתקרבו להר המוריה, יש
להקשות, מדוע החליט יחזק שאברהם
הולך להקריב שה, ובפרט שבמציאות
אברהם הקריב איל לעולה??

ועוד קשה קושיית הרמב"ן, שאם אברהם
אבינו הקריב את האיל לעולה, איך
נשאר ממנו קרן השופר שהשתמשו בו במתן
תורה כפי שכתב רש"י (בפרשת שמות יט'
יג'), וכן הרי בזה השופר השתמשו בו להפיל
את חומת יריחו כמופיע בבעל הטורים??

והנה כתוב במדרש (רבה נו' ח') א"ר אחא
כאשר המלאך אמר לאברהם "אל
תשלח ירך אל הנער", התחיל אברהם תמה,
ואמר: אין הדברים הללו אלא דברים של
תימה, אתמול אמרת "כי ביחזק יקרא לך
זרע" ולמרות זאת חזרת ואמרת "קח נא את
בנך - והעלהו לעולה" ועכשיו אתה אומר
לי "אל תשלח ירך אל הנער" אתמהא!!!

גילה לבדו את כוונת הבורא הפשוטה??
ומה גם שהיו רמזים כמה פעמים במעשה
העקידה שיחזק יחזור חי כמו מה שכתוב
"ונשובה אליכם" וכפי שדייק רש"י.

אבל על זה אפשר לענות בפשטות,
שכיוונה בורא עולם לא נתן
לאברהם לכוון לאמת הפשוטה, כי ראה עד
הרגע האחרון שהטעות של אברהם תהיה
טעות, כי מחמת הטעות הניסיון היה קשה
הרבה יותר לאברהם אבינו לפי הבנתו
המוטעה שעליו לשחוט את בנו יחידו וגם
להפסיד את הבטחת הבורא המפורשת
שמיאחזק יקרא לך זרע, ולהיות אכזרי נגד
כל מה שהטיף לבני דורו.

עד כדי כך היה עוצמה ושורשים נטועים
לטעות של אברהם אבינו שגם לאחר
שהתברר לאברהם אבינו שטעה בהבנת
דברי ה', ומעולם הקב"ה לא התכוון
להמית את יחזק, אלא הבטחתו שמיאחזק
יתקיים עם ישראל לא התבטלה לרגע.

בכל זאת גם אז – לאחר שהתברר
לאברהם אבינו טעותו למרות זאת
כתוב ברש"י על הפסוק "ויהי אחר
הדברים האלה" שאברהם בשובו מהר
המוריה היה מהרהר ואומר אילו היה בני
שחוט כבר היה הולך בלא בנים, היה לי
להשיאו אשה מבנות ענר אשכול וממרא,
בשרו הקב"ה שנולדה רבקה בת זוגו, וכל
כל למה?? הרי כבר נודע לו שטעה לגמרי
ומהתחלה הייתה לו טעות, למה עדיין
החזיק קצת בטעות??

והנה כתוב ברש"י (פרק כו' ב') שיאחזק נאסר
לו ללכת לחוץ לארץ כי יאחזק מאז
שעלה למזבח הוא נהפך לקורבן עולה וכל
חייו הוא נשאר קרבן עולה, ואסור להוציא
קורבן החולה.

ואם כן יש להקשות, מדוע ראה אברהם
אבינו להקריב קרבן בכל זאת, עד
שמא אילו והקריבו תחת בנו, הרי בנו
יאחזק נשאר עולה ולמה כביכול להמירו
בקרבן בהמה?? אדרבא לכאורה היה על
אברהם להקפיד שיאחזק יישאר עולה בלי
שום תמורה??

אלא נראה לתרץ שהנה אפילו קללת דייק
בטעות מתקיימת, ולכן טעות של
דייק בקיום מצווה מתוך מסירות נפש וודאי
מתקיימת, שאכן אברהם אבינו כי באמת
אברהם אבינו התכוון בכל לבו לשחוט את
בנו, ולשפוך את דמו על גבי המזבח ולשרוף
את כולו כמו כל קרבן עולה.

ולכן גם כשהתברר שטעה ויאחזק הוא עולה
חי בלי להישחט אלא מעצם העלאתו
על המזבח נקבע קדושתו לנצח כקרבן
עולה, בכל זאת על טעות חביבה כל כך של
דייק שבורא עולם כיוון לכך להרבות את
הניסיון, טעות כזו אינה נמחקת ועליה דאג
אברהם אבינו להביא תמורת יאחזק את
האילו שמא להקריבה ממש בשחיטה
ובשריפה להשלים את כוונתו הטובה
בטעותו הקדושה.

ולפי זה מובן מדוע אברהם אבינו לאחר

אברהם אבינו לשחוט את בנו עדיין בערה בקרבו כאילו עשאה ממנו או עכ"פ כאילו באמת נטווה על שחיטת יצחק ממנו.

ולפי הדברים הללו מובן מדוע אברהם אבינו לקח "עלי עולה", שהם שני גזרי עלים שמביאים על המזבח בתמיד של שחר ובתמיד של בין הערביים, שאריכים להיות כשל משה: אורכם אמה ורוחבם אמה עבים כעובי מקל שבו מיישרים גדיש סאה – רמב"ם (איסורי מזבח ז, ג'), כי לבהמה קטנה שתעלה כליל על המזבח זה כמות העלים הנצרכת, וזה אולי מקביל לגוף אדם – ליצחק, ואילו לקרבן מבהמה גדולה צריך יותר עלים.

ואכן מכמות וגודל העלים הבין יצחק אבינו שזה עבדו קרבן עולה כמו של עולת תמיד הבא משה עיזים, ואכן לפי זה מובן איך הקרן של האיל נשאר למרות שהקריבו את כל האיל ככל עולה, והוא שהיה והעלים היו מספיקים לשה קטן ולא לאייל לכן לא כל האיל נשרף, אלא נשתייר ממנו הקרן – השופר שממילא לא נשרף בקלות, והוא השופר של מתן תורה והיוצב שהפיל חומת יריחו.

שבורא עולם הסביר לו שרק נטווה להעלות את יצחק על גבי המזבח בלי לשחטו, עוד קודם שמלא את האייל, בכל זאת אברהם אבינו התעקש להוציא קצת דם מיצחק, עד שאמר לו הקב"ה "אל תעש לו מאומה", וכי מה עניין זה?? מדוע חפץ אברהם אבינו להוציא דם מיצחק הרי כבר קיים את המלווה של הקרבת יצחק לעולה באופן מושלם בדרך שונה משאר הקורבנות??

אלא כאמור זה מובן נפלא, כי אברהם אבינו רצה לקיים הלואה גם את טעותו הקדושה, ולכן חפץ לפחות שיהיה לפחות קצת דם של יצחק כשחיטה וכזריקת הדם על גבי המזבח!! אבל הקב"ה אסר עליו לפגוע אפילו במקצת ביצחק שהוא עולה תמימה, ולכן המיר אברהם את האייל תחת יצחק בנו.

ומובן לפי זה מה שהרהר אברהם אבינו כשחזר מהר המוריה שחבל שלא שידך את יצחק עוד קודם כי כמעט מת יצחק, כי אברהם אבינו לא זלזל בטעותו אלא החשיבה ממנו גם לאחר שהתברר הטעות והתגלה האמת, כי ראונו הטהור של

ולכן, הקב"ה זוכר לנו כל פרט בעקידה לטובה ולברכה לדורי דורות, גם את עקידת יצחק וגם את האייל שהקריב אברהם במקום יצחק בנו, כי כוח שניהם יפה!!! ואולי בזכות הטעות הקדושה של אברהם אבינו זכינו שהקדוש ברוך מצרף לנו מחשבה טובה כמעשה גמור.

על כל פנים, עלינו לזכור את קדושת אבותינו הקדושים, וזכור נזכור שאבותינו הקדושים נטעו בנו כוח עצום של מסירות נפש ודבקות גמורה ומושלמת לרצון ה' יתברך, עד כדי התבטלות עצמית מול רצון הבורא מכל זווית אפשרית, ונשתמש גם אנו בכוח זה שהשרישו בנו אבותינו ונמסור נפשנו לא להתקרב לפתחי עבירה כלל וכלל, ונחסום כל פתח ליצר הרע גם אם הדבר כרוך בקשיים עצומים, כי נזכור שיש בנו כוח להתבטל מול רצון ה' האמיתית!!!

ובעזרת ה' אם אכן נלך בדרכי אבותינו ונילחם ביצרנו בכוחות שהנחילו לנו אבותינו, נזכה גם לכל הברכות והשפע הטוב המובטח לנו מכוח אבותינו "ועושה חסד לאלפים לאוהביו ולשומרי מצוותיו", רק חזקו עלו והצליחו אמן ואמן.

ויעקוד את יצחק בנו

סמל הניסיון הוא בעקידה "עקידת יצחק"!!

שהסיבה לעקידה לא שייך כלל לקיום הציווי אלא מחשש שלא יפסל, והנה בפסוק מבואר שעקדו טרם שהעלהו על המזבח ולטעם זה הרי די היה שיעקדנו על המזבח לפני השחיטה ולמה עקדו קודם??

ויעקד - כתב רש"י ויעקד - ידיו ורגליו מאחוריו הידים והרגלים ביחד והיא עקידה והוא לשון עקודים שהיו קרסוליהם לבנים מקום שעוקדין אותן זו היה ניכר:

ותירץ שכיון והיה מצווה להעלותו על המזבח ולהניחו ע"ג העצים "והעלהו" לכן היה אברהם מוכרח לעקוד את יצחק עוד קודם שהעלהו למזבח, שהרי חי נשא את עצמו, וא"כ לא היה מקיים אברהם מצות העלמה, וגם לא היה נקרא מונח ע"ג העצים כי אדם חי נשא את עצמו, ולכן הולך לעקדו קודם, כי כפות אינו נשא את עצמו.

וברבנו בחיי ויעקוד את יצחק בנו וישם אותו על המזבח. אמרו במדרש (תנחומא וירא כג) כשבא לשחוט אמר יצחק, אבי אסור את ידי ורגלי שלא אראה את המאכלת ואזדעזע ויפסל הקרבן, בבקשה ממך אל תעש בי מוס:

וראיתי בהגרי"ז הלוי (בראשית פרק כב פסוק ט) שמדייק מהמדרש

ואולי אפשר לתרץ שיתכן וכל ניסיון העקידה הייתה נראית לאברהם כביכול שהקב"ה מנסהו שיעשה כמנהג עובדי עבודה זרה שמקריבים בניהם לעבודה זרה, והניסיון שיעשה נגד כל אמונת חייו רק בגלל ציווי ה', אם כן יכול היה אברהם לקשור כמנהג הגויים, ורק בגלל שיחזק ביקש שלא יפסל בשחיטה לכן קשר יד ורגל כל שלא יפרכס.

אבל עדיין צ"ע שהרי אם חשב אברהם שנלכו להקריב בנו כפי הקריבו הגויים את בניהם למוֹלך, אם כן אין שחיטה במוֹלך אלא שריפת הבן כשהולך בין מדורות אש (ועי' רמב"ן ויקרא יח' כא' שזה היה נחשב כשחיטה)?? ומכך שאברהם לקח סכין הרי מוכח שחשב להקריבו כקרבן עולה לה' ולא כמעשה הגויים בעבודת המוֹלך??

וגם אם הקב"ה אמר לאברהם להעלות את יצחק על מזבח ואברהם הקפיד להניחו לא בין העצים אלא דווקא מעל לעצים, זה עצמו מורה שלא מלכוּוה להקריב את יצחק כהקדבת המוֹלך בין 2 מדורות, אלא אדרבה כהקדבת תמיד של שחר שהיה מונח מעל העצים, וגם לכן היה אורח לשוחטו דווקא מעל המזבח בהר הבית במקום המזבח שיהיה בבית המקדש, וכפי שהאריך בזה העמק דבר.

ומה שאברהם ניסה לחונקו כשנפסל הסכין ע"י הדמעות, אולי כי דין שחיטה נכתב בתורה לגבי בהמות, ומליקה בעוף,

ולפ"ז מקשה הגרי"ז שא"כ היה צריך לעקדו מעיקר הדיון, וא"כ צ"ע למה היה יצחק צריך לבקש מאביו שיקשור אותו מחשש שמא יפסל הקרבן, הרי גם בלי החשש שיפסל יש חובה לקשור את יצחק?

ותירץ ע"פ הגמ' בתמיד (ל' ע"ב) שלא היו כופתין את התמיד אלא מעקדים אותו. ובראשונים מסבירים שלא היו כופתים אותו יד ביד ורגל ברגל, אלא מעקדים אותו יד ורגל כעקידת יצחק.

והנה כלפי דין כפות שלא יהיה חי נושא את עצמו מספיק לקשור יד ביד ורגל ברגל, וכך חשב אברהם לעשות, אבל יצחק ביקש שיקשור אותו ידיים לרגלים וזה היה משום החשש שמא יפסל הקרבן, ורק באופן כזה שהוא לא יכול לפרכס זה נחשב עקידה, וזה נלמד מעקידת יצחק.

אך עדיין צ"ע גדול לענ"ד שהרי גם בגמ' כתבו מאי הטעם לעקידה יד ברגל, נחלקו בזה רב הונא ורב חסדא, לדעה אחת משום בזיון קדשים, ולדעה שניה משום שכן היה חוקי העמים בשחיטת קרבנות, ומסיימת הגמרא שהנפק"מ שאם קשרו בבגדים יקרים ממשי או מזהב שאז אין בזיון לקדשים אבל יש עדיין איסור מדרכי עובדי ע"ז.

וא"כ לטעם הגמרא שיד ביד ורגל ברגל זה מנהג עובדי כוכבים, ולכן חייב לעקוד יד ברגל, א"כ חוזרת השאלה מה התחדש בבקשת יצחק?

ובאדם לא נכתב דין שחיטה, והיות ונפסל סכינו הבין שאולי עליו להורגו בחניקה כי זה האורה בהקרבת אדם, ובאופן כזה שחונק את בנו בכך מתגבר הניסיון שבמו ידיו ירגיש רגעי הריגת בנו ממשי.

וראיה לדבר, שברגע שלקח את האיל להקריבו תחת בנו שם העלה אותו לעולה כדרך הקרבת כל קורבן עולה דהיינו בסכין ולא בחניקה, ולא שחט בסכין פסולה אלא תיקנה ע"י חידודה באבנים. ואם כן חוזרת השאלה שאברהם היה חייב לקשור את יצחק יד ברגל שלא יקריב כדרכי עובדי ע"ז גם בלי בקשת יצחק?

ואולי יש לתרץ שאברהם אבינו יכול היה לקשור יד ברגל מקדימה ולא מאחור, כי באופן כזה כבר אינו כדרכי עובדי ע"ז, ויצחק ביקש שיקשור מאחור שכן הוא ממשי לא יוכל להתנועע ולפרכם ולפסול את הקרבן.

עוד תיראו תלמידי המאוינים מכיתה ז' בת"ת תורת אמת ב"ב שיתכן ורק אחרי האבות התחילו הגויים לקשור את קורבנותיהם, כפי שרק אחר האבות החילות הגויים להשתחוות על מצבה לשם ע"ז, ורק מאז זה נאסר, ואילו בימי האבות זה חביב בעיני ה'.

אך זה קצת כ"ע, כי קשירת הקורבן יש בו היגיון שלא יברח ולהקל על מלאכת השחיטה כפי שהוסיפו טבעות לתפיסת ראש הבהמה בזמן השחיטה בבית המקדש,

ובפשטות מאז הקרבת הקורבנות היו קושרים ולא רק לאחר זמן האבות.

והערה נפלאה בקשר לחבל שבו קשר אברהם את יצחק לא כתוב בפירוט שלקח עמו מלכד עאים אש ומאכלת, אבל תלמידי היקר יעקב זלושניסקי נ"ו מכיתה ז' מת"ת תורת אמת ב"ב טען שזה היה החבל שבו כרך את העאים שהיו בכל המסע על החמור, אומנם היות ולתמיד (כמוכח בתמיד של בין הערביים) צריך רק 2 גזרי עאים, א"כ אין צריך לחבל לקשור אותם.

ואכן מוכח לכאורה שהיו רק 2 גזרי עאים מדברי המדרש (נו' ג') ויקח אברהם את עצי עולה כזה שהוא טוען ללבוז וכידוע זה 2 גזרי עאים, וגם במדרש רבה (נו ח) בשם ר' בניה בשכר ב' בקיעות שצקע אברהם אבינו עצי עולה זכה להצקע הם לפני בני ישראל שנא' ויצקע עצי עולה ונאמר להלן (שם יד) ויצקעו המים.

ואולי אברהם קשר את יצחק בבגדיו כשהפשיטם וכפי שטען מרן רש"ב"ג ראש הישיבה ז"ל שאסור שיפסיק בגדים למזבח, כי הבגדים חליצה הם, ויל"ע.

ולפי זה שיצחק נקשר בבגדיו מובן שהעקידה היא סמל הניסיון הגדול, כי לראות את הבן ערום ומקופל כעגול לאחריו, כי קשור ידו ורגלו אחורנית, כמוכן לשחיטה בלי

אפשרות לזוז ולהתנגד, זה מחזה מאוד קשה
 בפרט לאב רחמן עמוד החסד - אברהם
 אבינו, שכל זאת קשר היטב ולא עשה
 בחיפזון מחמת קושי המעמד.
 אך לריד עיון שיחזק לא שאל איך החבל
 לקשירת העולה, אם לא היה חבל
 בגזרי עלים, ולא חשב שהוא עצמו העולה
 שיופשו מבגדיו?

ויתכן שסמל הניסיון הוא העקידה, כי גם כאשר היה נראה שאברהם נצטווה
 לעשות כדרכי הגויים לשחוט את בנו כביכול כעבודת המולך לע"ז, בכל זאת
 אברהם ויצחק טרחו לבדל עצמם ולא להידמות לעבודת עבודה זרה בכל עניין
 ששייך, ולכן הקפידו לשוחטו בקשירה שונה מעבודת הגויים, והקפיד להורגו
 בשחיטה בסכין ולא בשריפה, ואפילו כאשר התקלקל הסכין לא חשב להורגו
 בשריפה אלא בחניקה, ולכן הקפיד להניחו מעל לעצים שלא ידמה לרגע שיש
 כעין עבודת המולך.

וזה מתאים לדברים שכתבנו קודם בדברי המדרש רבה שאברהם ביקש
 שכאשר אדם יכנס לניסיון ויתחיל בעבירה בכל זאת בזכות העקידה יוכל
 לעצור ולהפסיק את העבירה ולחזור בתשובה ולא יתייאש שמילא כבר נטמא
 ואין לו מה להפסיד, מכוח שאברהם אבינו למרות הטשטוש באמונה כביכול
 שנצטוו להרוג את בנו, בכל זאת לא המשיך לעשות כדרכי הגויים אלא יישר
 עצמו לעבודת ה' גם בעת הניסיון, ואנא בורא עולם אל תביאנו לידי ניסיון,
 וגם בזמן ניסיון שנצליח להתגבר אמן.

ובבן הנעקד - 2 עקידות??

המהרי"ל דיסקין מדייק מכך שכתוב
 "ויעקוד את יצחק בנו וישם
 אותו על המזבח ממעל לעלים", שקודם
 אברהם אבינו עקד את יצחק בנו ורק אחרי
 זה הניח את יצחק בנו על גבי המזבח.
 וביאר הטעם, שהיות ואברהם נצטווה
 להעלות את יצחק, ואכן בסוף התברר שזה
 היה עיקר הציווי "והעלהו" ולא
 "ושחטהו", אם כן היה חייב אברהם אבינו
 לקשור את יצחק עוד לפני שהעלה אותו על

המזבח, שהרי יש כלל "שחי נושא את עצמו", אבל ברגע שיצחק היה עקוד וקשור רק כך אכן נחשב שאברהם העלה את יצחק על גבי המזבח.

אומנם במדרש איכה (פתיחתא כד') מפורש בזה הלשון "ונעקדתי בראון לבי על גבי המזבח", ומשמע שהעקידה הייתה על גבי המזבח ממשי, וכך נוסח התפילה שאומרים כל יום בתפילת שחרית "ואת העקדה שעקד את יצחק בנו על גבי המזבח ככתוב בתורתך".

ואולי היה 2 עקידות, עקידה אחת הייתה לפני שאברהם העלה את יצחק על גבי המזבח, שעקד יד לרגל כדרך שעושים לכל קרבן עולה, וחוז' מזה ביקש יצחק שאברהם אבינו גם יכפות ויקשור אותו יפה יפה, וזה היה על גבי המזבח מעל העצים ממשי לפני הרמת סכין השחיטה לשחוט.

ובדברי המדרש רבה (פנו') א"ר יצחק

בשעה שבהם אברהם לעקוד יצחק בנו - דהיינו, שאברהם ראה להסתפק בעקידה רגילה כדרך שעוקדים יד לרגל בכל קרבן עולה, אמר לו יצחק: אבל בחור אני, וחוששני שמא יזדעזע גופי מפחדה של סכין ואצטרך, ושמא תפסל השחיטה ולא תעלה כך לקרבן, אלא כפתני יפה יפה - דהיינו - קשירה נוספת שהייתה מעל העצים שעל גבי המזבח.

ואכן מדויק המשך לשון המדרש "מיד ויעקד את יצחק, ומיד וישלח אברהם את ידו ליטול את הסכין", שבין העקידה הטובה לשחיטה לא היה חסר רק נטילת הסכין, בלי צורך להעלות את יצחק על גבי המזבח ויל"ע. ויתכן שעקידה אחת לזכות אברהם, ועקידה שניה שצאה על ידי בקשת יצחק היא לזכות יצחק, ולכן יש לנו זכות אברהם שעקד את יצחק בנו, ועוד זכות עקידה "ובצן הנעקד יסבית מדיינו" שזה זכות יצחק אבינו שביקש עקידה נוספת וכאמור.

המשך

משמע מדיוקו הנפלא בסדר הפסוקים, שאכן גם אברהם אבינו בתחילת העקידה ידע שיש ציווי מיוחד ודין מיוחד באמירת הקב"ה "והעלהו" שאין הדברים כפשוטם שיקריב קורבן עולה, אלא יש דין בעליה.

לפי דברי המהרי"ל דיסקין שאברהם אבינו עקד את יצחק עוד לפני שהעלה אותו על המזבח בכדי לקיים את מצוות "והעלהו" שהיות וחי נושא את עצמו לכן אברהם היה חייב לקשור את בנו לפני שהעלה אותו על המזבח,

משוחד כאב רחום לתרץ תירוץ זה בכדי להאיל את בנו ממיתה, ולכן נשאר בשאלה ולא רצה להגיע לכיוון של תירוץ זה.

אומנם מכל מקום היות ועיקר המלווה היא "והעלהו" מדוע מזכירים דווקא את עקידת יצחק - את "מעשה העקידה" הרי זה כביכול רק הכנה למלווה??

ואולי היות ואברהם אבינו מלך אחד בן התעמק במילה "והעלהו" והבין שאין זה כפשוטו לשחוט קורבן, אלא הוציא מזה דין, ועל עולמו להשתמש במילה זו ולתרוץ לעולמו את הסתירה והתמיהה בדברי ה' הנראים לכאורה כסותרים, כי לא רצה לתרוץ תירוץ מתוך שוחד של רחמי אב, לכן עקידה הייתה שיא בניסיון של אברהם אבינו.

כי זה הוכיח שאברהם אבינו התעמק והתעכב בפירוץ המילה והמשמעות היוצאת מהליווי "והעלהו" ללמוד ממנו דין ובכל זאת לא לתרוץ תמיהה וכביכול לחמוק ממלוות ה'.

ובכל זאת אברהם אבינו שהיה תמה כל הזמן בסתירה איך יתכן שעליו לשחוט את בנו הרי הקב"ה הבטיחו כי מיאחק יקרא לך זרע?? הרי ברגע שהתעמק במילה "והעלהו" והבין שאין הדברים כפשוטם כלשון בני אדם לשחוט קורבן, אלא טמון בזה דין "להעלות את יצחק על המזבח" - דהיינו על ידי עקידה, אם כן מדוע אברהם אבינו לא העמיק וגילה מליווי מיוחד זה, תירוץ לסתירה העלומה שהיה תמה בה??

אלא התשובה כאמור, שבורא עולם בכוונה לא נתן לאברהם אבינו להגיע לאמת כי זה היה חלק מניסיון העקידה שיחשוב שעליו לשחוט את בנו, אבל היות ועיקר המלווה הייתה "והעלהו" לכן הקב"ה נתן לאברהם אבינו לדייק דין עקידה מהליווי "והעלהו" כך שאברהם אבינו קיים את עיקר המלווה בכוונה ממש ולא עשאה כמכסיר למלווה וכביכול כללחר יד.

ויתכן עוד לתרוץ שאברהם אבינו דחה תירוץ זה מחמת שחשד שהוא

ללמדנו, שאיפה שטמון עיקר הקושי שם טמון שיא הגדלות ועוצמת המעשה, ואמר לי תלמיד חכם שנגזר עליו מידי יום להתגלגל בנסיעות ארוכות ומעייפות בפקקים שבכל זאת הוא לומד בנסיעה למרות הקושי הגדול, ודווקא לימוד זה הכי חביב בעיניו, כי תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי,

וכיודע דברי החתם סופר שסיום הש"ס החביב ביותר שעשה בחייו היה ממה
שסיים את הש"ס ב-5 דקות בתור לנטילת ידיים.

מי שענה ליצחק בהר המוריה

מה הייתה בקשת יצחק בהר המוריה?? הנה המהרש"א (תענית ט"ו) כתב על "מי שענה
את אברהם בהר המוריה", שבוודאי אברהם ראש המאמינים לא התפלל שיצחק לא יישחט,
אלא נענה בבקשתו אלוקים יראה לו השה לעולה ואכן התקיימה מחשבתו "והנה איל אחר
נאחז גו' ויעלהו לעולה" ושיהיה תמורת יצחק ואפרו שמור לדורות.

אמנם יצחק כתוב במדרשים שביקש, א. יהי רצון שתהא רביעית דם שלי כפרה על
ישראל – (אבות דרבי נתן, בראשית רבתי פרשת וירא, קטעי מדרשים - גניזה (מאן) ז') ומיד היה
אברהם מלקט אבנים למזבח.

ואכן במכילתא (דברי שמעון בר יוחאי שמות פרק ו) כתוב מפורש שאכן התקבלה תפילתו
זו, שר' יהושע אומר "וידבר אלקים אל משה" א"ל הקדוש ברוך הוא למשה: נאמן אני
לשלם שכר יצחק בן אברהם שיצא ממנו רביעית דם על גבי המזבח.

(וכן כתוב במדרש אותיות דר' עקיבא). ב. יצחק ביקש מאביו שלא יפחיד את אמו בבשורה
כי פחד שאמו תמות מצער ובהלה, ועל הבקשה שאמו לא תיבהל ותמות, זה כבר היה תפילה
לשעבר, כי אמו מתה עוד לפני שנעקד על ידי מעשה השטן, כפי שמופיע במדרשים.

ג. בכה וביקש רחמים מבורא עולם מאין יבוא עזרי, ופלא לומר שיצחק ביקש עזרה
מהבורא להינצל מהעקידה, שהרי ביקש שיצא ממנו רביעית דם?? וגם הרי הוא מראשי
המאמינים וכפי שכתב המהרש"א על אברהם שלא ייתכן שביקש לבטל רצון הבורא!!
ובפרט שיצחק עצמו ביקש זאת.

וכפי שהביא רש"י מדרש תנחומא: "ויהי אחר הדברים האלה והאלוקים נסה את אברהם"
שהדברים הם, שהיה ישמעאל אומר ליצחק אני גדול ממך שאני נימולתי בן י"ג שנה
והסכמתי לסבול צער, ואתה נימולתי בן ח' ימים ולא ידעת בצער, ואילו היית בן י"ג שנה
לא היית מסכים, אמר לו יצחק לא נכון, "אילו היה אומר הקב"ה לאבי שחוט את יצחק
בנך" לא הייתי מעכב, מיד התקיים הדבר "והאלוקים נסה את אברהם", אז מה פתאום יצחק
מתחרט ברגע האחרון???

ואולי הוא בכה **שמצד אחד** הוא רצה להיות קרבן עולה, ומצד שני פחד על אמו שלא תיבהל ותמות, לכן בכה שבורא עולם יעזור שהטוב ביותר יצא משתי הבחינות הסותרות לכאורה!!

אבל לכאורה בקשה זו לא נענתה שהרי אמו נפטרה וגם הוא בסוף לא נשחט!!! ואם כן לכאורה לא על זה נאמר מי שענה ליצחק בהר המוריה!!! לכן יש לומר שהבקשה שנענה בה היא, בקשתו שיצא ממנו רביעית דם, שאכן לפי חלק מהמדרשים יצא ממנו רביעית דם!!!! **אמנם בחלק מדרשים** לא מופיע שיצא ממנו דם.

אבל אם אכן אברהם התחיל לשחוט אותו והוציא ממנו רביעית דם, אז למה כתוב שהמלאך מזהיר אותו "**אל תשלח ידך אל הנער**" שביקש להוציא לפחות רביעית דם, והרי כבר הוציא ממנו רביעית אז למה צריך שוב רביעית?? וגם איך נעצר הדם ברביעית ולא יותר??

ואולי אכן יצחק לא נדקר כלל על גבי המזבח, והרביעית דם הכוונה דם הברית שיצא ממנו בעודו בן 8 ימים, שהוא התפלל שלכל הפחות יחשב הדם שיצא ממנו בעודו פעוט כאילו יצא ממנו בעודו גדול, כי הוא הסכים להישחט כולו כרצון בורא עולם, ואכן בורא עולם נענה לבקשתו, והחשיב לו את דם הברית כאילו יצא מגופו רביעית דם בהיותו עקוד על גבי המזבח בגדלותו, וכך ניצח בוויכוח עם ישמעאל, כי בא סופו והוכיח על תחילתו.

וזה מדויק בלשון המדרש, שעוד קודם שאברהם ליקט אבנים למזבח כבר ביקש יצחק שתהא רביעית הדם שלי כפרה על עם ישראל, ומשמע קצת שהתכוון לדם שכבר הוציא ולא מה שעתיד להוציא – דהיינו דם הברית מילה.

וגם אנחנו ננצח את כל הישמעאלים של דורנו שגם הם נימולים בגיל 13 שנים לדעתם ובהסכמה, ואילו אנחנו בגיל 8 ימים בלי הסכמה ודעתנו, אבל כוחנו גדול כי אנחנו נתחזק בכוח המסירות נפש של אברהם ויצחק בעקידה, ונחיה כל חיינו בקדושה על קידוש ה', שזה הרבה יותר קשה מברית וגם מלמות על קידוש השם.

ואולי זה בדיוק המסר של העקידה, שבורא עולם הוכיח ליצחק שיותר חשוב החיים במסירות נפש, וזה מנצח את ישמעאל עד דורנו, ולכן נמסור את

נפשנו לא לחטוא במראות אסורות ובמחשבות לא טובות, אלא כל כולנו קודש לה', עולה תמימה אמן ואמן.

מי שענה ליצחק בהר המוריה – המשך

וכשדקדקתי בלשון המדרש (בראשית רבתי פרשת וירא עמוד 90) כך אמר יצחק לאביו: איך תספר לשרה אמי על השחיטה?? בבקשה אל תודיע לאמי כשעומדת על הבור או על הגג שמא תפיל עצמה ותמות. צר לי עליכם מה תעשו עלי לזקנותכם.

וייתכן שליצחק כאב שאביו יהיה הגורם בפטירת אמו, שתמות כשיספר לה, ולכן ביקש שיספר לה בעדינות ובחכמה שלא תינזק, ובעצם גם תפילה זו נענתה בשלימות, כי באמת לא אברהם סיפר לשרה, אלא השטן רץ וסיפר לה ומתה, אז לא אברהם גרם למותה אלא השטן, ומלבד זאת מיד היא עלתה לגן עדן, וכשהיא בגן עדן אין לה סבל של זקנה שכולה כפי שדאג יצחק **"מה תעשו עלי לזקנותכם"**, ובפרט לשיטות הראשונים שיצחק אבינו עלה לגן עדן בעת העקידה אז יצחק ואמו שרה מיד נפגשו בעולם האמת, וכפי שאכתוב במאמר הבא.

מי סיפר לשרה על העקידה, ולמה??

הגמרא (בבא בתרא ט"ז א') א"ר לוי: שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו. שטן, כיון שראה שהקדוש ברוך הוא נוטה לטובת איוב, אמר: חס ושלום, ישכח כוח החסד של אברהם!! לכן ביקש בניסיון העקידה להוכיח לבורא שאברהם צדיק יותר מאיוב, והגמרא מספרת שרב אחא בר יעקב דרש כן בעיר פפוניא, ובא השטן ונישק אותו. ואכן כל הקשיים ששם בדרך כמו הנהר העמוק שהפריע להתקדם וההסתה, הכל היה חלק מהניסיון וחלק מהוכחת גדלותו של אברהם.

אבל כאן הבן שואל, ואכן בני היניק וחכים יאיר אברהם נ"ו שאל, אם אכן השטן בניסיון העקידה התכוון לשם שמים, למה אם כן בא והפחיד את שרה עד שגם מתה בגללו??? מה כאן לשם שמים??? והאם הנשיקה של השטן לרב אחא תימחק???

והתשובה כאמור, הוא לא רצה שתיגרם פטירת שרה על ידי אברהם וכפי שביקש יצחק, וגם שלא תסבול 3 שנים בצער וגעגועים **"איפה יצחק העולה תמימה שלי"** (שנטמן 3 שנים), אבל כשנפטרה בעת העקדה היא מיד פגשה את יצחק בנה בגן עדן ושמחה עמו. **וכפי שכתוב בפרקי דר' אליעזר:** ר' יהודה אומר כיון שהגיע החרב על צוארו פרח ויצאה נפשו של יצחק, וכשנאמר לאברהם **"אל תשלח ידך"** חזרה נפשו לגופו.

ובפרט שיש דעות, בעלי התוספות והחזקוני בשם **מדרש הגדול**, שנטמן 3 שנים בגן עדן, ושם התענגה שרה עם בנה הקדוש משך 3 שנים, ואדרבא השטן התכוון גם בזה לעשות את הטוב, ולא את הרע, וגם ממעשה טוב לא יצא רע, ושלוחי מצוה אינם ניזוקים.

ללמדנו, שלא כל הנראה רע לעין הוא אכן רע, לפעמים זה מתגלה דווקא כטוב וכדבר המושלם, רק צריכים חסד ה' לראות את חסדיו תמיד באופן שנזכה לשמוח בטובו, ולהודות לו על כל חסדיו, ולספר תהילתו בקהל עם אמן ואמן, רק אל יאוש.

וירא והנה איל נאחז בסבך בקרניו

מה רצה השטן להרוויח מעיקוב של כמה רגעים

ונשאלת השאלה, וכי מה רצה השטן להרוויח, רגע או שנים בלבד של עיכוב, וכי מה בכך? הרי בעצם בעיכוב גרם השטן שמשך ניסיון העקידה המשיך עוד זמן, ובעצם זה עוד שכר לאברהם וליצחק אבינו?

ונראה לתרץ, שכתוב שאת האיל אברהם הקריב לעולה תחת בנו, וכתב רש"י שהמילה "תחת בנו" מיותר שהרי

כתב רש"י, (יג) והנה איל - מוכן היה לכך מששת ימי בראשית, כי המילה "והנה" מיותרת, עוד כתב רש"י: **"בקרניו"** - שהיה האיל רץ לאברהם, ברור הרי האיל היה האיל הראשון בעולם בלי אבא ואמא אלא יצירתו של הקב"ה בעצמו, ובוודאי רץ לקראת יעודו שהוכן מלפני אלפי שנים עד העקידה, והשטן סובכו ומערבבו באילנות בכדי לעכב אותו:

ברור שהאיל הוקרב לעולה במקום יצחק שהורד מהמזבח על פי ציווי ה' שאברהם יורידו בלי לשוחטו.

ומזה למד רש"י, שעל כל עבודה שעשה באיל, היה מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאלו היא עשויה בבני, כאלו בני שחוט, כאלו דמו זרוק, כאלו בני מופשט, כאלו הוא נקטר ונעשה דשן: ולכן אפרו של יצחק צבור להגן על עם ישראל בכל שנה ושנה כדברי רש"י על הכתוב "ה' יראה".

ואם כן כמה שיותר צפוף בזמנים שמיד הוריד את יצחק מהמזבח כשבער בו להקריבו ממש, ומיד להקריב את האיל, בצמידות הזמנים בלי הפסקה תוך אותו להט ואש ההתלהבות קל היה יותר לאברהם להרגיש בהקרבת האיל כאילו הוא מקריב את בנו ממש.

ואת הלהט הזה להרגיש בעוצמה בהקרבת האיל כאילו בנו נשחט ונשרף, את זה רצה השטן לקרר בעיכוב של כמה רגעים שבהם אברהם הלך מהמזבח וניגש לשיח להתיר משם את האיל, ולהביא את האיל למזבח, בהפסקה על ידי רגעים אלו חישב השטן לקרר מאברהם אבינו את הלהט והדמיון וההמחשה הרוותחת של "תחת בנו".

ומעשה שטן לא הצליח, אלא התורה מעידה שאברהם הצליח להקריב את האיל "תחת בנו" בשלימות, עד כדי כך שאפר האיל נחשב לאפרו של יצחק שצבור ומגן כל שנה על עם ישראל, כי נחשב כאילו יצחק נשרף ממש, כי אברהם אבינו בשיא

הלהט שלא התקרר ממעשה השטן, בער בו מצוות הקרבת בנו ולכן הקריב את האיל בשלימות כאילו זה בנו יצחק.

ונלמד מזה, שעכוב ממצווה מקרר ומחליש, עד כדי כך שהשטן ניסה בכך את אברהם בשיא עוצמתו הרוחנית של אברהם אחרי ברית מילה ואחרי ניסיון הקשה מכולם "עקידת יצחק", כל שכן אנחנו החלשים והרחוקים מעבודת ה' המושלמת, בוודאי עלינו לעוד מלהתעכב רגע מקיום מצווה, כי נתקרר מהלהט לקיים את המצווה, ואו שלא נקיים את המצווה או שנקיימה בקירות ובלי חשק ואש קודש, כדברי חז"ל מצווה הבאה לידיך אל תחמיצנה.

הסבר נוסף, שהשטן רצה להסתיר את האיל מעיני אברהם אבינו, בכדי שאברהם יחזור בלי לשחוט קורבן, שהרי ה' לא ציווה אותו לשחוט איל במקום בנו, אבל אברהם אבינו מודגש בתורה שנשא את עיניו וירא, שהתאמץ מאוד לראות אולי יש בהמה טהורה להקרבה "תחת בנו", והיות ואברהם התאמץ מאוד לראות לכן למרות צבעי ההסוואה שהאיל היה בסבך שיחים, בכל זאת אברהם הצליח לראות אותו ולשוחטו "תחת בנו" ממש, ומעשה שטן לא הצליח בידו.

ועל זה קרא אברהם שם המקום ה' יראה, אשר יאמר היום בהר ה' יראה, דהיינו שכשם שאברהם לא חזר לבית אחרי העקידה כי נאסר עליו לשחוט את יצחק, אלא התאמץ נגד מעשה השטן לראות

בכל כוחו האם יש בהמה טהורה באופק, במצבים שהשטן מסתיר את מעשי כן ה' יראה זכות על עם ישראל גם המצוות הטובים והחסדים.

ההבדל בין מדרש רבה למדרש תנחומא, כלפי בקשת אברהם שכבישת רחמיו בעקידת יצחק תגן על עם ישראל

את שלך ואני אומר אני את שלי!! וממשיך הקב"ה, עתידים בניו של יצחק לחטוא לפני, אני דן אותם בר"ה, ואם מבקשים שאחפש להן זכות ואזכור להן עקידת יצחק, יהיו תוקעים לפני בשופר של איל ואושיעים ואפדם מעונותיהם.

והנה המדרש רבה לא הביא שום תנאי מצד הקב"ה כפי שטען הקב"ה ע"פ המדרש תנחומא, שאין מחילה סתם, אלא צריך שעם ישראל יבקשו רחמים שיזכר להם זכות העקידה וגם זה לא מספיק אלא צריכים לקיים מצוות תקיעת שופר ורק כך נמחל להם בזכות העקידה.

ופלא לומר שהמדרש רבה סובר שה' מוחל בלי שום תנאי לעוונות עם ישראל, אפילו בלי בקשת רחמים ובלי בקשה מצד עם ישראל שיזכר להם זכות אבות?

אלא יתכן ששני המדרשים לא מדברים על אותם מצבים וכמדוקדק בלשונם, המדרש רבה מדבר כשיהודי מגיע לידי ניסיון עבירה "באים לידי עבירות ומעשים רעים", אולי כמו סוטה שנסתרה עם אדם זר ועברה על איסור יחוד אבל עדיין לא נטמאה כלשון התורה שעדיין לא חטאה בביאה אסורה, בכל זאת ביקש אברהם

במדרש רבה (נו' י') על הפסוק "ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה", מובא שר' יוחנן אמר: אמר אברהם לפניו, ריבון העולמים בשעה שאמרת לי קח נא את בנך את יחידיך היה לי לטעון הרי אתמול אמרת כי ביצחק יקרא לך זרע ואילו עכשיו קח נא את בנך והעלהו לעולה? וחס ושלום לא עשיתי כן אלא כבשתי רחמי לעשות רצונך!!

ולכן יהי רצון מלפניך ה' אלקינו בשעה שיהיו בניו של יצחק באים לידי עבירות ומעשים רעים תהא נזכר להם אותה העקידה ותתמלא עליהם רחמים.

ואילו במדרש תנחומא (וירא כג') כתוב תחילה כדברי המדרש רבה שאברהם טען כנ"ל, וממשיך המדרש שלכן ביקש אברהם וזה לשונו: שכשם שכבשתי את יצרי ולא השבתיך כך כשיהיו בניו של יצחק חוטאים ונכנסים לצרה תהא נזכר להן עקדתו של יצחק ותחשב לפניך כאלו אפרו צבור על גבי המזבח ותסלח להן ותפדם מצרתם, עד כאן כדברי המדרש רבה.

אבל ממשיך המדרש תנחומא בשונה מהמדרש רבה, שהקב"ה לא הסכים בקלות לבקשת אברהם אבינו ונשים לב להמשך המדרש, אמר הקב"ה לאברהם אתה אמרת

אבינו שהקב"ה יתן כוח ליהודי להתגבר על יצרו שיעצור ולא ימשיך לחטוא יותר למרות שהיצר בוער כאש בנעורת, בזכות העקידה שאברהם כבש רחמיו על בנו יחידו ועשה רצון הבורא, כך ה' ברחמיו וצריך רחמי שמים, כי האדם חטא שהביא עצמו לניסיון והתחיל בעבירה ובכל זאת תתמלא עליהם רחמים, שעדיין יהיה בכוחם לעצור ולהפסיק אמן.

אבל המדרש תנחומא מדבר כשעם

ישראל חטאו לגמרי ובגללה הם נענשים כלשונם "חוטאים ונכנסים לצרה" שתסלח להן ותפדם מצרתם, כי תזכור אפרו של יצחק ואולי כוונתו שיחשב כאילו גם עם ישראל נשרפו וקיבלו עונשם וממילא יצאו מצרתם ומעונשם, אבל על טען הקב"ה שאין מחילה בלי בקשת רחמים של החוטא שיזכר לו זכות עקידת יצחק ורק בתוספת קיום מצוות שופר, רק אז יזכר לו זכות עקידת יצחק וינצל מצרתו כי נסלח עונו.

וישב אברהם אל נעריו, ויקמו וילכו יחדיו אל באר שבע

במדרש (תנחומא וירא כ"ג) מובא, שביום השלישי כשהלך אברהם עם יצחק לעקידה, הם – אליעזר וישמעאל ידעו את מטרת ההליכה, כי ראו עצים ואש ולא ראו שה והבינו שיצחק הוא הקרבן.

וכשישבו עם החמור אליעזר התווכח עם ישמעאל מי יהיה היורש אחרי שיצחק ישחט, ולכן גם אליעזר שדלה והשקה מתורת רבו לאחרים נמשל לחמור, כי במקום להתפעל מהמסירות נפש של רבו ושל בנו, הוא דן על ירושה!!!

אבל כשאברהם חזר לבדו מהעקידה, כתוב במדרש (מדרש אגדה, בובר), שהם היו בטוחים שיצחק נשחט, אבל בכל זאת

שאלו את אברהם אבינו איפה יצחק, וענה להם: הלך ללמוד תורה בבית עבר רבו.

ממשיך המדרש "ויקמו" כי קודם אמר להם "שבו לכם פה עם החמור" לכן עכשיו קמו, "וילכו יחדיו" שכשם שאברהם ידע שיצחק חי, כך הם ידעו שיצחק חי, כי האמינו לדברי אברהם, שידעו שאינו משקר. ודברי המדרש צריכים ביאור, למה שאלו שאלה שכזו בשעה שהיו בטוחים שנשחט, וכי זה מתאים לשאול במצב כזה את אברהם, הרי זה זמן שהשתיקה יפה לה?? וגם מה הדגש והצורך של המדרש להסביר מה זה "ויקמו"??

אלא ייתכן, שברגע שראו את הצדיק אברהם, מיד הם התעלו מהמצב הקודם

להתרומם מהחומר אל הרוחניות.
"וילכו יחדיו" כאיש אחד בלב אחד, שהם האמינו באברהם שאינו משקר ושיצחק חי, ובלב אחד הם שמחו שיצחק חי כי התחרטו על כל הדיבורים המכוערים על הירושה, ושמחו שיזכו להתחזק מיצחק שחי.

שהיו דומים לחמור, והתביישו מהמחשבות הרעות שלהם על ירושה וכסף, והעדיפו להתעמק בגודל ניסיון רבם ועוצמת הנפש והמסירות נפש של האבות הקדושים, ולכן **"ויקומו"** הם כבר לא עם הדומה לחמור!!! והוסיף ידידי רבי שמשון נקש זצ"ל מטבריה, שחמור מלשון חומר, לכן **"ויקומו"**

ללמדנו, שממדרגת **"חמור"** אפשר להתעלות ל**"יחדיו"** עם לב אחד ויחד עם אברהם אבינו, שגם אם כשלנו וכחמור נדמינו, בכל זאת אפשר עדיין להתעלות גבוה מעל לגבוה, **"שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך"**, שגם אם כשלת מאוד עדיין אתה יכול להתקרב עד ה' אלוקיך!!! רק חזק ואמץ, אבא מחכה לך, בני היקר בא כבר ידי פרוסות אליך באהבה.

ונשתחוה ונשובה – ויירש זרעך את שער אויביו

הבעל הטורים, על הפסוק **"ונשובה אליכם"** כתב שבזכות אברהם שאמר **"נשתחוה ונשובה"** זכו ישראל לעשות תשובה, ובזכותו הגליות מתקבצות, כמו שכתוב **"לכו ונשובה אל עיר השם"**, וכל זה בזכות אברהם. וכן כתב הרמב"ן בפסוק **"יען אשר עשית את הדבר הזה, ויירש זרעך את שער אויביו"**, שכאן הובטחה הגאולה העתידה בכל מצב, שאפי' חטא לא יגרום לביטולה.

וכמו שכתוב בפרשת האזינו (והארכתי שם בעניין) שבורא עולם הבטיח שיביא גואל בכל מצב, וכמו שכתוב **"והשיב לב אבות על בנים"** שעם ישראל (לפחות חלקו) מובטח בוודאות שיחזרו בתשובה, ולכן הגאולה מובטחת להם, וכפי שהארכתי בחידושים על יום כיפור בעניין ב**"וכן תן פחדך"** וכן בפרשת האזינו על הפסוק **"אמרתי אפאיהם אשבייתה מאנוש זכרם"**.

אבל קשה ששם בפרשת האזינו מפורש ברש"י שהגאולה תבוא כאשר יסתיים זכות האבות, ואילו כאן כתוב להיפך שהגאולה והחזרה בתשובה היא בזכות אברהם שעשה את העקידה??

וייתכן שאכן זכות כל האבות תמה, אבל זכות פעולה זו של אברהם לבד לא תמה.

ואולי בגלל זה אמר לו בורא עולם וכפי שכתוב ברש"י "קח נא", בבקשה עמוד בניסיון זה שאם תיכשל יאמרו שאינך זכאי להיות אברהם אבינו למרות עמידתך ב-9 הניסיונות הקודמים. ודבר פלא הוא, וכך וכי מדוע ימחקו כל 9 הניסיונות בגלל שנכשל באחרונה????

אלא כאמור זה מתורץ, שבלי ניסיון העקידה עם ישראל לא יקבלו את המתנה לגאולה מובטחת שהגיעה בזכות אברהם אבינו בניסיון העקידה בלבד.

ובעצם מדוע זכו עם ישראל לכך שמובטח להם שלפחות חלקם יחזרו בתשובה על ידי בורא עולם, ושיובטח להם הגאולה גם כשהם מעצמם לא יהיו זכאים???? והתשובה לכך שהיות ואברהם אבינו עשה את העקידה נגד כל היגיון, נגד השכל ונגד כל מה שהטיף בחייו, ובכל זאת עשה זאת כגזירת מלך בלי לערער או אפילו להרהר, לכן זוכים בניו לתשובה ולגאולה גם אם לא מגיע להם לפי כללי ההיגיון והשכל והצדק, (ותודתי נתונה לשכני היקר והצנוע שהאיר עיני בשאלה נפלאה זו).

3 הברכות הראשונות של 18 כנגד האבות – המשך

זה שהגאולה העתידית מובטחת בזכות העקידה שעשה אברהם אבינו, **מרומז** בברכה ראשונה ב-18 שמזכירים זכות כל האבות, ולאחר מכן אומרים "ומביא גואל למען שמו" ולא בזכות האבות.

אבל "בך יהיו חותמים" שבסוף חותמים את הברכה "**מגן אברהם**" שאכן הגאולה למען שמו מובטחת לנו **בזכות אברהם**, וזו המשמעות "**והיה ברכה**", שהברכה הגדולה מכולם היא הגאולה וחזרת עם ישראל בתשובה המובטחת אמן.

והנה בפרקי דרבי אליעזר (היגר) - "חורב" פרק ל') ר' יהודה אומר כיון שהגיע החרב על צווארו של יצחק פרחו ויצאה נפשו של יצחק, וכיון שהשמיע קולו מבין הכרובים ואמר לו "**אל תשלח ידך**" נפשו חזרה לגופו, וקם יצחק על רגליו, וידע יצחק שכך המתים עתידים להחיות דהיינו על ידי דיבור של בורא עולם, ופתח ואמר: **ברוך מחיה המתים.**

הרי לנו 2 ברכות ראשונות של 18, הראשונה "**מגן אברהם**" בזכות אברהם שעשה את העקידה שנזכה לתשובה וגאולה שלימה מובטחת בכל מצב, וסיום הברכה השנייה זה סיומו של יצחק "**מחיה המתים**" שהוא הראשון שזכה לחוות תחיית המתים ולברך על כך, **וייתכן** גם שתחיית המתים בקרוב בימינו תהיה אף היא בזכות יצחק בעקידתו.

וייתכן שהברכה השלישית **"אתה קדוש - וקדושה"** תיקן אותה יצחק, כשהיה בגן עדן, אם למשך רגע ואם לתקופה של שלוש שנים לפי בעלי התוספות מהמדרש, אבל יתכן שיעקב אבינו תיקנה.

כפי שכתוב במדרש תנחומא בפרשת קדושים, שאמר להם הקב"ה לישראל: שעוד לפני בריאת העולם היו מלאכי השרת משבחים אותי בכם ומקדשים את שמי בכם והיו אומרים **"ברוך ה' א-להי ישראל מן העולם ועד העולם"** (דברי הימים א טז), וכיון שנברא אדם הראשון אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע זהו שאנו משבחים אותך בשמו??? אמר להם: לא ... בא נח, אמרו לו: זה הוא??? ... עמד אברהם ... עמד יצחק ... כיון שבא יעקב, אמרו לפניו: זה הוא??? אמר להן: כן!!!

באותה שעה קידש הקב"ה את ישראל לשמו ... אמר הקב"ה לישראל: הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, היו קדושים כשם שאני קדוש שנאמר: כי קדוש אני, לכך נאמר **"קדושים תהיו"**.

ומה מיוחד ביעקב יותר משאר הצדיקים ומשאר האבות??? אלא כאמור אצל יעקב התקיים **"לא ימושו מפיו זרעך ומפי זרעך זרעך"**, אמר ה' מעתה ועד עולם, ולכן יש מצב של **"ואתה קדוש יושב תהילות ישראל וקרא זה אל זה ואמר - קדוש קדוש קדוש"**, ולכן יתכן שיעקב אבינו הוא זה שתיקן ברכת אתה קדוש!!!

מלכה גם היא ילדה לנחור אחיך

פלא עצום יש כאן, מדוע התורה לא כותבת בפשטות שנודע לאברהם שלאחיו נחור נולדו 12 ילדים, למה מייחסים את הילדים למלכה שהיא רק אחיינית של אברהם אבינו, ובפרט ש-4 ילדים מתוך ה-12 לא נולדה ממנה אלא מהפילגש, ויותר מתאים אם כן לייחס הכל לנחור שהוא בעצמו הוליד את כל ה-12???

עוד פלא עצום, שרש"י כותב שמלכה אמרה שכמו שלאברהם יצאו 12 שבטים כאשר 8 מהגבירות רחל ולאחיה 4 מהשפחות, כך אצלי נולדו 12 שבטים 8 מהגבירה ו-4 מהפילגש, וזה פלא עצום, וכי מאיפה למלכה נבואה זו? וגם איך בכלל היא מעיזה לדמות את הבנים שלה לשבטי קה עדות לישראל קדושים וטהורים??

ונראה לתרץ כפי האמור קודם, שהרן היה צדיק גדול בעל זכות עצומה שהרי הוא הראשון בעולם שמת על קידוש ה', ולכן זכה שממנו יצאו כל האימהות, החל משרה בתו ורבקה נינתו ורחל ולאה בנות נינו.

ולכן כאשר באה התורה לייחס את רקבה אמנו התורה מייחסת אותה למלכה בתו של הרן, ולא לנחור!! וכמו כן מלכה בתו של הרן הצדיק היה לה שאיפות קדושות ורצון אדיר להידמות לקדושת אברהם אבינו, ולכן היה לה שאיפה קדושה שגם ממנה יצאו 12 שבטים, ובגלל זכות האבות שלה ותמימותה ושאירותיה הקדושות היא זכתה ברוח הקודש או בדרך אחרת לדעת שיצאו מאברהם 12 שבטים.

ובגלל השאיפות הטהורות שלה ובזכות אביה הקדוש, היא באמת זכתה שכל ה-12 שבטי קה עדות לישראל, יצאו ממנה, כי ממנה נולד בתואל שהנכדות שלו היו רחל ולאה.

ללמדנו, שלעולם לא נזלזל במסירות נפש, ולעולם לא נזלזל בשאיפות טהורות, כמו אותו אחד שבתמימות הניח בארון קודש 12 חלות כנגד 12 לחם הפנים, ובעזרת השם נזכה להתקדש ולהיטהר וללכת בשאיפות טהורות ונזכה להתקדש אנו ובנינו אמן ואמן.

אברהם אבינו לאחר עקידת יצחק חזר לבאר שבע ולא לחברון

שאלני תלמידי אליהו בהרי"ר ני"ו מכיתה ד' ת"ת תורת אמת בני ברק, מדוע אברהם אבינו לאחר עקידת יצחק חזר לבאר שבע ולא לחברון, ועיין רש"י שכתב שרק לזמן קצר חזר לשם, כי אכן כבר 12 שנה לפני העקידה עזב את באר שבע שגר ב-26 שנה וחזר לחברון.

ונראה לתרץ שהרי שלוחי מצווה אינם ניזוקין לא בהליכתם ולא בחזרתם, והיות ושרה אמנו נפטרה על ידי השטן מחמת העקידה, לכן אברהם אבינו לא חזר לחברון, כי כך היה מתברר שניזוק בחזרתו כביכול שאשתו שרה הצדיק נפטרה, לכן אברהם חזר לבאר שבע. ורק אחר שישב שם קצת כדברי רש"י, הודיעו לו שנפטרה אשתו שרה ומשם יצא לחברון לקבור אותה.

ואולי זה קשור לסולם יעקב שמתחיל מבאר שבע. שהנה כתב רש"י בפרשת תולדות "כי אם בית אלוקים" - א"ר אלעזר בשם רבי יוסי בן זמרא: הסולם הזה עומד בבאר שבע ואמצע

שיפועו מגיע כנגד בית המקדש שבאר שבע עומד בדרומה של יהודה וירושלים בצפונה בגבול שבין יהודה ובנימין ובית אל היה בצפון של נחלת בנימין בגבול שבין בנימין ובין בני יוסף נמצא סולם שרגליו בבאר שבע וראשו בבית אל מגיע אמצע שיפועו נגד ירושלים.

ואולי אברהם אבינו לאחר העקידה הלך להכין את הסולם של חלום יעקב בבאר שבע, ששם היה מרכז החסד של אברהם אבינו שנטע שם אש"ל, ושם השקיע 26 שנה כמניין הויה.

